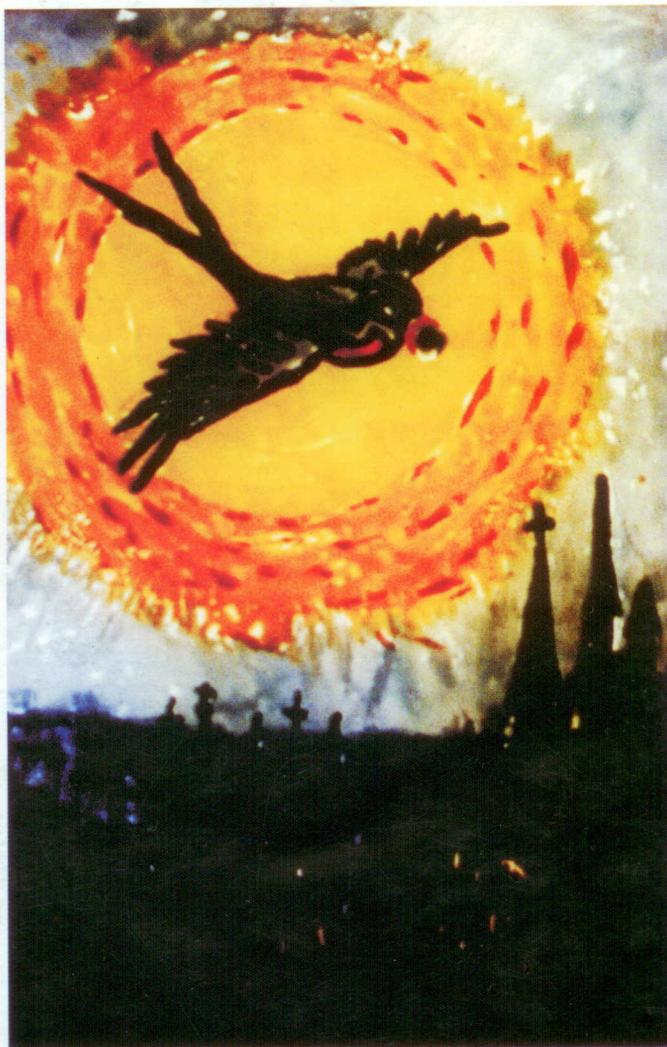

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură - pedagogică
(Fondată în 1924)

Seria a III-a, Anul IX, Nr. 3-4
mai - iunie - iulie - august 2003

ȘCOALA NOASTRĂ

**Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)**

**Seria a III-a, Anul IX, Nr. 3-4,
mai - iunie - iulie - august 2003**

Zalău - 2003

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

ISSN 1223 - 8449

Colegiul de redacție:

Prof. Ioan Driha
Prof. Ioan Abrudan
Prof. Faluvégi Zoltán
Prof. Maria Țurcaș

Prof. Nicolae Costruț
Prof. dr. Ioan Ciocian
Ing. Mirela Costruț

Prof. Dorina Tduce
Prof. Reghina Șandor
Prof. Victor Timoc
Prof. Ioan Opriș
Prof. Alexandru Pocol
Jurist Viorica Jeler

Inspector școlar general - ISJ Sălaj
Inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj
Inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj
Director - Casa Corpului Didactic Sălaj

Metodist CCD Sălaj, redactor responsabil
Inspector școlar - ISJ Sălaj, secretar responsabil de redacție
CCD Sălaj, culegere, corectură

Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Documentarist - CCD Sălaj, redactor
Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
ISJ Sălaj, rtedactor

Compartiment finanțier:
Ec. Maria Bocea
Cont. Lucia Surd

Contabil șef - ISJ Sălaj
CCD Sălaj

Tehnoredactare:
Copertă & tipar:

Kulcsár Ferenc
Tehno - Print,
str. Porolissum, nr. 9, tel./fax: 0260 - 611227

- Acest număr este ilustrat cu creații ale elevilor clasei a IV-a D, Sc. Avram Iancu Zalău, inv. **Cornelia Istoan**
- Materialele destinate publicării se vor trimite pe discheta, în format A4, font compatibil cu caractere diacritice (nu Toronto) size 12, titlu 14 bold, maxim 3-4 pagini; documentele să fie numite cu numele autorilor
- Responsabilitatea pentru conținutul articolelor, formulări și calitatea traducerilor revine în întregime autorilor.

Redacția și administrația:

Casa Corpului Didactic Sălaj
450059 Zalău, str. Unirii 2

Tel.: 0260- 661396; 661391; Fax: 0260- 619190
E-mail: ccdsalaj@personal.ro
nicolaecostrut@personal.ro

CUPRINS

Partea I

Editorial

Ioan Driha - Gânduri la început de an școlar 5

educație - învățământ

Ora de dirigenție

Nicolae Costruț - Argumente pentru o nouă paradigmă educațională 7

Dascăli ai neamului

Gica Ciocian - Spiru Haret - ctitor al învățământului românesc modern 9

Educația pentru familie, profesie și societate

Ioan Opriș - Olimpiadele școlare și concursul pe meserii. Etapa Națională, Ediția 2003 13

Ileana Pop - Copil ca tine sunt și eu 15

Susana Barbur - Educația un drum îndelung 16

Emilia Ardelean - Modalități de formare a deprinderilor igienice la copiii de 2-3 ani 17

Educația pentru integrarea europeană

Maria Zoițăș, Emilia Negru - Parteneri în Europa 19

Educație specială

Carla Cora - Recuperare și terapie 23

strategii educaționale în învățământul preuniversitar

Școala în actualitate

Cornelia Istoan - O modalitate de lucru la istorie 25

Minodora Perțe - Conexiuni între învățământul primar tradițional și alternativele pedagogice 27

Opinii

Ludovica Ilieș - Școlarizarea copiilor la șase ani 28

Valentina Souca - Implicații și influențe ale școlarizării copiilor la șase ani 29

Cerc pedagogic

Lia Sîntămărean, Sorina Ardelean - Profilul psihologic al vîrstei preșcolare 31

Liana Antal - Șapte metode de a-i determina pe copii să comunice 32

Sanda Mariana Bârjac - Reprezentările copiilor de 6-7 ani despre școală 34

Rodica Lordin - Jocul didactic - funcții formative 34

Felicia Mureșan, Maria Cosma - Asimilarea noțiunilor gramaticale prin contrast 36

Adina Livia Chirilă - Patriotismul - un concept perimat? 38

Minodora Perțe - Învățarea prin cercetare în învățământul primar 40

Viorica Jugrestan - Rolul și locul matematicii în ciclul primar 42

Stana Chișiu - Moartea - destin sau premeditare? 44

Dorina Tduce, Ioana Tduce - Utilizarea limbajului nonverbal - Chestionar 46

Dan Aluaș - Ce este și cum se joacă oina? 50

pagini de istorie	
<i>Oameni din Sălaj</i>	
Ioan Ciocian - Scriitorul Petre Dulfu - ctitor al învățământului pedagogic din România	52
<i>Din istoria învățământului sălăjean</i>	
Emil Trif - Supravegherea, îndrumarea și controlul unităților școlare în anii 1918-1925	57
<i>Istorie locală</i>	
Ioan Cămpian - Aspecte privind activitatea de învățământ în localitatea Notiș, în secolele XIX - XX. (I)	61
<i>Micromonografii</i>	
Florian Chiș - Aspecte privind dezvoltarea învățământului în comuna Halmășd	64
 literatură și artă	
<i>Creatii literare</i>	
Ion Pițoiu-Dragomir - Săbii nipone de rouă	67
<i>Personaje literare</i>	
Iulian Negrilă - Ilie Moromete - personaj singuratic și disimulat	69
<i>Pagina elevului</i>	
Varga Hilda - Paradisul copiilor	73
 cărți - idei	
<i>Recenzii - Comentarii</i>	
Ioan Ciocian - „Gesturi în oglindă“ de Viorel Tăutan	75
Simion Taloș - „Psihologia educației“, coordonator Nicolae Jurcău	77
Camelia Sârbe - Statutul divinității	78
<i>Raze de lumină</i>	
Mihai Boldan - Problema îndoielii	79
Nicolae Costruț - Despre umilită	80
 in memoriam	
Mariana Driha - Mult prea devreme	81
Ioan Ciocian - Profesorul Silviu Pop	83
 magazin	
xxx - Cât de diferiți sunt cei de lângă noi?	84
 Partea a II-a	
<i>bulletinul inspectoratului școlar al județului Sălaj</i>	
Faluvégi Zoltán - Priorități manageriale la început de an școlar	86
Alexandru Pocol - Lista cadrelor didactice pensionate în 2003	91

Gânduri la început de an școlar

Anul școlar 2002 - 2003 s-a desfășurat sub imperativul Reformei asumate, în prim plan fiind obiectivele majore ce vizau: informatizarea învățământului, accesul la valorile culturii universale prin cunoașterea limbilor de circulație internațională, îmbunătățirea și diversificarea metodologiei didactice prin care să crească valoarea formativă a actului educațional. S-a avut în vedere dotarea liceelor și a gimnaziilor cu calculatoare performante, reabilitarea de școli, asigurarea de mijloace de transport pentru elevii de pe sate, o bună conducere a școlilor cu autoritățile și comunitatea locală. În vizorul Inspectoratului școlar Județean a stat, de asemenea, problema dezvoltării instituționale și realizarea de parteneriate interne și internaționale.

O atenție deosebită s-a acordat încurajării activităților ce stimulează performanța școlară prin clase de excelență și concursuri la nivel republican, precum și pregătirii și desfășurării examenelor naționale de capacitate și bacalaureat în cele două sesiuni, ce s-au derulat în iunie - iulie și august - septembrie 2003.

Cu mare responsabilitate s-au desfășurat concursurile pentru ocuparea posturilor de directori și direcțori adjuncți la nivel de județ, urmate de cursuri de formare cu managerii din învățământ, axate pe implementarea unui management performant în școli gimnaziale și licee.

Concursurile pentru ocuparea de posturi pentru titularizare, suplinire și detașare s-au derulat în condiții bune potrivit regulamentelor în vigoare. Au avut loc activități legate de popularizarea noului plan de învățământ, ce vizează cuprinderea în clasa a I-a a elevilor de 6 ani și generalizarea învățământului de 10 clase. În acest sens ne-am bucurat de sprijinul substanțial al cadrelor didactice, al părintilor și al comunităților locale la nivel de județ.

Brigada Ministerului Educației și Cercetării a analizat activitatea Inspectoratului Școlar Județean Sălaj apreciind pozitiv procesul instructiv - educativ din școli; managementul educațional și modul în care echipa managerială a inspectoratului proiectează, îndrumă, coordonează și evaluatează actul educațional la nivel de

unități școlare.

De o bună apreciere s-au bucurat activitățile de amplasare, materializare în faze naționale ale olimpiadelor școlare, desfășurate în Sălaj (lb. slovacă și concursul pe meserii), schimbul de experiență al inspectorilor din învățământul cu nevoi speciale, simpozionul de biologie - celulară, etc. precum și concursurile și festivalurile culturale cu participare internațională, cum a fost „Festivalul românilor de pretutindeni” de la Simleu Silvaniei.

Pentru rezultatele obținute de slujitorii școlii în anul școlar 2002 - 2003, acestea merită felicitările Inspectoratului Școlar Județean, pentru că anul școlar trecut a fost unul rodnic, plin de succese și realizări.

Anul de învățământ 2003 - 2004 se vrea, înainte de toate, un an al calității, prin impunerea noilor obiective ale Reformei educaționale la nivel național. Va fi cu siguranță un segment important în atingerea unor apreciabile standarde de performanță prin folosirea judecătoasă a resurselor naționale și umane de care dispune învățământul românesc la ora actuală.

Deschiderea noului an școlar are în vedere abordarea sistemică a procesului instructiv-educativ prin cerințe unitare, eficiente și realizabile în toate unitățile de învățământ, pornind de la încadrarea școlilor cu personal didactic, implementarea curriculum-ului, a programelor precum și problema manualelor și cuprinderii elevilor de vîrstă școlară în forme adecvate de învățământ, în conformitate cu planul aprobat de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului.

Consfătuirile cadrelor didactice din acest an pun accentul pe problemele structurale ce vizează desfășurarea procesului instructiv - educativ la toate disciplinele de învățământ, astfel încât din primele zile de școală educatoarele, învățătorii, profesorii și maștrii să știe ce au de făcut sub aspectul proiectării, desfășurării și evaluării activităților. Prin portofolii detaliate s-au pus la dispoziția cadrelor didactice instrumentele de lucru necesare, iar acolo unde este cazul se va face consilierea personalului didactic cu experiență mai puțină.

Din acest an se va pune un accent sporit pe informatizarea învățământului, fenomen ce presupune for-

marea educatorilor în vederea dobândirii de abilități pentru învățământul digital ce se profilează ca învățământ al viitorului. Nu este nevoie numai de bază materială performantă în școli, ci și de specialiști apti de a pune în valoare aparatura de calcul din dotare.

La nivel de județ, școlile au fost recondiționate și dispuse de utilitățile necesare pentru a începe în bune condiții noul an de învățământ. Din 509 unități școlare 479 dispun de autorizații de funcționare, iar manualele școlare de la cele 28 de edituri acreditate sunt distribuite prin depozitul de carte în școlile din orașele și satele județului Sălaj. Începând cu acest an școlar se acordă manuale gratuite pentru clasele a IX-a, iar rezultatele școlare sunt repartizat pe baza situațiilor întocmite de către directorii de școli în funcție de necesitate.

Pentru anul școlar 2003 - 2004, la nivel de județ, 45% dintre copiii de 6 ani au fost înscrise în clasa a I-a. Faptul în sine este un lucru bun, care ne obligă să acordăm o atenție sporită pentru că acești copii vor avea un regim special în conformitate cu noile prevederi ale Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului.

Ne vom concentra atenția și asupra claselor a IX-a de la școlile de arte și meserii, fiind că numărul acesta a crescut semnificativ, inclusiv în mediul rural. Or în acest sens este nevoie de o dotare corespunzătoare și personal calificat în funcție de profilul acestor meserii.

Toate clasele începătoare: a I-a, a V-a și a IX-a, presupun un tratament nuanțat, cu metode psihopedagogice adecvate, pentru că este vorba de acomodarea la un nou regim de studiu, cu efort intelectual sporit, în condiții de acomodare, lucru de care trebuie să aibă grijă atât directorii, cât și învățătorii, profesorii și dirigintii.

Cu o bună încadrare, un management performant și o bază materială în conformitate cu cerințele actuale ale învățământului, provin de la experiența pozitivă a anilor trecuți, suntem convinși că învățământul preuniversitar din Sălaj va înregistra importante realizări în noul an școlar, mai ales că există preocupări meritorii din partea familiilor și a comunităților locale pentru susținerea demersurilor școlii în vederea obținerii de performanțe și adaptarea unităților de învățământ la nevoile societății.

Impunerea noilor deziderate ale reformei presupune eforturi sporite din partea elevilor, a cadrelor didactice și a directorilor de școli. Noile programe, aplicarea curriculum-ului la decizia școlii, creșterea randamentului școlar prin metode interactive de predare - învățare și folosirea calculatoarelor în actualul educațional, impun inclusiv schimbarea mentalității educatorului și racordarea lui la pulsul învățământului actual.

Prin cursuri de formare operative și eficiente se va urmări dobândirea de abilități și metode prin care să

putem canaliza învățământul pe făgășul performanței și competitivității, care presupune informatizarea, dobândirea de cunoștințe în domeniul limbilor moderne, formarea și stimularea gândirii intelectuale, cultivarea talentelor și formarea trăsăturilor personalității bazate pe valorile democrației și tolerantei. Stilul de muncă al dascălului trebuie să-și sporească eficiența ținând pasul cu cerințele învățământului din statele dezvoltate ale lumii.

Vom da creditul cuvenit claselor de excelенță, performanței școlare, concursurilor naționale, olimpiadelor, promovării noului și inițiativei personale. Dezvoltarea instituțională, parteneriatul educațional, managementul performant, promovarea talentelor și a experienței pozitive vor rămâne priorități pentru toți slujitorii școlii.

Dorim ca în grădinițe, gimnaziu, licee și grupuri școlare să domnească un climat democratic de muncă, bazat pe competență, colegialitate și colaborare, unitățile de învățământ să fie cu adevărat instituții de prioritate națională, ele asigurând deviza de mâine a națiunii române.

Activitățile Inspectoratului Școlar Județean Sălaj de îndrumare, control și evaluare se doresc forme prioritare de eficientizare a procesului instructiv - educativ, de colaborare rodnică între inspectori, manageri, profesori, învățători și maistri. Inspectia școlară are menirea de a aduce un aport pozitiv la ridicarea de ansamblu a actualului educațional din școli.

La început de an școlar, le adresăm urarea de succes și împliniri tuturor slujitorilor școlii, spre binele și bunul renume al învățământului sălajan!

prof. Ioan Driha, inspector școlar general

Argumente pentru o nouă paradigmă educațională

Nicolae Costruț

Familia poate influența în cea mai mare măsură predispozițiile copiilor și tinerilor spre iubire sau spre ură, spre bine sau spre rău. Influența familiei se manifestă de timpuriu și este cea mai profundă. Școala și Biserica, însă, joacă un rol deosebit în formarea și educarea oamenilor pentru că pot modifica sau întări, pe baza experiențelor ulterioare, predispozițiile dobândite de timpuriu în familie.

Se poate observa că influențelor educative exercitate de instituțiile sus amintite, li se asociază tot mai mult și alte influențe de diferite intensități și cu consecințe imprevizibile. Acestor provocări și situații, caracteristice societăților în tranziție și nu numai, trebuie să li se răspundă printr-un alt mod de abordare a problemelor de ordin formativ-educativ, printr-un nou tip de acțiuni, printr-o nouă paradigmă educațională. Cu alte cuvinte, trebuie intervenit printr-o reformă de durată și în profunzime.

În momentul de față, în societatea noastră moralul cetățenilor tinde spre o stare de descurajare. În mod real sau cel puțin aparent și pe fondul lipsei acute de locuri de muncă, interesul, din partea societății, pentru calitățile, aptitudinile înăscute, capacitațiile formate și cele potențiale, pentru experiența de care dispune cineva, devine tot mai mic, în raport cu poziția socială a individului sau a unor relații, de un anumit tip, existente în instituții și unități economice, în comunitate sau pe ansamblul societății. Această realitate tristă, fie ea și trecătoare, conduce spre descurajare și lipsă de încredere proprie, spre exodul multor români, a multor tineri pe meleaguri străine. O atare stare de lucruri generează: indiferență, uneori ură, apatie, teamă, insecuritate, neîncredere în cei de lângă noi.

Cele mai multe cupluri conjugale sunt intereseate, acum, cu prioritate, de subzistența familiei, de problemele de ordin material. Preocupările pe linie educativă rămân, undeva, într-un plan secundar

sau lipsesc cu desăvârsire. În multe cazuri, unul sau ambii părinți părăsesc țara pentru găsirea unor oportunități prin care să-și poată asigura, acasă, un trai decent. Când ambii părinți pleacă, copiii sunt încredințați bunicilor, rudenilor sau prietenilor. Despărțirea, pe o durată mai mare a părinților de copii are grave consecințe în plan afectiv și educativ. În cele mai multe cazuri pleacă numai unul din părinți. Se întâmplă destul de des ca cel plecat și ajuns într-o nouă situație, să nu se poată adapta noilor condiții, să fie măcinat psihic de o mulțime de probleme, să nu suporte despărțirea de cei dragi etc.

Dar se poate întâmpla și invers, să uite sau să se prefacă că uită, după mai mult timp, de cei de acasă: soție, soț, copii sau părinți. Este, poate, cel mai dramatic moment din viața acestor familiilor când, printr-o astfel de despărțire, se spulberă tot ceea ce avea sens pentru a fi și a trăi împreună: încrederea, bucuria, dragostea și idealurile pentru care odată soții și-au unit destinele și și-au făurit oib familie.

În asemenea situații greutățile materiale apăsă prea tare asupra celor părăsiți, iar nerăbdarea acestora de a depăși această stare și de a se descurca singuri, de a deveni „independenți” este prezentă. Ca măsură de contracarare a situației în care ajung, recurg, în mod frecvent, la scurtarea timpul de școlarizare, de formare inițială a copiilor. În astfel de situații își fac loc abandonul școlar și alte fenomene care împiedică educația pentru formarea temeinică a tinerilor.

Școala, la rândul ei, pune în centrul activității instrucția și manifestă mai puțin interes pentru o educație integrală, pentru încurajarea și dezvoltarea valorilor, atitudinilor și cunoștințelor care să aibă ca efect stimularea relațiilor constructive, mai degrabă decât pe cele distructive. Credem că măsurile de prelungire a anilor obligatorii de

școlarizare are ca principală menire pregătire mai adecvată a copiilor de azi, pentru a trăi, mâine, într-o lume mai curată, mai bună, mai pașnică, într-un climat social mai sănătos.

Mai menționăm că și în activitatea educațională raporturile: profesor-elev și elev-elev, se prezintă într-o formă schimbată. Atitudinile unora față de alții reproduc, la o scară redusă, situațiile limită întâlnite în societate. Umilești sau ești umilit. În general, raporturile, dintre persoanele sunt golite de câteva elemente esențiale : *sinceritatea și dragostea* unora față ceilalți. Între oameni există mari diferențe, din multe motive obiective sau subiective, unele cunoscute, iar altele necunoscute. Cele mai multe conflicte, suferințe fizice și morale, derivă din aceste diferențe, din lipsa de respect și toleranță față de ceea ce ne deosebește pe unul de celălalt. Nu putem fi toți la fel, nu putem avea aceeași infățișare, aceeași naționalitate, aceeași rasă, aceeași religie, aceleași idei, aceleași opțiuni, nu putem fi perfecti. Dar suntem, totuși, singurele ființe de pe pământ înzestrate, de la naștere, cu rațiune și cu suflet. Suntem creați liberi și putem alege: să iubim sau să urâm, să fim buni sau răi, să mergem pe un drum spre perfectiune morală sau să ne afundăm pe drumurile rătăcite ale mizeriei umane. Totul depinde de vrerea și alegerea noastră. Obiectivele educației își propun, printre altele, de a-i aprobia pe oameni, de a-i face capabili și responsabili pentru aplanarea sau rezolvarea conflictelor. În momentul de față cea mai dificilă sarcină pentru educație este de a-i face pe educabili să accepte diferențele și de găsirea unor modalități proprii de a se ajuta unii pe alții. Fiecare persoană are nevoie să fie ajutată și are obligația, la rândul ei, să ajute. O societate durabilă și armo-

nioasă, în care se dorește să fie bunăstare nu se poate construi pe vorbe goale, demagogie și ipocrizie, ci numai pe muncă susținută, făcută cu responsabilitate, prin relații de bunăvoiță, prin fapte care pot valida această dorință.

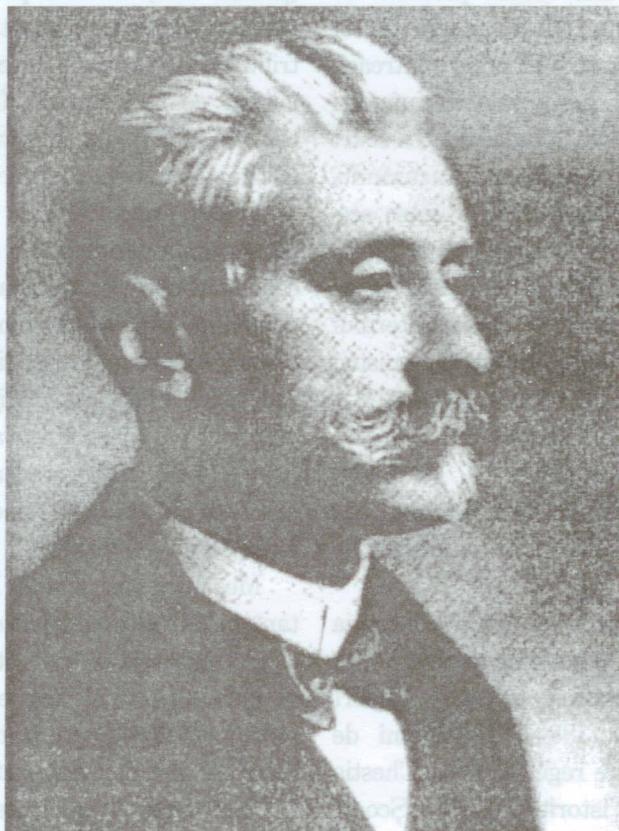
Ne place prea mult, în egoismul de care nu ne putem debarasa, să credem și chiar să ne lăudăm, uneori, că iubim și vrem binele celuilalt și al tuturor, dar în prea mică măsură ne recunoaștem suficiența, limitele, în prea mică măsură ne recunoaștem greșelile, mai mari sau mai mici. Încă nu ne putem împăca cu gândul că alții pot fi mai buni, mai culți, mai inteligenți, mai sinceri, mai competenți, mai bogăți ca noi etc. Nu suportăm succesele altora, nu suntem preocupați suficient de perfecționarea profesională și desăvârșirea personală, de îndeplinirea obligațiilor ce ne revin, la locul de muncă și ca oameni în familie și societate. Mereu cărtim, vedem paiul în ochiul altuia, mereu îi considerăm pe alții vinovați de starea noastră socială sau personală. De câte ori ne recunoaștem în ipostaza de ticăloși? Adică, atunci, când putem să-i ajutăm, la nevoie, pe cei de lângă noi, uneori cu un minim efort care nu costă nici bani, nici prea mare osteneală, dar din diferite motive numai de noi știute sau și mai grav, în numele unor „înalte idealuri“ (care, de cele mai multe ori sunt false și meschine), refuzăm să facem acest lucru.

Am substituit cu bună știință, în relațiile dintre noi: iertarea, concilierea, buna înțelegere și frica de Dumnezeu, cu amenințarea, cu tribunalul, cu șantajul, cu răzbunarea în cele mai perfide forme, cu orgoliile personale. În loc să fim unul pentru celălalt suntem unul împotriva celuilalt. Atunci la ce fel de societate putem spera?

Spiru Haret - ctitorul învățământului românesc modern (1851-1912)

prof. Gica Ciocian,

Școala Gimnazială „Corneliu Coposu” Zalău

Personalitate complexă, matematician, om politic, profesor de vocație, reformator al învățământului românesc la cumpăna dintre secolele al XIX-lea și al XX-lea, Spiru Haret, „omul școlii” cum este îndeobșete cunoscut, rămâne în viața culturală și învățământul din țara noastră un om providențial pentru că prin reformele sale a dat o dimensiune europeană sistemului educațional din România, conferindu-i o largă deschidere spre valorile științei și tehnicii universale, precum și spre coordonatele spiritualității și tradițiilor românești.¹

Pătrunsă de un viguros pragmatism educational, reforma sa pornește de la o realitate organică prin care școala ca instituție fundamentală a societății moderne are menirea de a cultiva și promova prin cultură aptitudinile oamenilor, pregătindu-I pentru viață prin săderea unui optimism robust și a unui mod de gândire și acțiune conformă cu aspirațiile și principiile moralei creștine, care pot asigura dezvoltarea integrală și echili-

brată pornind de la elementele esențiale ale naturii umane: comportarea omului față de sine, cultivarea respectului față de altii și ridicarea spirituală la nivelul adevărurilor eterne: setea de adevăr, frumos și bine. Peste o jumătate de secol, învățământul românesc s-a aflat sub steaua tutelară a reformei „haretiene” prin soliditatea conceptuală și funcțională a sistemului preconizat de acest, conferindu-i structuri flexibile și înnoiri în pas cu imperativele majore ale societății.²

Spiru Haret s-a născut la Iași în 1851, în casa comisului Costache Haret, personalitate importantă în capitala Moldovei, prin cultura și relațiile pe care le avea la curtea domnească. Clasele primare le începe la Iași, dar le termină la București, după care urmează liceul și Facultatea de matematică pe care o termină cu rezultate strălucite în 1872.³

Timp de doi ani ocupă postul de profesor suplinitor la Seminarul Central din București, după care în 1874,

cu sprijinul lui Titu Maiorescu este trimis pentru a-și continua studiile la Paris. În 1878 își susține examenul de doctorat cu o teză de mecanică cerească: „Sur l'invariabilité des grands axes des orbites planétaires” care a fost apreciată elogios de către decanul Facultății de Științe din Paris, acesta trimițând o scrisoare de mulțumire Ministerului Instrucțiunii publice din România subliniind prestația deosebită a Tânărului Spiru Haret, primul doctor român în matematică.⁴

După întoarcerea în țară, este numit profesor de mecanică la Facultatea de Științe din București. Acest post ocupat prin concurs l-a păstrat și l-a onorat întreaga sa viață, ca profesor model, prelegerile sale fascinându-i pe studenți prin conținut și măiestrie didactică. În scurt timp se va impune ca universitar de referință, bucurându-se de o mare popularitate și apreciere atât în lumea academică, cât și din partea organelor de stat și a partidelor politice, ocupând pe rând demnitățile de: inspector școlar general (1883-1884); secretar general al Ministerului Instrucțiunii Cultelor și Artelor (1885-1888), și ministru în același minister (1897-1899), (1901-1904), (1907-1910).⁵

De asemenea, Spiru Haret și-a dedicat o bună parte a vieții activităților politice, ca membru al Partidului Național Liberal și mai ales restructurării și organizării sistemului de învățământ în calitate de ministru de resort.⁶

Lucrările sale prin care și-a făcut cunoscută concepția științifică și pedagogică sunt: „Sur l'invariabilité des grands axes des orbites planétaires” (1878),⁷ „Raport către Ministerul Instrucțiunii” (1884), „Chestiuni de învățământ” (1897), „Raport către rege” (1903), „Chestia țărănească” (1905), „Pagini de istorie” (1906), „Școala naționalistă” (1907).

În teza sa de doctorat, printr-o metodă de înaltă ținută științifică, a demonstrat stabilitatea sistemului planetar, prin acestă lucrare făcându-se cunoscut în lumea oamenilor de știință din Apusul Europei.⁸

După o cercetare continuă la care să adăugat experiența sa de viață, în anul 1910, în lucrarea „Mecanique sociale” se oprește într-o vizion originală asupra vieții sociale în ansamblu și a legilor care guvernează „esența” acesteia. „Aceasta lucrare, spune Haret, este o încercare de aplicare a metodei științifice la studiul problemelor sociale... Noi ne propunem... să expunem o metodă care va permite, credem noi, să se introducă puțin câte puțin în studiul problemelor sociale, această rigurozitate a ratiocinamentului, care dă așa de strălucite rezultate în ceea ce numim științele exacte”.⁹

După Haret, societatea se prezintă ca un echilibru instabil al elementelor componente, echilibru care se menține prin raporturile de interdependență dintre ele.

mentele constitutive și dintre ea, ca întreg și, mediul înconjurător.

Cauzele sau variabilele de care depinde echilibrul social, sunt multiple, dar dintre acestea un rol determinant îl au cele „de natură economică, cele de natură intelectuală și cele de natură morală”. În evoluția societății el consideră că variabila cu rol de maximă însemnatate îl are cea intelectuală pentru că aceasta vizează inteligența umană cu două trepte: medie (pentru mase) și maximă (pentru elite). Acetsea progresează odată cu evoluția generală a societății și se pot influența, pentru că elitele contribuie la ridicarea intelectuală a maselor, iar din rândul elitelor se nasc geniile. Concepția sa este una mecanică, cu influențe iluministe, pe care savantul o abordează sistemic după principiul cauză-efect.¹⁰

O idee importantă de la care pornește acesta în fundamentarea gândirii sale educaționale și sociologice este cea de civilizație, aceasta reprezentând o problemă de conștiință, întrucât pornind de la fondul instinctual, omul trebuie să ajungă la conștiința de sine, fapt ce presupune o gândire intelectuală. Mijlocul prin care omul ajunge la un nivel de civilizație avansat este triplu și se asigură prin: știință, cultură și școală. Prin civilizație societatea se purifică de factorii nocivi și asigură progresul și bunăstarea indivizilor.

Mecanica socială a lui Haret reprezintă un pas important în dezvoltarea sociologiei în primul rând prin principiile matematice, care stau la baza metodei. Ea explică și unele aspecte ale concepției sale de pedagog și om de școală, cu părțile sale pozitive și limitele inerente timpului în care au fost elaborate.¹¹

În abordarea problemelor școlii, după cum reiese din Rapoartele către Ministerul Instrucțiunii Publice și către rege, el pornește de la realitățile din societatea românească, oprindu-se asupra aspectelor ce vizează școala și învățământul.¹² Ca om de știință, prin lucrările sale, sau ca om politic, prin discursurile sale parlamentare, rapoarte și conferințe, articole în presă a privit sistemul educațional ca un tot, care se mulează pe o realitate social-economică și politico-culturală printr-un sistem de acte normative, care trebuie să asigure resursele materiale, educatorii, conținuturile metodologice și finalitatea învățământului.¹³ Recurgând la o bogată documentare în Occident, Spiru Haret a ajuns la concluzia că în România nu este vorba de o ajustare a realităților din învățământ ci de o reconstrucție prin fundamentare a unui nou sistem educațional la nivel național, printr-o reformă profundă și funcțională. Noul edificiu educațional a fost conceput pornind de la principii, idei și obiective abordate într-o concepție unitară, ce vizau învățământul românesc de toate gradele.¹⁴ Cele mai importante din-

școala noastră

tre acestea au fost:

1. Educația în spiritul unității culturale a neamului. Savantul își îndreaptă atenția către toate straturile societății, care trebuie să beneficieze de instrucție și educație. Subliniază în mod deosebit ridicarea nivelului de civilizație al țărănimii și a celor proveniți din medii sărace, care nu beneficiază, ca și categoriile suprapuse, de fondurile necesare pentru a-și trimite copiii la școală."Existența unui popor nu este asigurată, zicea el, decât atât timp cât toate elementele lui sunt strâns unite...sufletul românesc trebuie să fie inalienabil..." În școli subliniază Spiru Haret trebuie să avem dascăli care, „să sădească în sufletul tinerimii iubirea netărurită de țară și sentimentul solidarității naționale".¹⁵ În toate împrejurările n-a pregetat să arate că majoritatea populației este formată din țărani și aceștia trebuie să fie luminati prin școală, motiv pentru care guvernantații au datoria de a se îndrepta spre satul românesc, pentru a-l scoate din înăpoiere și ignoranță.¹⁶

2. Prințipiușul educației patriotice pornind de la valoarele naționale, joacă un loc central în concepția pedagogică a lui Spiru Haret. „Cea dintâi datorie”, spune acesta, „care trece înaintea oricarei alteia, este de a forma buni cetăteni, și cea dintâi condiție pentru a fi cineva bun cetățean este de a-și iubi țara fără rezerve și de a avea încredere nemărginită în viitorul ei”. Pentru trezirea sentimentelor patriotice la elevi, marele om de școală crede că limba română, istoria și geografia trebuie studiate de către toți elevii, atât în ciclul primar cât și în cel gimnazial. Elevii trebuie să cunoască personalitățile, marile realizări și trecutul neamului pentru a le trezi sentimentul și dorința afirmării naționale.¹⁷

În același timp, ca adept al principiilor democratice, este pentru respectarea celorlalte naționalități pornind de la dezideratul unității tuturor cetătenilor în cadrul aceleiasi patrii. Binefacerile școlii ale culturii și ale religiei să fie la îndemâna tuturor cetătenilor țării, printr-un cadru organizat asigurat de stat.¹⁸

3. Prințipiușul educației realiste și practice pornește de la realitățile și nevoile sociale ale țării. În acest scop, Spiru Haret se va axa pe două legi votate de Parlament: cea din 1898, prin care a reformat învățământul liceal și legea din 1899, de care este legată reformarea învățământului profesional. În locul liceului clasic unic rezervat elitelor se vor organiza trei tipuri de licee: clasic, modern, și real, care după spiritul modern al vremii vor elova cu rezultate foarte bune în deceniile ce vor urma.

Legat de învățământul primar reașază lucrurile pe un nou făgaș, asigurând pentru elevi pe lângă pregătirea teoretică și „o de pregătire pentru viață

țărănească, sub toate manifestările ei, și ce mai însemnată dintr-însele este activitatea agricolă”¹⁹. A avut preocupări constante pentru pregătirea cadrelor didactice și asigurarea școlilor cu manuale pentru elevi.

Strădaniile sale au vizat și aspectele legate de diversificarea, selecția, și orientarea profesională, stabilind pregătirea de învățători pentru sate și institutori pentru orașe, durata școlilor normale fiind la început de 4 și apoi de 5 ani.²⁰

În privința învățământului profesional, acesta a fost organizat separat pentru meserii și pentru agricultură. Pentru timpurile de atunci, măsurile preconizate în planul învățământului s-au dovedit salutare atât pentru sate, cât și pentru orașe.²¹

Cât privește activitățile extrașcolare, Spiru Haret a prins pulsul demersurilor europene, care au cunoscut o adeverăată epocă sub aspectul activităților colaterale școlii din Țările Scandinave. După modelul nordic a organizat: cursuri cu adulții, cercuri culturale, biblioteci populare, publicații cu caracter de popularizare, etc. În special la sate învățătorii desfășoară activități cu adulții și tineretul, prin care au revigorat tradiții, au organizat concursuri și-au ridicat nivelul de cunoaștere al maselor.²²

Învățătorii „haretieni” au făcut un adevărat apostolat în satele din România, Spiru Haret dovedindu-se sufletul unui moment unic în istoria învățământului românesc.²³

Spiru Haret rămâne un ctitor de școală și un deschizător de drumuri alături de Gheorghe Lazar și Gheorghe Asachi, o mare figură a învățământului și a gândirii pedagogice românești din epoca modernă. Școala „haretiană” a avut un rol important pentru societatea românească prin schimbarea mentalității oamenilor despre educație, adaptarea sistemului educațional la cerințele vieții, formarea de educatori și elite precum și la propagarea culturii pedagogice prin revista de specialitate intitulată „Revista generală a învățământului“.²⁴

Rolul lui Spiru Haret în dezvoltarea învățământului românesc este unul de excepție, personalitatea sa impunându-l între cei mai de seamă bărbați ai națiunii române de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea, când în cultura noastră s-a conturat prima generație de mari clasici, care au deschis calea spiritualității românești spre universalitate.

Note:

- Traian Lalescu, Spiru Haret ca om de știință (în volum „Lui Spiru Haret”), București, 1911: „Haret n-a fost numai un

Rezultatele la etapa națională a olimpiadelor școlare anul 2002 - 2003

La etapa națională a olimpiadelor școlare și concursurilor pe meserii - anul școlar 2002/2003 - județul Sălaj a fost reprezentat de 154 de elevi de la învățământul gimnazial, liceal, artă și meserii.

De remarcat comportamentul foarte bun al elevilor noștri, care s-au întors acasă cu 61 de premii, mențiuni și premii speciale, ceea ce ne situează în rândul județelor cu un procent bun, peste media pe țară la numărul de elevi și premii obținute, confirmând și prin aceste rezultate că în Sălaj, învățământul dispune de un colectiv de cadre didactice de valoare, dar și de un foarte prețios fond uman, de copii talentați și cu o bună inteligență. Din cele 61 de premii și mențiuni, statistic vorbind, 8 sunt premiu I, 6 premiu II, 6 premiu III, 33 de mențiuni și 8 premii speciale. Dar, încă fazele naționale nu s-au încheiat. Din calendarul olimpiadelor școlare, pentru anul 2002 - 2003, mai sunt în desfășurare: olimpiada de fizică pentru elevi de gimnaziu din școlile rurale, olimpiada „Pământul”, concursurile „Cultură și civilizație” și „Democrație și toleranță”, de la care aşteptăm alte confirmări ale elevilor sălajeni.

Cu acest prilej adresăm și prin intermediul ziarului, felicitări elevilor și profesorilor care i-au pregătit pentru a obține rezultate notabile la etapa finală pe țară a olimpiadelor și mult succes acum la final de an școlar.

Premiul I

1. Vlad Marian - Cls. a XI-a, Fizică, Profesor Opris Ioan, Colegiul Național „Silvania“ Zalău.
2. Surányi S. Ildikó - Cls. a IX-a, Germană, Profesor Farago Elisabeta
3. Dénes Zsolt András - Cls. a X-a, Germană, Profesor Farago Elisabeta, Colegiul Național „Silvania“ Zalău.
4. Varga Réka - Cls. a XII-a, Lb. Maghiară, Profesor Csiszár Zsuzsana, Liceul Pedagogic „Gheorghe Șincai“ Zalău.
5. Samol Ștefan - Cls. a IV-a, Muzică, Violă, Profesor Minodora Corha, Școala cu program de artă din Zalău.

prof. Ioan Opris,
inspector școlar

6. Ionel Jurcan, anul III profesională, Instalații, Grup. Șc. „M.Viteazul“ (ing. Souca Trifan, maistru instructor Moldovan Emil).
7. Ionuț Mureșan, anul III profesională, zidărie, Gr. Șc. „M.Viteazul“, (ing. Lupșa Viorica, maistru instr. Barbor Emil).
8. Szabó Tibor, anul III profesională, dulgher, Gr. Șc. „M.Viteazul“, (ing. Criste Elvira, maistru instr. Busuioc Dumitru).

Premiul II

1. Mihaela Pop - Cls. a X-a, Psihologie, Prof. Mărcuș Ioana, Lic. Pedagogic „Gheorghe Șincai“ Zalău.
2. Sárpataki Orsolya - Lb. Germană - Proiect, Prof. Farago Elisabeta, C.N.S. Zalău.
3. Santava Iulia - Cls. a XI-a, Textile-pielărie, Prof. Olca Niculina și Rablău Claudia, Grup. Școlar „Voievod Gelu“ Zalău.
4. Fazakaş Cosmin - Cls. a XII-a, Textile, Prof. Olca Niculina și Rablău Claudia, Grup. Școlar „Voievod Gelu“ Zalău.
5. Lăcătuș Marius - Cls. a III-a, Vioară, Prof. Felicia Man.
6. Kővari Erzsébet - Cls. a VI-a Chitară clasică, Prof. Cristina Niculaș, Școala cu program de artă Zalău.

Premiul III

1. Takács Constantin, cls. a XI-a, germană-proiect Chimie, Prof. Szabo Ștefan, Liceul Teoretic „S. Simion Bărnuțiu“ Șimleu.
2. Anca Ioana Filip, Prof. Szabo Iulia, Lic. Ped. „Gh. Șincai“, Zalău.
3. Kovács Tötös Katalin maghiară, clasa a XI-a, Prof. Szabo Koblin, C.N.S. Zalău.
4. Diana Ardelean, clasa a VI-a, Flaut, Prof. Ioan Chezan, Școala cu program de artă, Zalău.
5. Gabriel Nicorici, clasa a VIII-a, Trombon, Prof. Ioan Mariș, Școala cu program de artă, Zalău.
6. Paul Hara, clasa a XI-a, Industria alimentară, Prof. Marincaș Iuliana, Boboc Anca, Taloș Sanda, Monatan Monica, Grup școlar „Voievod Gelu“, Zalău.

Mențiune

1. Alin Pop, clasa a X-a Chimie, Prof. Bodea Carmen, Colegiul Național „Silvania”, Zalău.
2. Sárpataki Orsolya, Germană, clasa a XI-a C.N.S.
3. Anca Ioana Filip, Germană, clasa a X-a, Prof. Szabó Iulia, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
4. Hernyák Melinda, clasa a XIII-a, Limba maghiară, Prof. Csiszár Zsuzsana, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
5. Luka Éva, clasa a VII-a prof. Erszebet, Școala Gimnazială „A.Iancu”, Zalău.
6. Pazajko Anita, clasa a VIII-a, Școala Gimnazială nr. 1, Șimleu.
7. Diana Voica, clasa a XII-a, Psihologie Prof. Mărcuș Ioana, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
8. Daniel Coste, clasa a IV-a, Educație civică, Prof. Ianchiș Eva, Școala Gimnazială „Lucian Blaga”, Jibou.
9. Andrade Ghica, clasa a IV-a, Educație civică, Prof. Inchiș Eva, Școala Gimnazială „Lucian Blaga”, Jibou.
10. Ioana Blaj, clasa a XII-a, Prof. Lucaci Marcel, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
11. Alin Bogdan, Limba română, clasa a XII-a, Prof. Lucaci Marcel, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
12. Amalia Pop, Limba română, clasa a VIII-a, Prof. Zaharia Prutar, Școala „O.Goga”, Jibou.
13. Anda Ianc, Biologie, clasa a X-a, Prof. Turcu Lucreția, Lic. Teoretic „I.Agrăbiceanu”, Jibou.
14. Ramona Moldovan, clasa a X-a, Pedagogie, Prof. Mărcuș Ioana, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
15. Lavinia Cuc, clasa a X-a, Pedagogie, Prof. Mărcuș Ioana, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
16. Cristina Aluncăi, clasa a XI-a, Limba franceză, Prof. Sarbe Camelia, Lic. Teoretic, „S. Bărnuțiu”, Șimleu.
17. Alina Teodora Marchiș, clasa a XII-a, Limba engleză, Prof. Iugui Vasile, C.N.S. Zalău.
18. Raluca maria Tămaș, clasa a X-a, Limba engleză, Prof. Katona Cristina, C.N.S. Zalău.
19. Alexandra Florina Horvath, clasa a X-a, Prof. Ivanovici Cristina, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
20. Vasile Rus, clasa a XII-a, Industria alimentară, Prof. Marincaș Iuliana, Taloș Adriana, Montăntan Monica, grup. Școlar „Voievod Gelu”, Zalău.
21. Iulian Druhora, clasa a XI-a, Prof. Taloș Adriana, Marincaș Iuliana, Gaspar Hajnaka, Costache Rodica, Chereji Ioana, Grup școlar „Voievod Gelu”, Zalău.
22. Pop Silvasan Dan, clasa a XI-a, Prof. Rușcaș Ioan, Papuc Nicolae, Grup. Școlar „Ioan Ossian”, Șimleu.
23. Ordas Robert, clasa a XII-a, Prof. Rușcaș Ioan, Papuc Nicolae, Grup. Școlar „Ioan Ossian”, Șimleu.
24. Maria Cenan, clasa a V-a, Prof. Dobocan Dorina, Școala „M. Eminescu”, Zalău.

25. Cristian Epure, clasa a VII-a, Prof. Epure Valeria, Școala Gimnazială nr. 7, Zalău.
26. Mihai Bodea, clasa a VIII-a, Prof. Cret Felicia, Școala Prof. „O.Goga”, Jibou.
27. Darakzi Arabella, Lb. română pentru minorități, cls. a VIII-a, prof. Babilon Mihai, Șc. „M. Eminescu”, Zalău
28. Baczo Enikő, Lb. română pentru minorități, cls. a VIII-a, prof. Răchișan Simona, Șc. „S.Bărnuțiu”, Zalău.
29. Anca Dana Mălan, Concurs „Ovidinum”, lb. latină, cls. a X-a, prof. Pop Ioan, Colegiul Național „Silvania”, Zalău.
30. Csoka Anna Maria, anul III profesională, Confectioner produse textile, Grup. Șc. „V.Gelu“ (ing. Duma Mihaela, maistru instr. Gal Ilona).
31. Ionut Răcăsan, anul III profesională, Tinichigiu, Gr. Șc. „A.P.I.“, Zalău (ing. Donuță Petru, maistru instr. Orțan Ioan).
32. Nagy Ișvan, anul III profesională, strungar, Gr. Șc. „A.P.I.“, Zalău (ing. Hodis Dora, maistru Cherecheș Ioan).
33. Marius Man, anul III, mecanic auto, Gr. Șc. „I. Ossian“, Șimleu, (ing. Pocola Teodor, maistru instr. Vincze Alexandru).

Premii speciale

1. Vlad Muste, clasa a VIII-a, Chimie, Prof. Meleg Mariana, Școala Gimnazială „M.Eminescu”, Zalău.
2. Sergiu Mintraș, clasa a XI-a, Matematică, Prof. Tuduce Florin, C.N.S., Zalău.
3. Liviu Bucui, clasa a XII-a, Matematică, Prof. Vlaicu Liviu, C.N.S., Zalău.
4. Andreea Ardelean, clasa a IX-a, Limba latină, Prof. Chirică Ruxandra, Lic. Teoretic „S.Bărnuțiu”, Șimleu.
5. Varga Rika, clasa a XII-a, Prof. Csiszar Szuszana, Lic. Ped. „Gh. Șincai”, Zalău.
6. Kovács Tötös Katalin, Limba maghiară, clasa a XI-a, Prof. Szabó Koblin, C.N.S. Zalău.
7. Ioana Alina Perneș, clasa a VIII-a, Limba română, Prof. Tout Ilona, Școala „M.Eminescu”, Zalău.
8. Debre Attilo, anul III, profesională, tâmplar, Gr. Școlar „Iuliu Maniu“, Șimleu (ing. Moisi Dumitru, ing. Tegzeș Ioan).

Copil ca tine sunt și eu...

ed. Pleana Pop
Grădinița nr. 2 Cehu Silvaniei

Pentru a putea influența benefic individul uman este necesar să-l cunoaștem și să-i respectăm realitatea psihologică individuală. Desprins de familie, copilul trece în viață prin roluri diferite, își schimbă statutul și participă la viața mai multor colective, fiind în orice moment membru neprevăzut a cătorva, pentru care nu a primit nici un fel de pregătire anterioară.

În ciuda faptului că mulți dintre copiii rămași fără părinți, ori lipsiți de posibilitatea de a fi crescuți în familie au inteligență peste nivelul mediu, obțin rezultate școlare ce nu sunt în concordanță cu posibilitățile lor intelectuale și mulți dintre ei prezintă risc crescut de eșec școlar.

Având în grupa pe care o conduc și astfel de copii și care sunt internați în Centrul de Plasament din localitate am constatat că cel mai greu este acordarea lor cu colectivul grupului și colectivul grădiniței. Acești copii sunt mai izolați și au tendința de a se juca separat de ceilalți, sunt solidari când izbucnesc conflicte cu ceilalți colegi. Persistă încă tendința de marginalizare, de respingere a acestora de către ceilalți copii, această marginalizare și respingere determină un răspuns prompt din partea lor manifestat prin violență, închidere în sine, dezinteres față de învățare, indisciplină, forme de apărare negative, ostile ce impiedică obținerea randamentului învățării corespunzător capacităților intelectuale.

Condițiile de viață și educație sunt cu atât mai mult în măsură să modifice această situație cu cât individul este mai Tânăr și prin urmare este mai maleabil. De aceea ne este mai ușor să-l integrăm și sociabilizăm pe acel copil pe care îl primim în grupă la trei-patru ani, decât pe cel de cinci-sase sau șapte ani.

Dintre acești copii, unii sunt orfani de mama sau de tată, alții proveniți din adulter, rămași în urma divorțului, fiecare cu trauma și povestea tristă a lui, reacționând diferit față de colectiv și actul educativ. Ei cunosc deja la acestă vîrstă greutățile vietii și condiția lor socială și o trăiesc fiecare în felul lui. Dar

înțelegerea și simpatia celor din jur pot să-i ajute să le facă față fără prejudicii, să uite pe cât posibil experiențele mai puțin plăcute ale vieții de până acum.

Lucrând în ultimii ani și cu astfel de copii ne-am putut da seama că cea mai bună compensație la toate carentele educative și afective întâlnite la aceștia constă în deschiderea unui câmp de activități libere dirigate, unde ei au posibilitatea să-și găsească echilibru în satisfacerea principalelor aspirații ale lor și în desăvârșirea personalității individuale și de grup. La acest gen de copii nu au efect observațiile, criticiile și reproșurile „chiar dacă sunt meritate”, ei fiind prea obișnuiți cu ele în mediul din care au venit.

Ca educatori ne revine sarcina „de a naviga cu mijloacele de care dispunem ținând seama pe cât este posibil de cunoștințele pe care le posedăm cu privire la mările pe care le străbat acești copii”.

Am început în educarea lor printr-un studiu amănuntit al dosarelor, a anchetelor sociale pentru a ști de unde anume să încep procesul de adaptare și socializare. Am scos și scot în evidență cel mai mic succes al acestora, bazându-mă pe elementele pozitive în vederea combaterii trăsăturilor negative de caracter. Încurajez reușitele lor și le fac cunoscute nu numai în grupa lor ci și în colectivul mare al grădiniței. Le apreciez reușitele și încerc să le diminuez eșecurile în rezolvarea unor sarcini ce le revin din activitățile comune printr-un sprijin real și construcțiv. Lucrez individual cu acești copii pe tot parcursul zilei cu scopul să-l vadă de a-i apropiă cât mai mult de colegii de grupă, de a diminua diferențele educative dintre aceștia. Încerc să le ofer securitate și să le prezint o imagine stabilă și coerentă a universului în care trăiesc.

Activitățile optionale, culturale și extracurriculare, bine organizate și desfășurate dau posibilitate copiilor să-și exprime spiritul creator, aptitudinile și preferințele. Aceste activități desfășurate în afara grădiniței în colaborare cu alți factori educativi (școală, biserică, clubul copiilor, etc.) Dau copiilor care provin din centrul de plasament impresia unei familii

numeroase cu mulți frați și surori care își împart sau dispută jucările între ei, ce aleargă, râd sau uneori se îmbrâncesc, plâng. Atunci ei vin la noi, la educatoarele lor, cerându-ne ajutorul plin de încredere că nu-i refuzăm.

Numai tratați cu dragoste și afecțiune pe tot parcursul șederii în grădiniță peste ani, și acești copii vor putea duce cu ei în viață alături de chipul mamei (mai mult sau mai puțin conturat) chipul celei care le-a fost cândva doamna educatoare.

Dacă vor avea șansa ca și în școală să aibă parte de un colectiv cere să-i accepte aşa cum sunt ei de fapt, de o învățătoare cu sufletul deschis și tolerantă vor putea spune colegilor: „Copil ca tine sunt și eu, acceptă-mă și înțelege-mă, iar eu o să-ți demonstrez că nu mă deosebesc cu nimic de tine”.

Cum să se realizeze astfel de relații de încredere și respect între copii? În primul rând, trebuie să se crească interesul și respectul față de copii, să se înțeleagă că copiii sunt oameni și că trebuie să fie respectați și să devină o parte activă și responsabilă a vieții sociale.

Educația este un lucru îndelung

Înțelegând că învățământul este un proces continuu și că copiii sunt oameni și că trebuie să fie respectați și să devină o parte activă și responsabilă a vieții sociale.

Înțelegând că învățământul este un proces continuu și că copiii sunt oameni și că trebuie să fie respectați și să devină o parte activă și responsabilă a vieții sociale.

Învățământul preșcolar s-a adaptat rapid reformei postdecembriște din societatea noastră. Edificiul educației în diferite cicluri de învățământ are ca piatră de temelie educația din familie și din învățământul preșcolar sau preprimar, cum i se mai spune, când începe ciclul achizițiilor fundamentale și continuă până la clasa a II-a inclusiv, din școală primară.

Grădinița trebuie să ia în considerație, modalitățile de armonizare a politicii educationale cu cerințele și nevoile comunității locale și a școlilor unde copiii, foștii preșcolari își vor desfășura activitatea până la absolvirea școlii ginnaziale.

Legătura continuă a grădiniței cu unitatea sau unitățile școlare unde foștii preșcolari frecventează cursurile primare și gimnaziale oferă posibilitatea cunoașterii unor cerințe de ordin educativ, pe care le pretinde școala acestor copii, reașezării programului educativ al grădiniței pe noi baze pentru a răspunde nevoilor și cerințelor impuse de dezvoltarea învățământului român-

Bibliografie

1. André Berge - Copilul dificil; E.D.P.
2. Copilul și copilăria - volum editat de revistă de pedagogie-1979.

copilul și copilăria este un volum editat de revistă de pedagogie-1979. Denumirea sa este "Copilul și copilăria" și nu "Copil și copilăria".

Înțelegând că învățământul este un proces continuu și că copiii sunt oameni și că trebuie să fie respectați și să devină o parte activă și responsabilă a vieții sociale.

ed. Susana Barbur
Grădinița nr. 3 Jibou

Moto: Adevăratul semn al unui caracter deplin format e să săvârșească dintr-o spontană înclinare către ceea ce e moral, fără a mai sta pe gânduri. Wundt

În calitate de eductoare-manager, la Grădinița Nr. 3 cu program normal, am răspuns invitației foștilor prescolari din 1995, actualii absolvenți ai claselor a VIII-a de la Școala Gimnazială „Lucian Blaga” - Jibou, de a participa la festivitatea de încheiere a școlarității din acest ciclu de învățământ, an școlar 2002-2003.

Cu această ocazie am aflat câteva date despre evoluția copiilor proveniți din grădinița noastră în ultimii opt ani de școală, despre rezultatele înregistrate în planul educației și instrucției, despre performanțele deosebite obținute pe acest parcurs. După cum a reiesit din discuțiile avute cu directorul școlii și cadrele didactice, în urma bilanțului prezentat în cadrul festivităților organizate, s-a putut constata că:

1. procentul mare al locurilor fruntașe, sunt ocupate de copiii proveniți din Grădinița Nr. 3;
2. un număr însemnat de olimpiici, cu rezultate la toate etapele olimpiadelor școlare și la diferite con-

școala noastră

cursuri culturale și sportive, provin, de asemenea, de la noi;

3. deși sunt anumite diferențe între rezultatele obținute de copii care au început școala la vîrstă de 6 ani și cei de 7 ani, aceste diferențe s-au estompat pe parcurs și au devenit nesemnificative.

Din cele cinci clase de absolvenți ai claselor a VIII-a am recunoscut cu emoție și mândrie, din rândurile elevilor chemeți în fața careului școlar, copiii care au trecut prin grădiniță noastră, după chipurile lor frumoase, după gesturile, comportamentul și atitudinea de respect față de toți cei prezenți. A fost poate momentul cel mai emoționant să recunoșc în comportamentul acestor copii reguli, norme și manifestări pe care, cu atâtă sărguință și dragoste, educatoarele din unitatea noastră s-au străduit să le inculce fiecărui dintre ei.

Educația este un lucru îndelung și anevoieios. După manifestările din familie, de pe stradă și din diverse ocazii și împrejurări ne dăm cel mai bine seama de educația unui om. Oricâte osanale s-ar aduce educatorilor, oricăte rezultate ar fi prezentate la diferite festivități sau aniversări, dacă ele nu au acoperire în practica de zi cu zi, sunt vorbe goale, pură demagogie.

Oamenii învață, relativ ușor, tot ce ține de instrucție, (în raport și cu inteligența pe care o au), dar când este vorba de educație, pe care o putem evalua imediat sau peste ani și ani, constatăm că nu

întotdeauna ne putem bucura de împliniri.

Aveam, de multe ori în viață posibilitatea, ca părinti sau ca educatori, să medităm asupra felului în care ne-am făcut datoria. În funcție de comportamentul celui pe care l-am educat, există motive să fim mulțumiți, satisfăcuți, mândri de ceea ce am făcut sau dimpotrivă, să avem remușcări, să ne facem procese de conștiință pentru ceea ce nu am făcut, deși aveam această datorie.

În această ordine de idei, un educator, fie el de la grădiniță sau de la liceu, trepidează de emoții când este vorba de produsele muncii sale, investite în om.

Așa ni s-a întâmplat și nouă la terminarea acestui an școlar, ca de fapt și în ceilalți ani. Așa ni se va întâmpla toată viața chiar și când vom fi pensionate.

Bucuria că am ajutat un copil să devină om, un om cu adevărat, nu o poate simți decât cel care a pus cu dragoste o fărâmă din sufletul său pentru a crește un om.

Considerăm de bun augur asemenea organizări și trăiri emotionale, a tuturor celor implicați în educarea copiilor.

Dacă dorim revenirea la tradițiile școlii de altădată, la responsabilizare părintilor și educatorilor în actul de formare moral-civică a generațiilor de copii și tineri, atunci, serbarele și festivitățile de absolvire a unei generații de elevi se pot constitui într-un act educativ ce poate influența în bine formarea responsabilă a celor care vor forma societatea de mâine.

Modalități de formare a deprinderilor igienice la copii de 2-3 ani

Numerosi cercetători consideră că anii care lasă cele mai trainice urme în viața copilului sunt cei ce preced intrarea în școală. Dacă în aceasta perioadă familia și grădinița acordă o suficientă atenție procesului educativ, rezultatele sunt pe măsura așteptărilor, atât pe plan intelectual, afectiv, volitional, cât și în ce privește comportamentul, în general.

Între 2 și 3 ani copilul își dezvoltă intens limbajul situatiei, fiind însotit de gesturi și de exclamații. Copilul observă cu interes ce fac alții copii, zăbovește cu placere

ed. Emilia Ardelean,

Grădiniță cu Program Prelungit nr. 12 Zalău alături de ei, privește imagini, construiește, modelează, trage linii cu creionul, se antrenează în jocuri de mișcare, etc.

După 2 ani și jumătate se observă un salt evident; copilul poate îndeplini o sarcină dată. El poate să grupeze obiectele după culori, iar când i se prezintă cărți cu imagini recunoaște unele imagini, diferențiază între mare și mic, între un obiect și mai multe obiecte.

ACESTE aspecte reprezintă o premiză pentru îmbogățirea experienței acționale, pentru dezvoltarea

școala noastră

capacităților de percepție și diferențiere senzorială, pentru cunoașterea obiectelor din mediul înconjurător cu însușirile lor distințe și mai ales pentru dezvoltarea sa socio-afectivă și apariția unor premise ale conștiinței de sine.

În contact cu mediul copilul ia act de existența sa, a celor din jurul lui, cu care intră în relație cât și a obiectelor care îl înconjoară.

Condiția cea mai importantă pentru dezvoltarea copilului, fizică și intelectuală este contactul acestuia cu mediul înconjurător stimulat de adultul care organizează, conduce și dă conținut instrucției și educației. Problema principală a educatiei copiilor de 2-3 ani este de a asigura cadrul și climatul favorabil antrenării acestora în diverse activități și jocuri care să fie în concordanță cu tendințele dezvoltării lor și cu particularitățile individuale și de vîrstă.

„Motivația are nu numai un caracter energizator ori activator asupra comportamentului, ci totodată și unul de direcționare al comportamentelor. Astfel motivația dispune de două segmente importante: unul de energizare, iar celalalt de orientare a comportamentului spre realizarea unui anumit scop”.

În ansamblul educării copilului mic un loc important îl ocupă activitățile de formare a deprinderilor igienice; obiectivele principale ale acesteia se referă la creșterea rezistenței organismului, la dezvoltarea armonioasă, cultivarea spiritului de ordine și a deprinderilor de curătenie.

Formarea la copiii mici a unui comportament igienic îi pregătește să se autoservească, ușurând astfel munca celor din jurul lor, iar faptul că sunt curați și îngrijiți le provoacă o mare plăcere. În cadrul procesului instructiv educativ pentru a realiza obiectivele enumerate mai sus trebuie să se folosească mijloace și procedee adecvate grupei de vîrstă.

În cadrul activității din grădiniță este necesar să-i familiarizeză pe copii cu unele componente ale acțiunilor referitoare la hrană pentru ca de mic copilul manifestă interes pentru aceasta, intinde mâna, apucă alimentul și duce la gură.

Această tendință de autoservire nu trebuie deloc neglijată, ci, dimpotrivă, copilului trebuie să i se dea linguriță și să fie învățat cum să o manevreze. Multe mame greșesc atunci când îi opresc pe copii să se autoservească la o vîrstă cât mai timpurie, iar la venirea acestora în colectiv întâmpină unele greutăți în mânuirea corectă a acestui obiect. Cu răbdare și multă perseverență copiii, în decurs de o lună după ce au intrat în colectiv, folosesc cu multă ușurință lingura, mânâncă ordonat, păstrând o distanță corectă a copilului față de farfurie.

Am observat că la venirea copiilor de 2-3 ani în colectiv aceștia consumă mult timp pentru efectuarea unor ope-

rații, iar mișările sunt fragmentate și greoaie, adesea omit unele dintre acestea. Copiii își reprezintă deprinderea doar ca joc și se comportă ca atare; risipesc apă, săpunul și prosopul din mâini, nu se șterg bine și nu stăpânesc succesiunea corectă a operațiilor de spălat. Pentru unii copii, spălarea nu este o acțiune distinctă și necesară, sunt pasivi și timizi sau dimpotrivă, nerăbdători, superficiali, pripită sau îndărătnici, nerespectând indicațiile educatoarei. Aceste constatări m-au convins că intervenția mea bazându-mă pe posibilitățile psihomotorii ale copiilor, capacitatea lor de înțelegere a mesajelor verbale, spiritul de imitație a acestora va influența formarea deprinderilor de igienă într-un interval cât mai scurt.

Am observat că exemplul personal al copiilor mai mari la aceeași masa le stimulează pofta de mâncare și dorința de autoservire.

Tot la această vîrstă am reușit să-i învățăm pe copii cum și când este necesar să ne spălăm pe mâini.

În prima etapă copilul se familiarizează și se orientează în executarea acțiunii, își formează o imagine globală asupra acesteia, la aceasta contribuie demonstrația și explicația dată de educatoare. Pe baza explicațiilor și demonstrațiilor concrete privind modul cum trebuie să procedeze și să execute acțiunea, copilul trece apoi la primele exerciții pregătitoare care se caracterizează prin operații necoordonate, mișcări neprecise, inutile, numeroase greșeli.

Am explicat copiilor scopul acțiunii de spălare pe mâini „ne spălăm pentru ca ne-am murdărit la nisip, cu plastilina, cu acuarele...”, „ne încăltăm papucii pentru ca nu trebuie să intrăm cu pantofii cu care am umblat în curte” etc., dând astfel o motivare acțiunii.

Fiecare deprindere se împarte în acte și mișcări deoarece copilul nu poate învăța dintr-o dată totul. Copiii omit anumite mișcări, de exemplu, fiind atenți cum trebuie să folosească săpunul, deschid robinetul și lasă să curgă apă sau se săpunesc și uită să-și frece mâinile, să se clătească cu apă și trec direct să se șteargă pe mâini. Copiii manifestă o plăcere în jocul cu apă de la robinet, iar pe parcursul acestei acțiuni ei pot sesiza singuri erorile, rețin detaliile în mod concret și elimină mișcările de prisos.

Acstea acțiuni în formarea unor deprinderi igienice se desfașoară zilnic ori de câte ori este nevoie, dar cu foarte multă răbdare și înțelegere din partea tuturor adulților cu care copiii vin în contact.

Primele acțiuni de îmbrăcat și dezbrăcat au la bază îmbinarea demonstrației cu explicația și cu exercițiile execute în diferite situații de joc de creație „ajutăm păpușa să se îmbrace”, „să se încalțe” etc.

Aprecierile pozitive, încurajările în executarea corectă a unor acțiuni creează o motivare adecvată a copiilor față de aceasta, dându-li-se satisfacție și încredere în forțele proprii.

școala noastră

Pentru fixarea deprinderilor de igienă se pot folosi scurte povestioare cu copii: „Maricica”, „Supărarea Daniei-lei” etc., poezii scurte cu rimă și ritm care sunt memorate ușor de copii: „Cum mă spăl”, „Batistuța”, „Cei trei prieteni”, „Prosopul”, „Cum se spală Nicușor” etc.

Către vîrstă de trei ani, se consolidează deprinderile igienice prin jocuri didactice și jocuri de creație.

Jocul didactic „Săculețul cu surprise” este placut și copiii denumesc obiectele de uz personal de toaletă și folosirea corectă a acestora. Prin jocuri de creație, „De-a

mama”, copiii folosind jucării interpretează rolul mamei care este bună, harnică, își pregătește copilul ajutându-să se imbrace, să se spele, să servească masa etc.

Deprinderile igienice sunt formate atunci când fiecare mișcare se desfășoară ca element al unui complet de acțiuni, corect, fără un consum prea mare de energie nerăvășă și de timp. Pentru ca aceste deprinderi să devină obișnuințe pe toată perioada preșcolară, copilul trebuie ajutat, supravegheat pentru ca aceste automatisme să devină un bun personal.

Educație pentru integrarea europeană

Parteneri în Europa cu Grădinița „Ion Creangă”

Zalău, România

e-mail: gricrz@info-plus.ro

Director: ed. Maria Zoicaș

Coordonator proiect: ed. Emilia Negru

St. Mary & St. Thomas Aquinas

Catholic Primary School

Gateshead, Anglia

Kvam Skole

Molde, Norvegia

Ce este un proiect COMENIUS?

Comenius este parte din programul de acțiune al Comunității Europene în domeniul educației.

Prima lansare a avut loc în 1995 și a încercat să promoveze și să întărească Dimensiunea Europeană prin cooperare și mobilitate în domeniul educației.

Proiectul Comenius are patru obiective generale:

- Să îmbunătățească calitatea educației în sistemele noastre educaționale
- Să introducă și să întărească Dimensiunea Europeană în curriculum-ul școlii
- Să încurajeze învățarea/ predarea limbilor străine
- Să promoveze diversitatea interculturală.

De ce trebuie să ne implicăm în programul de proiecte Comenius 1?

Cadrele didactice/copiii au posibilitatea să dobândească/dezvolte deprinderi noi necesare atât în viață

profesională cât și în cea personală.

Se oferă posibilitatea realizării unor întâlniri între cadre didactice din diferite țări în care se promovează metode diferite de predare/învățare în cadrul sistemelor de educație.

Școlile beneficiază de motivații sporite ale cadrelor didactice și ale copiilor concomitent cu ridicarea nivelului de interes și cunoștințe ale acestora.

Cunoașterea diferitelor metode utilizate în școlile Europene și găsirea de soluții optime în rezolvarea problemelor școlare, oferă un impuls în aplicarea unui nou management și în găsirea de soluții practice privind activitatea școlară.

Părinții beneficiază de ridicarea nivelului de cunoaștere al copilului, motivarea și succesul școlar al acestuia. Împreună cu copiii și cadrele didactice au posibilitatea de a-și lărgi orizonturile de cunoaștere prin contactul direct cu diferite țări, culturi și moduri de gândire. Aceasta vă ajută la dezvoltarea lor ca indivizi care pot învăța de la alții, gândi pozitiv acceptând diferențele și

școala noastră

diversitatea.

Principalele obiective ale proiectului nostru:

- Să dezvolte conștiința copiilor pentru diversitatea culturală.
- Să formeze atitudini și opinii despre alte țări, pe de o parte prin formarea respectului de sine, iar pe de altă parte prin emiterea de idei și rationamente.
- Să consolideze la copii cunoștințe din domeniul Internațional prin întărirea conștiinței acestora.
- Să devină toleranți și înțeleğători, prietenoși și să se integreze în mijlocul oamenilor din alte medii culturale.
- Să intensifice dezvoltarea profesională a cadrelor didactice printr-o experiență internațională.

LANSAREA PROIECTULUI - participare la concursul de proiecte organizat de Consiliul Britanic - oct. 1999

PARTENERI ÎN PROIECT: ROMÂNIA, ANGLIA ȘI NORVEGIA

Rationamente

Cadrele didactice de la Grădinița „Ion Creangă”, „St. Mary & St.Thomas” Aquinas Catholic Primary School și Kvam Skole cred că acest proiect va ajuta la formarea de atitudini pozitive, deschise și tolerante necesare muncii și existenței într-o societate globală.

Sperăm ca proiectul să aibă nu numai un impact pozitiv asupra școlilor noastre dar și în întreaga comunitate exemplu: Inspectorat Școlar local, Primărie, Consiliu județean, Biserică, părinți și Agenți economici.

Obiectivul nostru este să înzestrăm tinerii cu deprinderi necesare pentru a deveni „un bun cetățean”.

Rolul nostru este să-i ajutăm pe alții să se adapteze rapid la schimbările din zilele noastre și să se bazeze în domeniul cunoașterii pe propriile deprinderi, studii, calificări și potențialele contribuții recunoscute și apreciate peste granițe.

PRIMA VIZITĂ DE LUCRU: Zalău, România, 17 Noiembrie - 22 Noiembrie 2000

Titlul proiectului nostru: „Diversitatea moștenirii noastre culturale”

PLAN DE ACȚIUNE - ANUL I

- Să se scrie un raport susținut de fotografii despre vizita de lucru din România.

(Obiectiv: dezvoltarea deprinderilor de utilizare a tehniciilor moderne de comunicare la cadrele didactice precum și cunoașterea sistemului educațional din România)

■ Copiii se cunosc unii pe alții prin intermediul scrisorilor, e-mail, fax, telefon.

(Obiectiv: începerea derulării parteneriat - între copii)

- Copiii vor face schimb de felicitări de Crăciun.

(Obiectiv: Copiii să-și dezvolte deprinderi de utilizare a tehniciilor moderne de comunicare)

■ Cadrele didactice vor face schimburi de orare, curriculuri susținute de fotografii și exemple de proiecte de activitate.

(Obiectiv: Compararea și analizarea diferențelor dintre sistemele noastre educaționale)

- Directorii să realizeze schimb de informații despre managementul din școli.

(Obiectiv: să dobândească cunoștințe despre managementul din diferite sisteme școlare)

■ Copiii noștri au folosit faxul pentru a trimite mesaje prietenilor noștri din Anglia și Norvegia. Atât copiii cât și cadrele didactice folosesc e-mail-ul ca să comunice unii cu alții în Anglia și Norvegia.

■ Încurajarea copiilor și a cadrelor didactice în folosirea aparatelor (camerelor) digitale pentru a fotografia zonele noastre, care mai apoi vor fi prezentate sub forma unei broșuri și celorlalte țări.

A DOUA VIZITĂ DE LUCRU: Molde, Norvegia, 9 Iunie - 13 Iunie 2001

PLAN DE ACȚIUNE - ANUL II

- Să se compare predarea matematicii primare la copiii de 3-8 ani.

■ Să se exploreze, investigheze moduri diferite, variante în ceea ce privește sprijinul părintilor pentru grădiniță/școlile noastre.

■ Să se organizeze „o zi europeană” sau „internațională” pentru a celebra și extinde cunoștințele despre alte culturi și tradiții.

■ Si cadrele didactice și copiii au alcătuit o broșură celebrând munca pe care noi toți am făcut-o în grădiniță/școlile noastre.

A TREIA VIZITĂ DE LUCRU: Gateshead, England, 24 Mai - 29 Mai 2002

PLAN DE ACȚIUNE - Anul III

- Să se studieze viața în școală în trecut prin chestionare tehnice. Copiii își vor intervieva părinții și bunicii

■ Să se pregătească un panou - expoziție cu broșuri, lucrări etc. privind celebrarea parteneriatului nostru în cadrul „zilele orașului Zalău”.

- Să se alcătuiască o broșură turistică a zonei.

școala noastră

A PATRA VIZITĂ DE LUCRU: Zalău - România,
Grădinița „ION CREANGĂ”, 22 Noiembrie - 27
Noiembrie 2002

Extra-beneficii câștigate din proiect:

Toate cele trei școli:

- S-au întâlnit cu primarii din fiecare țară.
- S-au întâlnit cu inspectorii generali/specialitate din Departamentul educațional local.
- S-au întâlnit cu preoții și/sau episcopul.
- S-au întâlnit cu liderii, părinții și prietenii grădiniței/școlilor - Clubul Rotary Zalău -agenti economici-presa, radio-oameni politici, directori din alte școli locale etc.
- S-au făcut vizite și asistente la diferite școli din zonă atât din mediul rural cât și urban - rural: Com. Pericei - unde există preocupare privind instituționalizarea copiilor romi; urban: Zalău - grădinițe, școli gimnaziale, colegiu - ex: matematica de la grădiniță la gimnaziu - aplicare practică prin asistență la lecții. S-au legat prietenii deosebite între cei implicați.

Beneficii găsite prin introducerea unei Dimensiuni Internaționale în grădiniță/școlile noastre:

- O imagine a ceea ce poate fi un învățământ european
- Îmbunătățirea ethos-ului grădiniței/școlilor noastre
- S-au creat și intensificat oportunitățile privind munca curriculară
- Sporire a intensificării/initierii învățării limbilor străine în grădiniță/școlile noastre (concret: engleză, germană)
- Sporire a intensificării/ initierii muncii pe calculator - tehnica modernă adecvată, de strictă necesitate (fax, retroproector, e-mail, foto etc.)
- Mărirea flexibilității sistemelor educaționale din grădiniță/școlile noastre
- S-a dezvoltat analiza, sinteza, motivația și assimilarea deprinderilor atât la copii cât și la cadrele didactice
- A crescut profilul grădiniței/școlii în comunitatea locală

- Au fost încurajate comunitatea locală, biserică și alte organisme specifice să se implice mai mult în proiect și în viața grădiniței
- Cadrele didactice au avut posibilitatea să exploreze noi metode de predare-învățare
- S-a creat și îmbogățit aportul diversității prin metode specifice, adecvate de echilibrare a influențelor
- Cadrele didactice și copiii au dobândit perspective largi și cunoștințe noi, în urma vizitării școlilor din străinătate și învățării despre sistemele de educație diferite
- A fost sprijinită creșterea copilului având propria identitate ca cetățean
- A fost ridicat respectul de sine atât la cadrele didactice cât și la copii
- S-au întărit relațiile cu comunitatea - oameni de afaceri, cluburi etc.
- S-au creat oportunități pentru grădiniță/școlile noastre ca: să învățăm să trăim împreună/ să învățăm să cunoaștem/ să învățăm să facem/ să învățăm să fim/ să devenim capabili de judecată proprie, responsabilă/ să trăim valorile, să le răspândim și să le amplificăm prin propriile acte.

CONCLUZIA

Noi, Grădinița „ION CREANGĂ” - Romania, Kvam Skole- Norvegia și St. Mary & St.Thomas Primary School- Anglia, credem cu adevărat că dimensiunea europeană s-a înrădăcinat ferm în curriculum, aducând o contribuție valoroasă în dezvoltarea întregii școli.

A crescut motivația morală și sensul succesului atât la copii cât și la cadrele didactice ceea ce a condus la ridicarea nivelului performanțelor elevilor la toate nivelele de învățământ.

Care este următorul pas? Noi toti privim cu speranță în viitor, să lucrăm împreună în următorii trei ani. Un posibil titlu de proiect: ZBORUL. Un nou partener ni se alătură: POLONIA.

Recuperare și terapie

- forme de intervenție defectologică -

prof. Carla Cora,
Scoala Specială „Speranta“ Zalău

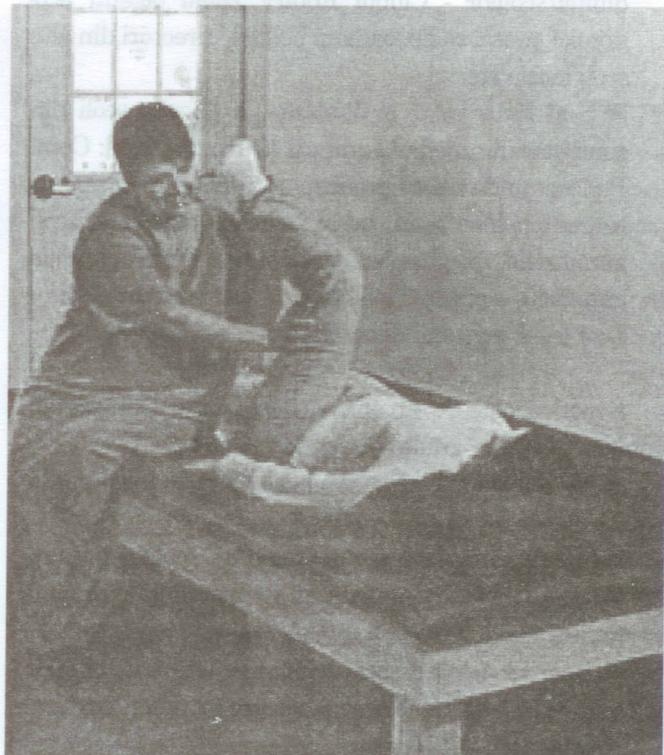
Pentru abordarea acestei teme este necesar să pornim de la definirea termenilor de recuperare, reabilitare, terapie. Aceste concepte își găsesc utilitatea îndeosebi la copiii cu cerințe educative speciale, adică copii cu cerințe ori nevoi specifice față de educație, derivate sau nu dintr-o deficiență care sunt suplimentare dar și complementare obiectivelor generale ale educației. Termenul de reabilitare se referă la un proces destinat să dea posibilitatea persoanelor cu deficiențe (deficiențe mintale, tulburări emoționale și comportament, deficiențe vizuale, auditive, tulburări de limbaj, disabilități de învățare) să ajungă și să se mențină la niveluri funcționale fizice, psihice și sociale corespunzătoare, furnizându-le acestora instrumentele cu ajutorul cărora își pot schimba viața în direcția obținerii unui grad mai mare de independență.

Termenul de recuperare are în esență o semnificație echivalentă. Este sesizabilă însă, tradițional și cultural, o anumita încărcătură medicală și socială la fel ca și reabilitarea, recuperarea pare să se refere mai ales la restabilirea, refacerea sau reconstituirea unei funcții umane, plecându-se în principal de la premisa că aceasta să pierdut. Notiunea pare inoperantă în cazul deficiențelor dobandite sau ale celor în care este evident că refacerea sau restabilirea nu mai este posibilă.

Termenul de terapie se referă la principiile și metodologia generală și specifică pentru toate categoriile de deficiență, care vizează în primul rând depistarea unor disabilități, diagnosticarea acestora și stabilirea unui demers educațional-terapeutic individualizat, în vederea integrării socioprofesionale a deficienților.

Pentru recuperarea copiilor cu cerințe educative speciale acțiunea membrilor unei echipe interdisciplinare este absolut indispensabilă (psihoterapeutul, medicul neurolog, psihologul, logopedul, asistentul social, kinetoterapeutul, ergoterapeutul, etc.).

Recuperarea copilului deficent nu poate avea loc dacă nu se respectă principiul normalizării (care se referă la în cetarea segregării acestor persoane), principiul drepturilor egale, principiul egalizării sanselor și principiul cooperării

și parteneriatului.

Principiul intervenției precoce trebuie de asemenea respectat. Intervenția precoce este cunoscută ca o mișcare socială, un domeniu de specializare profesională și științifică, o condiție sine qua non pentru sporirea eficienței procesului de recuperare și inserție socială a persoanelor cu nevoi speciale datorate unor deficiențe care pot duce la diferite handicapuri. Este mult mai ușor să interviile precoce, să formezi o deprindere corectă decât să corectezi o deprindere greșit formată, de aceea este important să se intervină încă din preșcolaritate.

Recuperarea copiilor cu deficiențe se poate face nu doar prin terapie specifică în funcție de tipul deficienței ci și prin conținutul disciplinelor de învățământ.

Un impact puternic asupra copilului îl are jocul, care persistă ca activitate complementară alături de lecțiile organizate și desfășurate metodic. Copiilor le plac povestile, poeziile, dramatizările legate de sfera lor de preocupări, pentru ca prin acestea copilul își poate exterioriza

școala noastră

propriile trăiri și emoții, prin joc copilul putând recrea activități specifice adulților.

Pentru a ne referi la formele de intervenție defectologică este necesar să ne oprim puțin asupra definirii fiecărui tip de deficiență.

Deficiența mintală este o insuficiență intelectuală globală și un funcționament intelectual semnificativ inferior mediei, care se manifestă printr-o stagnare, încetinire, regresie sau lipsa de achiziții în dezvoltare, determinate de factori etiologici, psihologici și de mediu care acționează din momentul concepției până la încetinirea maturizării și care au consecințe nefavorabile asupra comportamentului adaptativ. Dar, trebuie să facem distincție între deficiența mintală și pseudodeficiența mintală, aceasta din urmă referindu-se la categoria de copii cu întârzieri în dezvoltarea psihică, cu blocaje a cunoștințelor, cu cerințe educaționale generate de factori de origine externă și al căror randament școlar și rezultate la unele teste psihologice sunt similare cu cele ale deficientului mintal.

Este bine de știut ca tulburările de limbaj sunt frecvent întâlnite la deficienții mintali față de cei valizi, dar apar cu precădere și la cei cu deficiențe de auz.

Tulburările de limbaj rezultă din împiedicare, frânarea uneia din următoarele trei funcții: funcția apetitivă (a vrea să vorbești), funcția ordonatoare (pentru a organiza și asimila sistemul de semne folosit de cei din jur) și funcția realizatoare care permite transmiterea prin intermediul cuvântului vorbit sau scris. Tulburările de limbaj se manifestă foarte variat, ele au o etiologie complexă începând cu imitarea vorbirii deficitare a unor persoane apropiate, metodele greșite de educație și pana la existența unor cauze grave: traume psihice și mecanice, alcoolismul parintilor, bolile grave din prima copilărie.

Tulburările de limbaj se pot clasifica în tulburări de pronunție (dislalia, rinolalia, dizartria - acestea pot fi simple sau polimorfe), tulburări de ritm și fluentă a vorbirii (bâlbâială, logonevroză, tahilalia, bradilalia), tulburări ale limbajului scris-citit (alexia, dislexia, agrafia, disgrafia), tulburări de voce (afonia, disfonia, fonastenia), tulburări polimorfe (alalia, afazia), tulburări de dezvoltare a limbajului (mutism psihogen, electiv sau voluntar).

Toate aceste tulburări de limbaj se pot corecta sau ameliora printr-o terapie logopedică adecvată. La copiii foarte mici, limbajul nefiind constituit, tulburările de limbaj sunt pasagere. La vîrstă preșcolară corectarea se poate face mai ușor deoarece nu sunt stabilizate, însă pe măsura trecerii timpului ele au tendința de a se stabiliza și stratifică sub forma de deprinderi care se pot mai greu reabilita.

Dintre tulburările de limbaj, dislalia are cea mai mare frecvență atât la copiii valizi cât și la cei cu deficiență mintală. Pentru prevenirea și corectarea dislaliei este necesară respectarea următoarelor principii: tratarea timpurie, terapia copilului în mediul său obișnuit de viață (tratarea indirectă), respectarea particularităților de vîrstă și individuale, principiul exercițiilor de scurtă durată, principiul utilizării autocontrolului auditiv pentru a deosebi sunetul fals de cel corect, principiul utilizării sunetelor ajutătoare. Mai întâi se recurge la metode și procedee generale (gimnastică generală, fono-articularie, educarea echilibrului dintre inspir-expir, educarea auzului fonematic, educarea personalității) iar apoi la terapia cu caracter specific. În etapa emiterii sunetului se recurge la metoda demonstrației articulatorii în față oglinzi logopedice, la exerciții articulatorii și fonatorii) precum și la metoda derivării sunetului nou din sunete corect emise anterior. Etapa consolidării sunetelor presupune repetarea unor serii de exerciții variate: prezența sunetului în silabe directe, intermediare, logatomi, grupe consonantice, cuvinte mono, bi și polisilabice cu sunetul în trei poziții (initial, median, final). Se trece apoi la propoziții simple, dezvoltate, fraze, respectând principiului minim. Consolidarea sunetului se face și citit-scris. Urmează apoi diferențierea sunetelor și automatizarea lor.

Cauzele care stau la baza tulburărilor de limbaj prezintă și un aspect foarte larg, începând cu imitarea unor modele gresite de pronunție sau din cauza unor metode neadecvate de educație și terminând cu anomalii anatomo-funcționale ale aparatelor periferice ale vorbirii și ale sistemului nervos central sau nesincronizării în funcția segmentelor aferent-eferent.

La deficienții mintali principalele forme de intervenție defectologică sunt realizate prin tratament logopedic după cum am văzut, prin învățare, psihoterapie, terapie ocupațională, ludoterapie.

Recuperare prin învățare se realizează cu metode și procedee adoptate în funcție de forma învățării. Ea va predominant afectivă și motivatională, acestea fiind însoțite de învățarea morală și motrică. Metodele verbale sunt esențiale în învățarea intelectuală și se dovedesc eficiente odată cu formarea capacitatea de a decodifica simbolurile lingvistice (orale și scrise). Altă modalitate ce poate fi adoptată este și cea a învățării sociale prin intermediul căreia subiectul este orientat spre anumite modele comportamentale concrete, stimulându-se capacitatea sa de imitare spontană.

Recuperarea prin psihoterapie este puțin folosită în unitățile pentru deficienții mintali, ea contribuie totuși la refacerea psihică și psihosocială deși nu înlătură defi-

scoala noastră

ciență, acționează pozitiv asupra personalității, înlătură anxietatea și negativismul, activează motivația și pulsurile, devenind un factor energizant al implicării subiectului în procesul recuperativ (psihoterapia sugestivă și de relaxare).

Printre terapiile ocupaționale semnificative care își pot aduce contribuția la recuperarea copilului deficent putem aminti: ludoterapia, ergoterapia, meloterapia. Există o strânsă legătură între ergoterapie și ludoterapie, pentru că atât munca cât și jocul sunt forme de activitate prin care copilul își poate valorifica disponibilitățile sale în raport cu grupul.

Rezultatele cele mai bune în educarea personalității le are psihoterapia prin care se urmărește înlăturarea fricii patologice de a vorbi și a sentimentului de inferioritate formă sub care se poate utiliza psihoterapia este aceea a onor discuții prezentări de filme conținând imagini linișitoare și semnificative, utilizarea sugestiei, hipnozei, jocurilor terapeutice.

La copiii cu deficiențe auditive se poate interveni prin protezarea celor cu resturi auditive, implantul cochlear, prin stimularea și formarea capacitatii de comunicare prin mijloace verbale cât și auxiliare. Este necesar să dezvoltăm caracteristici ale percepției kinestezice care contribuie la formarea structurilor fonetice ale limbii și ale scris-cititului, să învățăm pe copil să corelez complexul sonor cu pipăitul, cu vibrațiile aparatului fono-articular, să percepă mișcările buco-maxilo-faciale. Putem folosi metoda verbo-tonală tradițională completată cu ritmica fonetică care include stimularea ritmicii corporale, stimularea muzicală, ritmica măinilor și degetelor.

La deficentul de auz, însușirea limbajului scris-citit se realizează concomitent cu achiziția limbajului vorbit. Deși este o acțiune ce se prelungește pe toată durata școlarizării, ea trebuie să înceapă de la grădiniță prin utilizarea unor elemente grafice și de abilitare manuală, în care trasarea de linii și contururi, desenul, modelajul, cunoașterea parților corpului devin componente importante ale pregătirii copilului pentru școală. Majoritatea deficienților de auz se folosesc labiolectura, limbajul simbolic și dactileme. Tulburările de limbaj sunt mai grave și mai frecvente pe măsură ce deficitul auditiv este mai sever.

În ceea ce privește deficiența vizuală avem de-a face cu două categorii: ambliopie (vedere slabă) și cecitate. Pentru cei cu ambliopie se folosesc mijloace corectoare cum ar fi lentilele biconvexe și biconcave iar la cei cu cecitate un accent mare se pune pe orientare și mobilitate cât și pe scrierea Braille. Planurile de învățământ sunt cele din școli de masă, dar în plus la nevăzători avem: scrierea plană în relief, abreviația Braille, dactilografierea, orientarea

spațială și mobilitatea prin care copilul învață să se descurce în microspațiu și macrospațiu. Orientarea și mobilitatea contribuie la dezvoltarea conceptului de sine, necesitând implicarea mai multor analizatori ce determină senzații diverse: tactile, kinestezice, auditive, olfactive, labirintice, proprioceptive.

Pentru sprijinirea nevăzătorilor se poate apela la ghidul uman sau văzător, la ghidul caine, la folosirea bastonului lung ca și ghid, folosirea unui mijloc sonic. La elevii cu tulburări de comportament putem apela la terapia comportamentală, terapia cognitivă, ludoterapia.

Terapia deficienților neuromotori vizează în primul rând recuperarea medicală, readaptarea psihică și socială, reeducarea profesională. Este importantă încadrarea acestor mijloace într-un plan comun de acțiune.

Există două scopuri pe care recuperarea medicală le urmărește: accelerarea proceselor de regenerare tisulară (ceea ce se obține prin terapie medicamentoasă, mijloace chirurgicale și kinetoterapie), și prevenirea instalării unor deficiente reziduale (de exemplu prevenirea redorilor articulare- mișcări greoaie după fracturi).

Mijloacele terapeutice prin care se realizează vindecarea funcțională a leziunilor: imobilizarea ortopedică, intervenții chirurgicale corectoare, kinetoterapie, terapie ocupațională, ergoterapie. Readaptarea psihică se realizează prin menținerea unui tonus psihic optim, fiind importante tehniciile de consiliere și psihoterapie pentru a evalua și utiliza resursele emotionale. Reeducarea profesională se realizează prin ergoterapie ca mijloc de bază.

Terapia prin mișcare duce la ameliorarea capacitatii de mișcare și a marilor funcții, la ameliorarea funcțională a segmentelor corporale interesate direct, la prevenirea instalării deprinderilor compensatorii defectuoase.

Note:

1. Păunescu, C, Deficiența mintala și organizarea personalității, E.D.P.Buc.1977
2. Preda,V, Intervenția precoce în educația copiilor deficienți vizuali, Cluj-Napoca,1999, p. 4,21,64
3. Verza, E, Dislalia și terapia ei, E.D.P., Buc. 1977,p.66,141
4. Vrasmas, E., Stanica, C, Terapia tulburărilor de limbaj, E.D.P., Buc.1975. p.225-237.
5. Drutu,I "Psihopedagogia deficienților mintali, Universitatea" Babes-Bolyai", Cluj-Napoca,1995, p.15-20
6. Jurcau, E,Jurcau, N. Invățăm să vorbim corect, Editura Printek, Cluj-Napoca,1999,p. 70-73

O modalitate de lucru la istorie

La începutul anului școlar, studiind ceea ce recomandă programa școlară pentru anul în curs, cu privire la predarea istoriei la clasa a IV-a, capacitatele și atitudinile exprimate prin obiectivele cadru ale acestei discipline, am avut o oarecare reținere și neîncredere că acestea se pot realiza. Această nesiguranță a pornit și de la faptul că am ales manualul care mi s-a părut a fi cel mai accesibil, în concordanță cu noile cerințe, cel care prezintă evenimentele esențiale, presărat cu citate, mărturii istorice și cerințe care să-i atragă pe elevi, dar cu toate acestea nu este un sprijin suficient pentru că obiectivele programei să poată fi realizate. Textele lecțiilor conțin date și fapte istorice suficiente, dar sunt redactate ca niște scurte rezumate, stereotipe, fără a fi atractive. De asemenea consider că manualul, ar fi necesar să fie presărat cu legende și povestiri istorice, care se întipăresc mai ușor în mintea elevilor, trezindu-le și sentimente patriotice.

Am încercat să completez aceste neajunsuri antrenând elevii la o activitate de „descoperire” a istoriei, activitate ce i-a mobilizat și a devenit pentru cei mai mulți, plăcută. La primele lecții am căutat să prezint noile cunoștințe bazându-mă pe multiple și diferite „mărturii istorice”. O parte dintre acestea au intrat în posesia elevilor. Pentru lecțiile următoare elevii au avut sarcina să caute ei astfel de „mărturii”, care să constituie suport pentru lecția nouă, sau să fie completare pentru lecția predată anterior. Toate acestea au fost păstrate și aranjate, în ordinea cronologică a faptelor istorice, în dosare personale pentru fiecare elev, constituind portofoliu pe un an de studiu.

Această modalitate de lucru a venit în sprijinul elevilor, deoarece astfel au reușit să realizeze mai ușor unele obiective, cum ar fi:

- să ordoneze cronologic evenimentele istorice identificate în mod independent, din surse de informare alese în mod independent (texte din cărți, ziar și reviste, imagini, fotografii, legende istorice, etc.)
- să identifice pe documente cartografice evenimente istorice studiate (hărți istorice);
- să descrie vestigii al trecutului precum și imagini

inv. Cornelia Iștoan,
Scoala Gimnazială „Avram Iancu“ Zalău

SCOLA GIMNAZIALA
"AVRAM IANCU"
ZALAU

"JUCĂRII"

„Un fulger strâkale chipul îngeroșă
Copilul se joacă, și crede că-i firesc
un alt sens.“
Gălină-n mână jocul și să-i dea
Carmen J.

Ne-am jucat
sau am creat?!

Elevii clasei a IV-D
îndrumați de
Cornelia Iștoan
învățătoarea lor în anul
școlar 2002 - 2003

cu valoare documentară (prin comentariu propriu cu referire la evenimentul istoric prezentat în fața colegilor);

- să formuleze întrebări și răspunsuri corecte la întrebări, din problematica studiată;
- să cunoască surse istorice diferite;
- să utilizeze izvoarele istorice pentru a argumenta faptul istoric studiat;

Am constatat deci, că această modalitate de lucru, portofoliul, se poate aplica cu succes la clasa a IV-a la istorie. Portofoliul, ca instrument alternativ de evaluare, având un marcant caracter formativ (mai ales prin ideea de continuitate și prin stimularea de sine a elevului) poate cuprinde:

- materiale concrete colectate de elevi, prin care să dovedească faptele prezentate;
- referat pe o temă relevantă prevăzută în programă,

negociată cu elevii. Noi ne-am oprit la tema „Din trecutul localității”. Elevii au primit sarcini de lucru pe grupe și individual pe o perioadă mai lungă de timp (să colecteze imagini ale orașului din trecut, citate preluate de la muzeu sau arhivă, fotografii ale monumentelor istorice din oraș);

- eseu pe o temă comună. Ne-am ales tema „Mihai Viteazul și faptele sale de vitejie”, temă care se leagă și de trecutul istoric al Zalăului.

Pentru a putea scrie această compunere elevii s-au putut folosi de ceea ce au reținut din lectia de la Muzeul

de Istorie (relatarea faptelor pornind de la imaginile și obiectele expuse), precum și de ceea ce i-a impresionat în excursiile organizate la Turda și la monumentul de la Guruslău.

- testele periodice, testele sumative, precum și un test final care va cuprinde itemi cu alegere multiplă.

Aprecierea rezultatelor obținute de fiecare elev la fiecare dintre etapele menționate a constituit baza aprecierii printr-un calificativ final, pe semestru și apoi pe an.

Conexiuni între învățământul primar tradițional și alternativele pedagogice

Învățământul românesc este recunoscut ca fiind valoios și prin intermediul rezultatelor obținute de elevi la confruntările școlare internaționale.

Asemenea copii supradotați și supraspecializați, dorîți de fiecare cadru didactic, au reprezentat ani de-a rândul o aspirație ce stătea la baza conceperii demersului didactic. De altfel, programele și manualele școlare păreau să faciliteze drumul către această aspirație, fiind tot mai complexe, mai dense, cu un conținut din ce în ce mai greu de asimilat. Experiența a demonstrat însă necesitatea unei noi vizuini asupra procesului de instrucție și educație, care să permită fiecărui copil accesul în lumea cunoașterii, însușirea volumului de informații, priceperii și deprinderi, necesar adaptării la exigentele societății contemporane. „Pedagogia este asemenea unui organism: dacă nu evoluează, moare. Așa cum organismul are o fiziologie a creșterii, tot așa pedagogia trăiește o dialectică a înnoirii”.

După anul 1989, au pătruns tot mai multe date referitoare la modalitățile de abordare a procesului instructiv-educativ, astfel încât acesta să corespundă atât idealului educațional, cât și nevoilor copilului. Fie că este vorba de modelul francez, belgian, danez etc. sau alternativele pedagogice Montessori, Freinet, Jena, Waldorf, Head Start, subiectul central îl constituie copilul, cu particularitățile lui de vîrstă sau individuale.

Schimburile de experiență, relațiile interculturale, cursurile susținute de specialiști din afara granițelor țării, au oferit o largire a orizonturilor privind educația.

Pluralismul școlar, despre care se vorbește astăzi și în cadrul preocupărilor de înnoire a învățământului român-

nesc, are drept scop tocmai evidențierea rolului educatorului, acela de a modela personalitatea copilului și de a-l face capabil să se adapteze și să se integreze în mediul social, cu condiția respectării individualității sale. Aceasta este ideea de bază de la care pornește orice alternativă pedagogică. În plus, se formează capacitatea de a gândi liber, fără constrângeri sau limitări.

În susținerea convingerilor proprii se insistă asupra „minții deschise”, stimulându-se interesul pentru cunoaștere, cultivarea atitudinii de respect și toleranță față de cei din jur.

Pentru aceasta este necesar ca educatorul să cunoască experiența de viață a elevilor care asimilează informații și abilități din cele mai diverse domenii (geografie, istorie, biologie), urmărindu-se valorificarea în plan școlar și social.

Învățarea dirijată și independentă stă la baza eficiențării actului didactic, iar evaluările inițiale, formative și sumative, realizate prin observații sistematice, determină formularea de concluzii privind nivelul de înțelegere și asimilare a noțiunilor, privind succesul sau insuccesul școlar, precum și măsurile corective ce pot fi întreprinse.

Colaborarea tuturor factorilor educaționali în scopul realizării obiectivelor specifice fiecărei etape în învățare este o certitudine, iar dintre aceștia, familia ocupă rolul primordial, știut fiind că școala preia copilul din mediul care îa asigurat creșterea și dezvoltarea în „cei șapte ani de-acasă”.

Prin extinderea la învățământului primar a programului Head Start-Step by Step de exemplu, se urmărește

tocmai individualizarea procesului instructiv-educativ, asistarea copiilor în luarea deciziilor, implicarea familiilor în viața școlii.

În cadrul programul Step bay Step, beneficiind de un mobilier ce permite desfășurarea activităților în funcție de interesul copiilor, învățătorul intervine ca moderator, urmărind însă transmiterea de informații conform programelor școlare în vigoare. În acest fel, se oferă șanse în învățare tuturor copiilor, în funcție de posibilități.

Un rol important în desfăşurarea programului zilei, îl are întâlnirea de dimineată, prilej în care învățătorul obține informații referitoare la preocupările de moment ale fiecărui copil, la întâmplările deosebite petrecute în ziua precedentă. Se stabilește, astfel, o relație de comunicare, favorabilă învingerii timidității, a inhibării și, în același timp, dezvoltării vocabularului.

De asemenea, programul Step by Step pune un mare accent pe colaborarea cu părinții elevilor. Aceasta se concretizează atât prin schimburi de informații dintre învățător și părinti cu privire la starea de sănătate a copilului, la evoluția școlară, dar și prin implicarea efectivă în actual didactic. Părinții pot asista la ctivitățile desfășurate la clasă, pot completa cu date suplimentare anumite lecții (cu condiția să fie specialiști în domeniul respectiv), pot ajuta la confectionarea și distribuirea materialului didactic în timpul orelor, pot ajuta la organizarea serbărilor

școlare, a excursiilor, a vizitelor la muzee etc.

Multe dintre elementele enumerate nu constituie noutăți pentru învățământul tradițional. Se cuvine a sublinia faptul că datorită accentului pus pe latura cognitivă, aspectul formativ a trecut pe locul al doilea. Este de remarcat faptul că noile programe și manuale nu au scăpat din vedere acest aspect, ba chiar insistă asupra lui.

Succesul în educație depinde, în mod evident, de calitatea celui care o realizează. Fie că este vorba de învățământ tradițional sau de alternativa pedagogică, de sectorul învățământului preșcolar, primar sau gimnazial, cadrul didactic trebuie să dovedească o bună pregătire profesională, creativitate, spirit de observație, spontaneitate, capacitate rapidă de adaptare la situații noi, spirit de colaborare și întrajutorare, receptivitate la nou, toleranță în relațiile cu elevii și cu cei din jur.

Este important ca fiecare dintre cadrele didactice să nu uite că reprezintă modele de comportament pentru elevi și de aceea e bine să respecte fiecare copil; să fie consecvent și imparțial; să admită că și copiii sunt supuși greșelii; să aprecieze eforturile individuale; să încurajeze inițiativele personale; să creeze o atmosferă de lucru stimulativă în sala de clasă.

Cu toate că orice început de drum constituie o probă de încercare, obstacolele trebuie să depășești prin muncă, perseverență și dăruire.

într-o viziune și totodată a poluării a mediului său într-o măsură relativă situației existente.

Şcolarizarea copiilor la 6 ani

Este o problemă deosebită care îngreunătoare este în ceea ce privește dezvoltarea copilului și dezvoltarea sănătății sale. Înțelegând că copilul nu poate să devină un om înainte să învețe să scrie și să leze, trebuie să se ia măsuri pentru a menține sănătatea sa și să împreună cu medicii să se lupte împotriva boala de la copii. Înțelegând că copilul nu poate să devină un om înainte să învețe să scrie și să leze, trebuie să se ia măsuri pentru a menține sănătatea sa și să împreună cu medicii să se lupte împotriva boala de la copii.

Copilul de 6 ani este apt, atât din punct de vedere fizologic, cât și sub aspect psihic, să se încadreze în viața activității școlare, este capabil să-și însușească cunoștințele adecvate vîrstei sale prevăzute în noul curriculum național.

Succesul integrării în viața de elev, în realizarea obiectivelor de referință și însușirea conținuturilor curriculului, depind însă și de unele condiții de bază și anume:

- de activitatea de pregătire care se desfășoară în grădiniță;
- de examenul medical obligatoriu dinaintea înscrierii la școală, respectiv de testarea făcută în scopul stabilirii dacă acel copil, de 6 ani, este apt pentru școlarizare;
- de corelarea conținuturilor curriculare grupelor pregătitoare din învățământul preșcolar, cu conținuturile și obiectivele curriculare învățământului primar.

Aceste condiții de bază sunt importante pentru școlarizare deoarece determină rezultatul muncii depuse de copii în clasele primare.

În demersul didactic trebuie să se țină seama și de particularitățile psihice ale copilului de această vîrstă pe care, de altfel, se sprijină munca didactică.

Vîrsta de 6 ani se situează la tranziția dintre gândirea intuitivă preoperatorie a preșcolarului și gândirea operatorie cu calitățile ei de echilibru, organizare și obiectivizare a școlarului mic.

Psihopedagogia contemporană a demonstrat că stările dezvoltării gândirii și formării de priceperi și deprinderi nu sunt legate, imobil, de anumite vîrste cronologice. În funcție de nivelul și de caracteristicile culturale ale societății în care se dezvoltă copilul, în funcție de metodele didactice folosite, dezvoltarea intelectuală a copilului poate fi accelerată sau frânată.

Într-o viziune și totodată a poluării a mediului său într-o măsură relativă situației existente.

Este o problemă deosebită care îngreunătoare este în ceea ce privește dezvoltarea copilului și dezvoltarea sănătății sale. Înțelegând că copilul nu poate să devină un om înainte să învețe să scrie și să leze, trebuie să se ia măsuri pentru a menține sănătatea sa și să împreună cu medicii să se lupte împotriva boala de la copii.

Ludovica Ilies, inv. Ludovica Ilies, Școala Gimnazială „Corneliu Coposu“ Zalău

Cu alte cuvinte, ținând seama de caracteristicile generale ale vîrstei de la care, din acest an școlar, copilul este școlarizat, printr-o activitate adecvată, învățătorul poate să-i grăbească trecerea de la caracteristicile gândirii preoperatorii la gândirea operatorie, intervenind tocmai la aceasta vîrstă de tranziție.

Folosind metode specifice vîrstei și ținând seama de obiectivele propuse pentru perioada de tranziție, se poate dirija însuși procesul de constituire a gândirii operatorii.

Dascălul care va lucra cu elevi de 6 ani, ca să obțină finalitățile scontante după primul an de activitate, nu și vor pune pasiunea, devotamentul, priceperea și zelul în parcursarea curriculumului doar sub aspect cantitativ, ci va căuta să aducă predarea la particularitățile de vîrstă ale copilului de 6 ani, punând accent pe aspectul calitativ-formativ pentru al cunoștințelor predate, pentru a face pe copil să iubească școala, sprijinind astfel dezvoltarea capacitaților acestuia de a învăța și de a gândi, a tuturor acelor laturi ale personalității, care sunt în formare la această vîrstă.

În concluzie, din punct de vedere intelectual, la 6 ani, copiii sunt apti pentru școală, au destulă agerime, perspicacitate, spirit de observație, capacitate de memorare fidelă, sunt activi, capabili și dornici să cunoască cât mai multe lucruri. Școlarizarea copiilor la vîrsta de 6 ani se face aproape în toate țările europene. Ea este dorită atât de părinți cât și de copii.

Succesul sau insuccesul școlarizării copiilor la această vîrstă depinde, într-o mare măsură, forurile care elaborează programele școlare, de măsura în care se ține seama de particularitățile pe care le comportă această vîrstă, de tactul și perseverența dascălilor pentru a grăbi instalarea temeinică a caracteristicilor cerute de activitatea școlară a acestor copii.

Implicații și influențe ale școlarizării copiilor la șase ani

Hotărârea M.E.C. de a școlariza copiii la 6 ani a stârnit reacții mai mult sau mai puțin furtunoase în rândul dăscălului din țară. Constatând problema, în întâmpinare a venit Federația Sindicatelor Libere din Învățământ care a luat inițiativa de a organiza o dezbatere-simpozion în perioada 26-29 martie 2003 la Băile Herculane cu tema „Implicații și influențe generate de începerea școlarității de la vîrstă de 6 ani”. Aici au fost delegați câte un reprezentant al învățământului preprimar și unul al învățământului primar, din fiecare județ, care s-au întâlnit cu reprezentanți ai M.E.C. pentru a le face cunoscute propunerile lor cu privire la:

- Formarea claselor (număr de elevi, particularități de vîrstă);
- Modificări ale programelor școlare și manualelor școlare;
- Asigurarea logistică necesare (spații școlare, mobilier adecvat, materiale didactice corespunzătoare etc.);
- Pregătirea și perfecționarea personalului didactic (educațional, învățătoare);
- Garantarea locurilor de muncă;

Dezbaterile, atât în plen cât și pe cele două secțiuni (educațional-invățători), au scos în evidență preocuparea acestora de a da soluții concrete la problema realizării continuității între învățământul preprimar și cel primar, prezintându-se chiar o programă comună care să cuprindă întreg ciclul achizițiilor fundamentale de cunoștințe, cu toate modificările de rigoare (jud. Cluj), modificări bazate pe experiența dobândită la catedră, pe greutățile întâmpinate până acum sau care se preconizează a apărea odată cu intrarea la școală a copiilor de 6 ani, alături de cei de 7 sau aproape 8 ani.

Discuțiile aprinse au avut loc și cu privire la numărul copiilor din clasele/ grupele care vor cuprinde copii mai mici de 3 ani și/sau copii cu diferite deficiențe sau forme de handicap integrată în școala de masă fără, însă, a încerca modificarea articolelor ce stipulează acest lucru în Legea Învățământului.

Propunerile concrete au fost consemnate într-un document oficial care a fost trimis la M.E.C. pentru a se

ține cont de ele în momentul elaborării programelor școlare și a strategiei pe perioada următoare.

Dintre aceste propuneri menționeză:

- transferarea perioadei postabecedare în clasa a II-a;
- studierea sunetelor, silabelor și cuvintelor pe baza unor texte din folclorul copiilor;
- explicarea folosirii semnelor de punctuație, a ortogramelor și grupurilor de litere în clasa a II-a;
- transferarea în clasa a II-a a adunărilor și scăderilor cu trecere peste ordin, a exercițiilor cu necunoscute, a aproximărilor și a corpuri geométrice;
- revenirea la structura Programei pentru grădiniță pe grupe de vîrstă (mică, mijlocie, mare);
- asigurarea bazei materiale în concordanță cu modificările de curriculum și a unui mobilier care să permită activităților să se desfășoare pe grupe;
- elaborarea unor ghiduri metodologice și a unor manuale în concordanță cu programa nou elaborată;
- perfectionarea cadrelor didactice să fie susținută finanțat de M.E.C. prin Casa Corpului Didactic din fiecare județ etc.

Impresiile mele, ca participant la această dezbatere-simpozion, au fost duale. Pe de o parte m-a bucurat faptul că:

- indiferent dacă erau învățători sau educatori, dacă au venit dintr-un colț sau altul al țării, dacă au absolvit liceu pedagogic, școală postliceală, colegiu sau facultate - cadrele didactice prezente au dovedit nu numai că sunt frâmantate de această problemă ci și că sunt dispuse să ofere soluții sau alternative eficiente, bine gândite, documentate și pertinente la problemele care vizează activitatea lor;
- s-a realizat o consultare la nivel național a celor chemați să aplique transformările pe care politica educatională le proiectează.

Pe de altă parte, cealaltă impresie a mea a fost că, deși bine intenționată, întâlnirea a fost oarecum tardivă; să te întâlnești la sfârșitul lui martie și să mai crezi că hotărârile de bază nu au fost luate la nivel de minister, este cel puțin copilăresc.

Revenirea asupra deciziilor și „modificarea modificării” cu care ne-am obișnuit în ultimii ani s-a făcut simțită și în legătură cu această problemă astfel că, până la urmă, din toamnă vor intra la școală copiii de 6 ani numai cu acordul părintilor. Acest fapt a născut o altă învălmășeală: învățătoare care au fost solicitate insistent de către părinți să le înscrie și copiii de 6 ani în clasa lor s-au trezit peste noapte că nu mai au destui copii pentru ași forma o clasă. Acest fapt este, însă, „minor”. Mai grav este că, modificările din programele școlare nu se vor regăsi în manuale existente, învățătoarele trebuind să facă slalom printre capitole, să selecteze din vechile manuale numai ceea ce prevede programa, să aducă modificări conținuturilor etc., dar și cu aceste lucruri suntem obișnuiți pentru că nu-mi amintesc să se fi întâmplat vreodată, cel puțin de zece ani începând, ca toate temele dintr-un manual să corespundă cerințelor programei. De asemenea, jocurile pe care vor trebui să le desfășoare cu elevii vor avea ca suport intuitiv

... tabla, caietele, riglele etc., pentru că nici truse, jetoane, planșe cu imagini sau alte mijloace didactice nu au fost comandate pentru a facilita activității în școală.

Înțențile, cât ar fi ele de bune, dacă nu sunt sprijinate de fapte care să le implinească, fac ca lucrurile să rămână în același stadiu sau deteriorează și ceea ce există. Totuși ele rămân și pot fi ulterior modificate din nou. Un lucru nu rămâne pe loc: copiii. Ei vor constata peste ani că, în loc de stabilitate au avut parte de o perpetuă tranziție; că adulții, vor conștientiza că au parcurs, asemeni cobailor, teste care să confirme sau să infirme veridicitatea vreunei ipoteze lansată de cineva; că s-au „încercat” pe ei variantele educative din toate țările fie ca meniu distinct, fie ca „ghiveci”.

Să nu-i condamnăm dacă odată se vor revolta „pălmind” în cine știe ce mod societatea care și-a permis să le ia dreptul de la un sistem de valori stabil.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

• Înțenția este de a se obișnuia cu o nouă realitate în care nu există o diferență între cunoașterea tehnologică și cunoașterea tehnologică.

Profilul psihologic al vîrstei preșcolare

Vîrsta copilului cuprinsă între 3 - 7 ani se consideră stadiul de constituire a profilului psihologic al preșcolarului cu cele trei dimensiuni componente: intelectuală, afectivă și relatională, considerate ca definițorii pentru circumscrierea acestuia.

Din perspectivă intelectuală, acest stadiu a fost caracterizat de psihologul J. Piaget ca fiind stadiul „preoperational” sau al „inteligentei reprezentative”, în sensul interdependentiei ei cu reprezentările, ca imagini cognitive ale realității.

Datorită dezvoltării graduale a limbajului și implicit a abilității de a gândi în forme simbolice, specifice acestui stadiu sunt gândirea simbolică și preconceptuală. Cele patru concepte, „preoperational”, „inteligentă reprezentativă”, „gândirea simbolică” și „gândirea preconceptuală” sunt relevante pentru surprinderea unor nuanțe ale acestei dimensiuni.

Comun și semnificativ pentru aceste concepte este ideea potrivit căreia activitatea cognitivă se realizează cu ajutorul reprezentărilor sau imaginilor. La această vîrstă procesarea informației se realizează cu ajutorul simbolicii reprezentative sau a gândirii în imagini. Gândirea are sens intuitiv, care se exprimă prin aceea că ea operează cu reprezentări, fiind cantonată în concret și actual.

În jurul vîrstei de 6 ani, gândirea începe să se elibereze de imaginea perceptivă, dar nu este încă notională (bazată pe noțiuni) sau logică. Deci, acest stadiu este numit preoperational, deoarece copilul nu stăpânește încă operațiile logice.

În acest stadiu întreaga dezvoltare „afectivă” este pusă pe seama procesului „identificării”. Este vorba de trăirile afective generate de relațiile cu persoanele din apropierea sa. Modele umane cele mai apropiate sunt cele parentale. De aceea copilul se străduiește să se identifice cu cei doi părinți, identificarea fiind mai apropiată cu părințele de același sex.

Specific este faptul că în procesul identificării se preiau nu numai stările afective propriu-zise, ci și expresiile mimice ce le însoțesc.

Instabilitatea afectivă este încă prezentă la această vîrstă. Ea se exprimă prin anumite explozii afective, con-

cretizate prin treceri brusă de la o stare pozitivă la una negativă și invers. Una din formele negative ale conduitei este negativismul, considerat concomitent o formă de „dezadaptare” și una de „inadaptare”. În primul caz negativismul se prezintă printr-un sir de reacții de nesupunere la anumite interdicții sau reguli, impuse de părinți sau adulții. Aceasta ca urmare a unei neconcordanțe între dorințele copilului, evident exagerate și limitările iminente a posibilității de satisfacerea a lor.

Cealaltă formă a negativismului de inadaptare, se exprimă prin dificultățile pe care le manifestă copilul în a participa la activitățile desfășurate în grădiniță.

Dimensiunea relatională îmbracă unele particularități distincte. Se constată îndeosebi amplificarea interdependenței comportamentale, expresie a procesului identificării de sine și a apariției sentimentului de personalitate. În plan relational asemenea fenomene se exprimă prin aşa zisă „criză de opozitie” față de adult. Se înregistrează astfel două tendințe complementare, relațiile cu adulții sunt dominate uneori de tensiuni, de rivalități, de gelozii; relațiile cu ceilalți copii sunt dominate de sensibilitate și dorință de a convițui împreună cu toate conflictele trecătoare ce se manifestă în această perioadă. Frecvențarea grădiniței duce în mod inevitabil la constituirea colectivelor de copii. Aici se înfăptuiește saltul de la o existență solitară la una colectivă, și se pun bazele comportamentului interrelational. Structura formală și informală a grupelor de copii constituite în grădinițe, generează un climat psihosocial în care fiecare copil este în același timp „spectator” și „actor” al tuturor întâmplărilor ce au loc aici. Pe măsura acceptării și conștientizării unor reguli și norme de comportare, relațiile interpersonale se diversifică și se îmbogățesc în conținutul lor informational. La această vîrstă copilul este capabil de fenomenul „percepției sociale” a celorlalți parteneri, fapt ce-i permite să realizeze o selecție în relațiile sale interpersonale și chiar să-i considere pe unii dintre ei prieteni sau dușmani.

Această perioadă este descrisă în literatura de specialitate ca marcând „a doua copilărie”, iar datorită încărcăturii sale simbolistice și a unei emotivități complexe, ca

fiind „vârsta de aur a copilăriei” sau „vârsta micului faun” numită de M. Debresse.

Înțînd cont de profilul psihologic al copilului de la această vîrstă (3-7 ani), din punct de vedere pedagogic, acțiunile educative întreprinse la această vîrstă urmează să se concretizeze în direcțiile următoare: educația simțurilor, educația imaginației și educația caracterului.

La această vîrstă copilul trăiește comportarea și nu o justifică, de aceea mediul social - familia, grădinița - joacă un rol de agent mobilizator. Acest mediu social trebuie să

Şapte metode de a-i atrage pe copii să coopereze

Adesea, părinți și educatori, ne confruntăm cu situația în care copiii nu ne ascultă, nu colaborează cu noi, fie că este vorba de a fi atenți la activități sau la lecții, de a răspunde pe rând la întrebările puse, fie că este vorba de a-și ajuta părinții, de a-și aşeza jucările la locul lor în cameră sau de a-și pune hainele în dulap după ce vin de la cămin.

Multe studii de specialitate sunt dedicate acestei probleme și concluzia lor este că, de cele mai multe ori adultul, prin purtarea lui ca unui sergent de instrucție, trezește în sufletul copilului sentimente de frustare, de umilință, de furie care încid orice punte de comunicare între ei. Căță dintre noi nu ne-am folosit de ordine pentru a le spune copiilor ce să facă dar și ce să nu facă?

Exemplu: Stai la locul tău! Treci în rând! Coboară tonul! Nu alegă pe hol! Nu te îmbrânci! Nu mai vorbi! etc.¹

Ca educatori, uneori în timpul activităților, în loc să le predăm cunoștințe, pierdem o mare parte din timp pentru a le induce un comportament civilizat. De cele mai multe ori folosind ordine din exemplele de mai sus nu ne gândim la sentimentele pe care copilul le încearcă atunci când le spui. Acest lucru este valabil și în familie.

De aceea le-am propus părinților un exercițiu. Dânșii și-au imaginat că sunt copii iar educatoarea - adultul. Le-am citit cu intonația adecvată câteva ordine. Pentru fiecare ordin urma să scrie pe hârtie ce ar gândi dacă cineva le-ar vorbi așa.

Exemplu: Adultul: „Dacă te mai prind că îl mai lovești pe Ionel o încurci rău de tot. Odată să se mai întâmpile și ai plecat în altă grupă (clasă, casă).

fie unul conștient de faptul că are cel mai important rol în educația copilului și să învețe copilul „să asculte” bazându-se pe ordine și interdicții, pentru a-i forma acestuia o conduită corectă.

Bibliografie:

- Ioan Nicola, Tratat de Pedagogie Școlară, Editura Aramis, 2001, pag. 99.
F. Longeot, 1969, pag. 13.
J. Piaget, 1965, pag. 173.

educ. Antal Liana,
Grădinița Nr. 8 Zalău

Unui copil ar gândi: Nu te cred! Puțin îmi pasă! Mi-e frică! Te urăsc! Vai, tot ce fac este rău!

Adultul: „Ai grija cum umbli cu paharul! Se sparge și te poti sătia! Sper că nu vrei să pătești ceva!”

Unui copil ar gândi: Mai bine nu fac nimic! Mi-e frică să mai fac ceva singur! Ba n-ai dreptate! N-o să pătesc nimic!

Problemele testului (răspunsurile părinților le-am citit ulterior în fața tuturor):

- Ionel, ce neatent ești! Uite ce mizerie ai făcut pe jos!
- Acetatea sunt jocuri? Încetați cu gălăgia! Treceți imediat în grupă (clasă)!
- Cum poti să faci așa ceva? Cine ti-a dat voie să măzgălești masa?
- N-auzi ce-ți spun? Acum se face ordine! Strângem imediat cuburile!
- De câte ori să vă spun să fiți cumintă? Credetă că îmi face plăcere să vorbesc așa?

La astfel de moduri de prezentare a situațiilor copiilor se manifestă cu furie și disperare. Când acest tip de atitudine îl întâlnesc atât acasă cât și la grădiniță sau școală, copiii trăiesc sentimentul neputinței, le scade interesul pentru orice activitate și preferă să renunțe la orice formă de inițiativă de teamă de a nu greși. Comportamentul lor trebuie corectat fără a-i face să se simtă că nu sunt buni de nimic.

școala noastră

Iată în continuare cele şapte metode de a-i atrage pe copii să coopereze:

În loc de chestionări, încearcă:

1. Descrierea problemei

În loc să acuzați: „Ionel, ce neatent ești! Uite ce mizerie ai făcut pe jos!” **Descrie problema:** „Ionel, sunt niște mizerii pe jos!”

În loc să batjocoriți: „Cine-i geniu care a mâzgălit uşa?” **Descrie problema:** „Uşa e mâzgălită.”

În loc să dați ordine: „Încetați gălăgia! Treceți în grupă (clasă)!” **Descrie problema:** „Copiii, vocile voastre se aud în toată grădinița (școala).”

Concluzie: Copiii sunt mai dispuși să se poarte responsabil atunci când adultul descrie problema în loc să acuze sau să dea comenzi.²

2. Dați informații

În loc să acuzați: „Cum poti să faci aşa ceva? Cine ţi-a dat voie să mâzgălești masa?” **Dați informații:** „Masa nu e făcută să scrii pe ea. Ai hârtie pentru asta.”

În loc să învinuiți: „Ce cauți cu mâncarea în cameră? Nu vezi că murdărești covorul proaspăt curătat?” **Dați informații:** „Pentru a mânca avem bucătărie. Așa nu vom murdări în camere.”

În loc să faceți remarci dispregătuoare: „Ce mâini miserabile ai! Mi-e silă să te văd la masa aşa!” **Dați informații:** „Microbii de pe mâinile tale vor ajunge în mâncare. Ei cauzează multe boli.”

Concluzie: Când adulții dau informații fără să insulte și mult mai probabil ca preșcolarii (școlarii mici) să-și schimbe comportamentul.³

3. Oferiți variante

În loc să dați un ordin: „N-auzi ce spun? Acum se face ordine! Strâng imediat cuburile!” **Oferiți variante:** „Ce înalt turn ai construit! Sunt convinsă că ţi-ar plăcea să-l păstrezi. Poți să-l pui pe etajeră sau în cutie.”

Concluzie: Amenințările și ordinele îi fac pe copii să se simtă neajutorați sau îndărătnici în fața adultului puternic. Propunerea unei variante le oferă noi posibilități.⁴

4. Exprimăți-vă printr-un cuvânt sau gest

În loc să îi avertizați: „Unde pleci aşa, fără haină? Afară e ger. Vrei să te îmbolnăvești și să iezi injecții?” **Exprimăți-vă printr-un cuvânt:** „Mihai, haina!”

În loc să faceți morală: „De câte ori trebuie să-ți repet același lucru? Crezi că mie îmi face plăcere să spun la infinit același lucru?” **Exprimăți-vă printr-un gest:** Te oprești din vorbit, îl privești, așteptând să fie atent la tine.

Concluzie: Copiilor nu le place să li se facă morală sau

să asculte lungi explicații. Un singur gest sau un cuvânt îi incurajează să se gândească la problemă și să își dea seama ce trebuie făcut.⁵

5. Descrie ceea ce simți tu (fără a face referiri la firea copiilor)

În loc de a-i face să le fie rușine: „Am aflat ce urât te-ai comportat în curte! Să-ți fie rușine!” **Vorbește-le despre sentimentele tale:** „Tare rău m-am simțit când am aflat că copilul meu s-a comportat urât în curte.”

În loc de insulte: „Nu mă întrarupe când vorbesc cu cineva! Ti-am spus de o mie de ori! Ești greu de cap de nu înțelegi!” **Vorbește-le despre sentimentele tale:** „Mă deranjează să fiu întrerupt când stau de vorbă cu cineva.”

Concluzie: Când profesorii își descriu sentimentele fără să atace sau să ridiculeze, copiii ascultă și reacționează cu responsabilitate.⁶

6. Așterne pe hârtie

Uneori copiii se prefac că nu aud vorbele adulților dar, dacă le este scris, receptionează mesajul.

Exemplu: O mamă povestea despre cât timp pierdea fetița sa ca să se pregătesc pentru grădiniță. Într-o după-amiază mama a stat cu ea și a întocmit o listă cu toate lucrurile ce trebuie făcute înainte de a pleca de-acasă. În dreptul fiecarui cuvânt ce numea o trebă de rezolvat (spălat pe dinți, pieptănat, îmbrăcat etc.) a schițat câte un desen simplu. De atunci, fetița își consulta lista în fiecare dimineață. Într-o bună zi, plină de mândrie, a acoperit desenele cu o mână și i-a „citit” tăticului ei toată lista.⁷

7. Fii glumeț (folosește altă voce sau accent)

În loc să-i ceri: „Ce mizerie ati făcut! Ca niște porci! E scârboș!” **folosește altă voce sau accent:** Mironosîță: „Ah, pe cuvânt, îmi vine să leșin de la dezordinea asta din bucătărie. Dați-mi imediat o mână de ajutor!”

Robot: „Toate ... jucările ... cărțile ... trebuie ... să dispară ... până la ... cină.”

Cântăreață de operă: ?????? Firimituri, firimituri, firimituri! Sunt o fărâmă de la fărâmuri!” ??????

Prezentarea acestor metode nu este făcută cu scopul de a-i învăța pe părinți sau educatori cum să educe copiii. Ele se doresc doar alternative la modul în care se poate aborda o problemă sau alta de comunicare cu copii.

Reprezentările copiilor de 6 - 7 ani despre școală

Debutul școlarității obligatorii este una din problemele care preocupa specialiștii din domeniul psihopedagogiei contemporane. În învățământul românesc, pentru noul an școlar a rămas viabilă varianta școlarizării copiilor la 6 ani, cu acordul părintilor.

Ca un liant între grădiniță și școală a apărut această formulă a grupei pregătitoare. Activitatea instructiv-educativă ce se desfășoară în această grupă este concepută din perspectiva cerintelor pe care le implică activitatea de învățare în școală. Astfel că, activitățile de tip preșcolar sunt complete cu cele de tip școlar.

Debutul școlar este optim în condițiile în care copilul este pregătit atât sub aspect cognitiv, cât și socio-afectiv. Un accent deosebit trebuie să se pună pe tratarea diferențiată a copiilor, asigurându-se în acest fel șanse egale de reușită în viitoarea activitate școlară.

Faptul că am lucrat ca educatoare m-a determinat să mă opresc puțin asupra unei idei poate mai puțin dezbatute, conform căreia debutul școlar e considerabil influentat, pozitiv sau negativ, în funcție de imaginea pe care preșcolarul o are

în privința școlii și a școlării. Deosebit de importantă este percepția de către copil că școala este locul unde se învăță și unde se joacă.

inv. Sanda - Mariana Bârjac,
Sc. Gimn. Nr. 7 Zalău

despre viitoarea activitate școlară.

Reprezentările pe care le au copiii din grupa preșcolară în ceea ce privește școala sunt un element important al unui debut școlar optim. Acestea sunt formate prin aportul educatoarei, părintilor și învățătoarei - ca unitate relativă de idei, concepții și noțiuni. Orice fel de neconcordanțe la nivelul relațiilor dintre copil-părinti, copil-educatoare, părinti-educatoare privind pregătirea copilului pentru școală se va răsfrângă negativ asupra viitorului școlar.

Consider că este benefic ca în programul grupei pregătitoare să fie organizate activități ce vizează familiarizarea copilului cu munca școlarilor, cu relațiile ce se stabilesc între învățătoare-elevi, elevi-elevi. De asemenea, dacă se realizează o colaborare deschisă între grădiniță, familie și școală atunci reprezentările copiilor despre școală vor fi mai clare, mai coerente și mai apropiate de realitate.

Acste căteva aspecte pe care am încercat să le subliniez conduc preșcolarul din grupa pregătitoare la o integrare cu succes în activitatea școlară a clasei I.

Jocul

Aspecte formativ - educative

Jocul, în special cel didactic, angajează în activitatea de cunoaștere cele mai importante procese psihice, cele mai intime operații ale acestora, având în același timp, un deosebit rol formativ și educativ.

Procesele intelectuale declanșate de joc, în special cele ale gândirii, au darul de a-i conduce pe elevi în „a afla”, „a descoperi” unele adevăruri noi pentru ei, cu o oarecare ușurință, pe fondul angajării, doar în aparență, a unui efort mai mic și mai ales în condițiile unor satisfacții evidente. Jocul didactic poate fi utilizat ca o tehnică atractivă de

exploatare a realității, de explorare a unor noțiuni abstrakte pe o cale mult mai accesibilă. „Strategia jocului este în esență o strategie euristică. În joc elevul se găsește în situația de actor, de protagonist și nu de spectator, ceea ce corespunde foarte bine dinamismului gândirii, imaginației și vieții lui afective, unei trebuințe interioare de acțiune și afirmare”. (Ioan Cerghit - Metode de învățământ).

Jocul răspunde în modul cel mai fericit particularităților de vîrstă ale școlarilor mici, iar elementul distractiv pe care îl conține stimulează interesul și curiozitatea epistemică a

scoala noastră

școlarilor. Jocul dă un randament sporit față de celelalte modalități de lucru folosite în activitatea de învățare, în special la clasa I, deoarece el face parte din preocupările zilnice, preferate ale copiilor.

Prin prezența tuturor caracteristicilor situației de joc (trebuința de performanță, risc, incertitudine) jocul didactic solicită o angajare deplină a capacitatilor intelectuale ale elevilor. Aceasta mai ales dacă se are în vedere că între joc și situația reală - cea urmărită - există întotdeauna o asemănare, o analogie.

În clasa I, jocul reprezintă și o modalitate de asigurare a continuității între grădiniță și școală, de ușurare a procesului adaptării copiilor la specificul muncii școlare. Introducerea jocului în structura lecțiilor constituie și un mijloc de prevenire, precum și de înlăturare a oboselii, cunoscută fiind capacitatea redusă de efort a micilor școlari.

Jucându-se, copilul reușește să asimileze realitățile intelectuale, altfel, acestea rămân exterioare inteligenței copilului. Jocul este practica dezvoltării și, în consecință, în perioada copilăriei el este adoptat pentru multiplele sale funcții formative.

Dintre acestea pot fi puse în evidență câteva:

- Jocul stimulează funcțiile intelectuale, prin intermediul cărora se realizează cunoașterea realității obiective. În joc copilul „vede altfel lucrurile decât în realitate; el le vede mai mult așa cum dorește, de aceea inventează și înfrumusețează lumea.
- Jocul stimulează și modeleză procesele afectiv motivaționale. Prin intermediul jocului, copilul învăță să trăiască profund o atitudine pozitivă, să reacționeze sincer, pozitiv sau negativ față de ceea ce este urât, rău, imoral. În timpul jocului copilul nu simte nevoia întăririi externe - el găsește cea mai eficientă recompensă în însuși faptul de a se juca. Oferindu-le condițiile

propice de joc și asigurându-le materialul (obiectual sau verbal) le cultivăm cea mai importantă pârghie a viitoarelor acțiuni de tip uman - motivația.

c) Latura volitională este intens solicitată în joc. În acest sens, jocul cu reguli devine o metodă de maximă eficiență - cinstea, dreptatea, curajul se cultivă fără greș, prin intermediul jocului. Copilul se străduiește să demonstreze însușirile personajului întruchipat, se zămislesc, astfel, prin intermediul jocului, germenii autoeducației.

d) Funcția de comunicare a limbajului este cultivată în mod deosebit prin intermediul jocului. Trebuința de comunicare devine evidentă pentru copil, atunci când este înconjurat de semeni. Relațiile de grup intervin ca factor organizator supraindividual. Ele exercită o influență coercitivă, disciplinatoare asupra activității fiecărui copil în parte. Copilul învăță să acționeze și să trăiască împreună cu alții, să țină seama de dorințele și cerințele altora și, totodată, vrea să i se ia în seamă pro-priile dorințe și cerințe.

O problemă deosebit de importantă, pe care ținem să o subliniem, se referă la faptul că jocul, ca modalitate didactică, impune o pregătire foarte serioasă. Improvizarea bazată pe inspirația de moment, în materie de joc, este la fel de dăunătoare ca și în cazul unor experiențe de laborator efectuate la întâmplare.

Valoarea principală a jocului rezidă în faptul că face elevii participanți nemijlociți, direct interesati, la propria lor formare.

„... Toate metodele active de educație a copiilor mici cer să li se furnizeze acestora un material corespunzător pentru ca, jucându-se, ei să reușească să asimileze realitățile intelectuale care, fără aceasta, rămân exterioare inteligenței copilului.” (Jean Piaget, Psihologie și pedagogie)

una învățătoare și elevul nu pot să se întâlnească și să învețe împreună încât să devină o călătorie de învățare.

Asimilarea noțiunilor gramaticale prin contrast

inv. Felicia Mureșan, Școala cu Program de Artă Zalău,
inv. Maria Cosma, Școala Gimnazială „Porolissum” Zalău

Cum învață elevii noștri? Dobândesc ei capacitate de gândire critică și divergentă în măsură să-i ajute în diferite situații problemă?

Învățământul tradițional promova o învățare abstractă, teoretică, bazată pe memorare, repetare, învățare de reguli, etc. În acest context izola cu grija modul de tratare a noțiunilor gramaticale pe care copilul risca să le confundă între ele. Ideea implicată era de a se forma izolat fiecare noțiune de teama ca nu cumva, o impresie să o șteargă pe celălătă. Se uita că tocmai raporturile reciproce sunt acelea care definesc și luminează diferențele noțiuni și operații. Demersurile unui asemenea învățămînt fac ca elevii înzestrati să ajungă în general la scopul propus. La elevii mijlocii și slabii, dimpotrivă un anumit număr de eșecuri este datorat tocmai acestei metode. Izolându-se în mod artificial ceea ce ar fi trebuit pus în legătură, împiedică pe copil să înțeleagă și îl obligă să recurgă la memorarea formulelor verbale.

În clasa a IV-a, funcțiile substantivului în propoziție, respectiv noțiunile de subiect, atribut, complement se pot învăța simultan prin contrast, în urma explorării limbii de către elevii dorinici să pășească în necunoscut și să afle totul prin forțe proprii. Aspectele explorării alternativelor presupun existența a trei termeni: activizare, menținere și dirijare.

Activizarea reprezintă existența unui nivel optim de incertitudine, stârnirea curiozității ca o reacție la nesiguranță și ambiguitate. Momentul de incertitudine poate fi provocat la elevi prin probleme pe care le au de rezolvat în legătură cu exercițiul propus.

1. Alcătuți propoziții în care să folosiți substantivele: elevul, elevului, un elev.

Din mulțimea propozițiilor date ca exemplu de către elevi, se notează la tablă doar trei:

- Elevul citește lecția la istorie.
- Părintii elevului nu au venit la școală.
- Învățătoarea trimite un elev în ultima bancă.

Li se cere elevilor să aducă argumente „pro” și „contra”, în legătură cu afirmația: „Substantivele subliniate au aceeași funcție în propoziții”.

Elevii fac următoarele presupuneri:

subliniatul să fie în legătură cu elevul, subliniatul să fie în legătură cu subiectul și restul în regulă.

Prin menținerea și dirijarea activității de explorare a alternativelor, învățătorul îi ajută pe elevi să treacă de la presupunerile ipotetice produse de „intuiția creatoare”, la controlul rational sau experimental care să le confirme valoarea.

În acest scop se notează la tablă și în caiete următoarele definiții:

- Subiectul este partea principală de propoziție despre care se spune ceva cu ajutorul predicativului.
- Atributul este partea secundară de propoziție care determină un substantiv.
- Complementul este partea secundară de propoziție care determină un verb.

Elevii sunt dirijați să și continue explorarea, rezolvînd următoarele sarcini:

- Stabilită asemănări și deosebiri între cele trei definiții;
- Subliniați cu culori diferite expresiile: „partea principală” și „partea secundară”. Explicați sensul expresiilor subliniate.
- Eliminați părțile secundare din propozițiile scrise. Propozițiile devin:
 - Elevul citește.
 - Părintii nu au venit.
 - Învățătoarea trimite.
- Încercuți cu culori diferite expresiile: „determină un substantiv” și „determină un verb”.
- Înlocuți cuvântul „determină” cu expresia „este în legătură cu”.
- Găsiți întrebări care stabilesc legătura atributului cu substantivul pe care îl determină.
- Găsiți întrebări care stabilesc legătura complementului cu verbul pe care îl determină.

După rezolvarea sarcinilor, elevilor li se cere să stabilească în care din cele trei propoziții notate inițial, substantivul „elev” are rolul de atribut și de complement.

Recunosc cu ușurință cele două propoziții și deduc că în cea de-a treia propoziție substantivul „elev” îndeplinește funcția de subiect. Învățătorul precizează care sunt etapele ce trebuie parcursă pentru recunoașterea subiectului.

școala noastră

- a) se recunoaște predicatul verbal;
- b) se stabilește despre cine sau despre ce se spune ceva cu ajutorul predicatului.

La finalul acestei etape mai intens dirijată de învățător, elevii au dobândit mijloace de autocontrol necesare în rezolvarea conștientă a exercițiilor ce pun în discuție noțiunile abordate. Definițiile subiectului, atributului și complementului se transformă din simple enunțuri într-un sir de operații care se declanșează în momentul rezolvării unei sarcini și duc la soluționarea corectă a lor. Următoarele exerciții urmează drumul firesc al formării noțiunilor de subiect, atribut, complement, făcând ca elevii să parcurgă toate treptele de comportament necesare în asimilarea noțiunilor gramaticale: achiziție, înțelegere, aplicare, analiză, sinteză, evaluare.

- Alegeți partea de propoziție potrivită pentru explicațiile din prima coloană.

Determină un verb	Atribut
Spune ceva cu ajutorul predicatului	Complement
Determină un substantiv	Subiect

- Completați enunțurile referitoare la propoziția dată :

În grădina palatului crește un măr de aur.

- a) Dacă partea de propoziție „în grădină” determină verbul „crește”, are funcția de
- b) Dacă partea de propoziție „palatului” determină substantivul „grădina”, are funcția de
- c) Partea de propoziție „un măr” este subiect pentru că

- Construiți trei propoziții în care substantivul „banca” să fie:

- a) subiect;
- b) complement;
- c) atribut.

- Scrieți trei propoziții în ordinea următoare, respectând condițiile:

- a) conține predicat și subiect;
- b) conține subiect, predicat și complement;
- c) conține subiect, atribut, predicat, complement.

- Analizați subiectele din propoziția dată, precizând felul, genul, numărul, funcția.

Copilul ascultă vuietul vântului.

- Uniți prin săgeți părțile de propoziție de același fel din cele două propoziții :

- a) Niculaia a plecat cu căruța în oraș.

- b) Se odihnește bunicul pe banca de lemn.

- Identificați propozițiile, utilizând părțile de propoziție cuprinse în tabel:

Complement	Atribut	Subiect	Predicat
de pe acoperișurile	de plus	Ion	curge
cu ursulețul	caselor	apa	pregătește
mâncare	de cartofi	mama	se joacă

- Schimbați locul părților de propozitie în propoziția dată, în toate modurile posibile. Rescrieți propozițiile și notați părțile de propoziție.

**Maria găsește în buzunarul paltonului
o bancnotă veche.**

- a) *Băieții*: Comunicați despre un meci de fotbal printr-un text de 5 propoziții, folosind doar părțile principale de propoziție.

- b) *Fetele*: Comunicați despre iarnă printr-un text de 5 propoziții, folosind părțile principale și secundare în fiecare propoziție.

Prin acest mod de abordare a noțiunilor gramaticale încercăm să-i încurajăm pe elevi să descopere ei însăși lucrurile. Evident, nu e nevoie ca ei să descopere singuri toate generalizările. Dar vrem să le dăm ocazia de a-și forma o anumită îndemânare în această materie și încredere legitimă în capacitatea lor de mici cercetători și descoperitori ai noilor cunoștințe.

Bibliografie:
Bruner, Jerome S. - *Pentru o teorie a instruirii*, Editura Didactică și Pedagogică București - 1970

în lăsare obiectivă obiectivă nici într-o
cunoaștere obiectivă obiectivă nici
nu și sănătatea obiectivă obiectivă nici

Patriotismul - un concept perimat?

am se aminti să facem ceea ce să
cunoaștem obiectivă obiectivă nici
dodat nici sănătatea obiectivă obiectivă nici

Patriotismul e sentimentul dragostei față de țară, față de propriul popor. Sentiment, adică proces afectiv al omului față de realitate, de persoane; simțământ, afectiune; credință, impresie.

Azi devine jenant să afișezi un sentiment patriotic. Ești luat drept retrograd, naționalist dacă îți exprimi dragostea de patrie. Am văzut dascăli care se uită ciudat dacă vorbești de patriotism. Parcă emană o enormitate anacronică. Te privesc oripiilați sau cu dispreț dacă amintești „dragostea de țară” în contextul orelor. Abordăm subiectul cu frică: cei mai „vechi”, să nu părem retrogarzi; cei mai „noi” să pară moderni. E o reacție la timpurile când eram obligați să... și să... Dar dragostea de țară n-a fost inventată de comuniști. Eliberarea de ceaușism a dus și la reprimarea manifestărilor firești ce fuseseră confiscate de epocă (odele „lui” nu însem-

nau patriotism, ci cultul personalității). Multe popoare s-au simțit culpabilizate de acțiunile liderilor lor, de lipsa lor de reacție. Să ne eliberăm de vină!

Nu a rămas acest proces afectiv moral, un obiectiv de bază al educației? „Învățământul asigură cultivarea dragostei față de țară, față de trecutul istoric și de tradițiile poporului român.” (LEGEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI, art. 4 (2))

Să așteptăm doar Istoria, ori cele 3 - 6 texte de la Limba română pentru a învăța pe copil despre trecutul țării? Așa confundă dragostea de țară cu eroismul și jertfa supremă. Ușor ajunge la concluzia că nu - și permite să fie patriot. Să - i stârnim curiozitatea și motivația. Sentimentele patriotice se vor transforma în convingeri? Ele te îndeamnă să acționezi, te direcționează: pot să îți dai viață pe baza lor. Actualizați conținuturile lecțiilor: „în timpul nostru cum ar

școala noastră

reacționa...”; „acum ce s - ar întâmpla la o astfel de...”. O descriere trezește mândria de a apartine acestor meleaguri. Să vorbești și să scrii corect românește e o dovadă de patriotism.

Geografia implică cunoașterea teritoriului, structurii realității țării. Nu trebuie să măsluim realitatea. Ar provoca neîncredere, dezamăgire. Nu suntem „buricul pământului” cum se credea înainte, dar nici „nimeni în papuci”. Pe la sfârșitul anilor 70 un manual japonez de clasa I scria: „Țara noastră este săracă. Dacă nu vom munci, vom muri de foame.” De ce tot învățăm noi că „Țara noastră este bogată și frumoasă”? Găsiți un balans între această afirmație și cântecul vechi: „Munții noștri aur poartă, / Noi cerem din poartă - n poartă.”

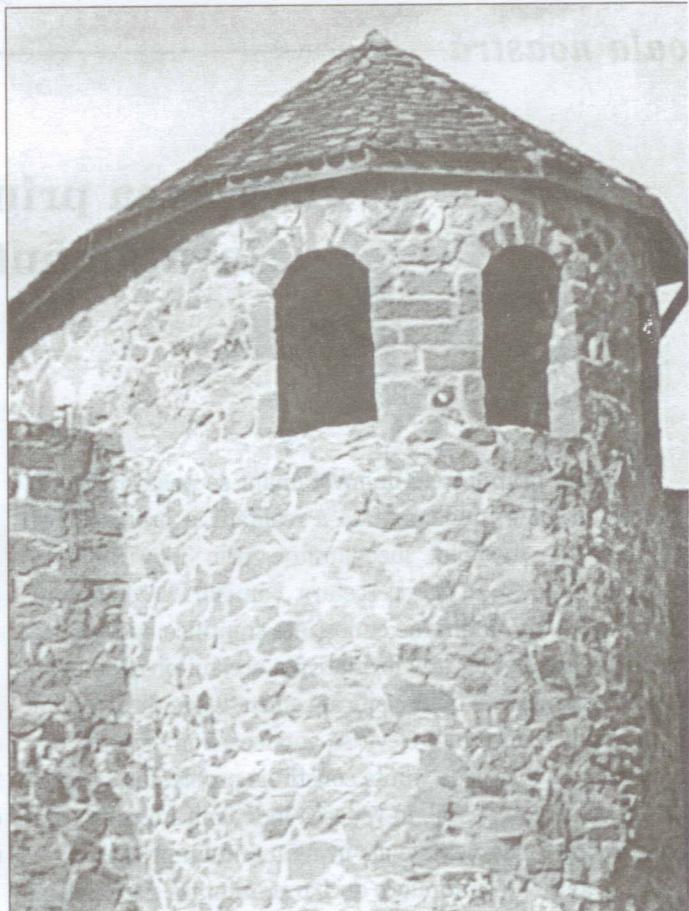
Dragostea de țară nu se impune? se induce. Să folosim sarcini care să o stimuleze. „Compune un text în care tu să fii personaj principal și să îți se întâmpile ceva similar cu acțiunea... ” „Povestește o faptă de - a ta, sau a părinților, bunicilor tăi, din care să se vadă dacă vă iubiți țara.” „Enumerați caracteristici ale... patriei, localității, personalităților etc.” „Amintiți alte lucrări pe... temă.” „Stim un cântec ce tranzmite același mesaj ?”.

Cunoaștem tipuri de patriotism: local, național, pare a se naște „patriotismul european”. Mândria de a fi tu însuți, de a apartine unei comunități, nu exclude internaționalismul, pentru că adevaratul patriot nu e extremist. Respectă patriotismul aproapelui. Nu e egoist? apreciază realizările celorlalți. La Educație civică și Dirigințe putem extinde tema.

Patriotismul nu e apanajul unei singure categorii de oameni, nu depinde de capacitatea intelectuală, de caracterul elevului. E chiar o formă de disciplinare: „Atmosfera patriei și chipul mamei trezesc mereu un anumit efect chiar și asupra celor mai grosolane fir.” (Honoré de Balzac)

Nu este materie de învățământ la care sentimentul patriotic să nu poată fi stimulat. Să nu uităm puterea percepțiilor și rolul cuvântului în activitatea perceptivă. Educația plastică, Abilitățile practice, Educația muzicală pot fi câmpul de abordare a temelor patrioticice ca temă artistică - prin materialele prezентate, conversații și lucrările elevilor. La Matematică creați probleme care să atingă subtil românismul. Creați jocuri didactice pornind de la cuvinte semnificative. Momentul de exprimare a dragostei de țară nu necesită un loc anume în schema lecției. Sentimentele se sădesc cu grijă; într-o lungă perioadă de timp, nu în campanii.

Există și metode extrașcolare la care am apelat (excursii, vizite, depunerile de coroane, colindul la instituții, vizionare de spectacole, drumeții etc.). În serbări să introducem texte cu conținut patriotic: nu multe, „de leac”; nu declarative, cu admirări la adresa unui element reprezen-

tând țara; fără poezii învățate mecanic... ascultate, dar neauzite de spectatori.

Importantă e atitudinea noastră. Să nu devinem agașanți. Am putea crea un recul al elevului, ori niște patriotarzi (persoane care fac paradă de patriotism, care demonstrează un fals patriotism). Gestul patriot nu e ostentativ? e subtil; ține de bunul simț. Folosiți des semnele țării, dar nu excesiv. Manifestările afective au durată, intensitate și polaritate diferită. Nu se notează? se apreciază verbal (ori prin semne) fiecare gest, cuvânt, faptă. Dovada de patriotism nu se premiază? „Popoarele nobile sunt acelea care au lucrat pentru omenire și n - au prezentat contul niciodată.” (Nicolae Iorga) Stârnim reacții negative spunând „așa să faci și tu”? ne aratăm încântați de gest, faptă, atitudine când o vedem.

Marcați și apreciați imediat un gest patriotic observat oriunde. Ca formatori de opinie valorificați semne mărunte. Când cineva din țară progresează cu ceva, prezentați faptul. „Pierzi din oră” puțin, dar câștigi încrederea elevilor; le dovedești că îți pasă de ei și - i faci părtași la interesul tău... Un eveniment sportiv, cultural, științific va avea loc? Recomandați-le să - l urmărească, dezbată evenimentul - după. Lă va spori mândria de a fi români și dorința de autorealizare.

Asigurați elevul că progresul său personal, origine și originea ar fi, e de folos țării - pentru că „destinele glorioase ale popoarelor nu depind nici de forța lor numerică, nici de întinderea teritorială a țărilor, ci de chipul în care se pricpe și slujesc civilizația.” (Nicolae Titulescu)

Învățarea prin cercetare în învățământul primar

Încă din primul ciclu de învățământ se poate realiza o cunoaștere bine fundamentată a realității, a proceselor și fenomenelor mediului înconjurător, prin folosirea procedeului de învățare prin cercetare. Familiarizarea elevului cu metodele dobândirii de cunoștințe științifice, îndeplinește astfel sarcina educativ formativă a acestui nivel de învățământ. Cum poate fi intensificată educația gândirii, modul în care pot fi antrenați elevii să gândească în situații concrete matematice și de științe constituie probleme care preocupa pe fiecare dascăl, în vederea îndeplinirii cu succes a obiectivelor fundamentale ale învățământului primar.

Se impune în continuare deci, o prezentare sistematică a procedeului de învățare prin cercetare pentru receptarea, înțelegerea, aplicarea și operarea cu informația, la disciplinele fundamentale: matematică și științe.

Concepția unitară privind investigarea globală a mediului înconjurător se bazează pe rolul important pe care psihologia modernă îl atrbuie activității proprii în cadrul evoluției proceselor de gândire și, prin aceasta, în realizarea cunoașterii în grupa disciplinelor realist-practice. „Singura eroare” este aceea că, uneori, cunoașterea este confundată cu simple cunoștințe. Cunoașterea are întotdeauna o valoare, deoarece, dobândirea ei este legată de o muncă intelectuală dificilă.

În ceea ce privește obiectivele formulate la disciplina științe, distingem totă varietatea acestora: obiective care vizează cunoașterea și înțelegerea; obiective care vizează comunicarea; obiective care vizează legătura dintre știință și viață; obiective care vizează investigarea/explorarea.

Acest ultim grup de obiective conține referiri la aptitudinile de investigare a mediului, experiențe simple și măsurători, care să conducă la formularea unor observații și aprecieri ce le verifică ideile; explorarea obiectelor, fenomenelor, proceselor, la prima vedere, folosind surse de informare variate (reviste, cărți, albume, casete, etc.).

Pentru reușita activității instructiv-educative, hotărâtoare este măsura în care izbutește învățătorul să le educe elevilor mobilitatea și productivitatea gândirii.

Matematica și științele sunt discipline bazate pe reflectie. Pentru primul ciclu de învățare, este necesar a se oferi un sprijin concret elevului în vederea înțelegerei obiectelor.

**n cercetare în
tul primar**

Înțelegerea necesită clarificarea conținuturilor de gândire care privesc specialitatea respectivă și care sunt consemnate cu termenul de „operațiuni”. Prin acestea se înțelege potențialul de noțiuni și de procedee de însușit, de corelații științifice, corespunzător scopurilor și nivelurilor urmărite.

Pentru Piaget, orice act de inteligență este un act de adaptare - deoarece un asemenea act are loc, fără îndoială, în însușirea de cunoștințe matematice și științifice.

Pentru a face cunoștință cu un obiect, copilul, îl supune modalităților de comportament cunoscute de el, îl încorporează oarecum în aceste scheme de comportament existente. Piaget compară acest proces cu asimilarea fizică. În sens psihologic, el înțelege prin aceasta încorporarea activă a obiectului în schemele de comportament. Este evident că această asimilare duce, retroactiv, la modificarea schemelor de comportament demonstate, la diferențierea lor, la traiectorii din ce în ce mai complexe ale comportamentului. În jocul acesta reciproc, dintre însușirea activă și acomodarea mai mult pasivă (care nu mai poate fi influențată de subiect), se formează - după cum se exprima Aebli - așa-numitele scheme de asimilare, care se pot interpreta ca fiind moduri și conținuturi de gândire, de care dispunem oricând, în vederea rezolvării problemelor.

Prin cercetări atente, Piaget a dovedit ce valoare hotărâtoare pot avea activitatea proprie a copilului și manipularea lucrurilor pentru formarea operațiunilor mintale și a schemelor de asimilare: „Adevărată însușire de cunoștințe, privită chiar sub aspectul ei intelectual, presupune activitatea proprie a copilului, deoarece orice act de înțelegere include un joc de operațiuni și pentru că aceste operațiuni nu funcționează cu adevărat, decât în măsura în care au fost pregătite prin acțiuni în sensul propriu al cuvântului”. Din acest citat rezidă importanța activității proprii în procesele intelectuale.

Operatiunile constituie, în conceptia lui Piaget, „actiuni

interiorizate ale omului", acțiuni propriu-zise, în sensul adevarat al cuvântului, care - în cursul unui proces de interiorizare, mergând de la afirmații derivate din acțiuni concrete la reprezentări interiorizate, desprinse de fiecare obiect al gândirii - au fost reduse la scheletul lor structural. Văzută din acest punct de vedere, gândirea omului nu este suma elementelor înțelese static și nici aglomerarea simplă de conținuturi ale cunoașterii, de imagini, de noțiuni și.a., ci un „joc de operațiuni vii”, care se dezvoltă din activități reale; ea este o formă operativă, este o formă a acțiunii; deci operațiunea este elementul activ al gândirii.

Activitatea depusă de elev pentru dobândirea operațiunilor mintale nu se epuizează într-o acțiune exclusiv manuală. În această condiționare reciprocă între „acțiune și gândire” se realizează construirea operațiunilor. Cine spune „formarea gândirii” se referă la formarea de operațiuni, iar cine spune „formarea de operațiuni” se referă la construirea de operațiuni. Construirea operațiunilor se produce în decursul „căutării și cercetării”, iar, în alt loc Aebli definește căutarea și cercetarea ca „acea activitate a mintii în desfășurarea căreia se formează operațiuni noi”.

Modalitățile de operare în matematică și în științe au un caracter operativ numai atunci când sunt elaborate în jocul reciproc dintre fapte și gândire. Pe baza operațiunilor elaborate, a schemelor de acțiune și de activitate existente în fiecare caz, pot fi dobândite operațiuni noi, este posibil - tot prin căutare și cercetare, prin construire și inventare - să se rezolve probleme noi. În acest caz, operațiunile astfel dobândite, alcătuiesc uneltele mintii, cu ajutorul cărora omul, aflat în treapta cea mai înaltă a evoluției gândirii, la nivelul gândirii logic-formale sau ipotetic-deductive, devine apt să înainteze spre noi cunoștințe printr-un act mental de extragere a concluziei, pe baza premiselor și a raporturilor affirmative, fără nici o legătură cu un obiect concret.

Teza lui Piaget - Operațiunile sunt acțiuni interio- rizate, dobândirea lor presupunând activitatea proprie a elevului - nu trebuie să fie privită superficial de didac- cieni, de practicieni, în ceea ce privește învățarea mate- maticii și a științelor.

Cunoașterea este - sau ar trebui să fie - rezultatul unui proces de gândire. Deci, cunoașterea fenomenelor și a proceselor din natură implică elemente dinamice ale pro- cесelor de gândire sub forma de „stări momentane”, iar procesele au devenit statice, și-au găsit încheierea în cunoștințe formulate verbal și care, la nevoie, pot fi repro-

duse ușor și independent. Subiectul se va strădui însă să-și lărgescă sfera cunoștințelor sale; motive profesionale îl vor încita să se inițieze în domeniile speciale ale fizicii și chimiei, să dobândească noi cunoștințe, să le aplique în alte corelații. În cele mai rare cazuri, se poate conta aici pe un ajutor metodic: cine este învățat să gândească în mod independent, cine dispune de jocul liber al operațiilor gândirii este avantajat față de alții. Cunoștințele dobândite au însă un caracter operativ numai dacă sunt mai mult decât „imagini” statice ale unor momente externe, constituind scheme ale acțiunilor, la realizarea căror ele- vul a avut o contribuție însemnată.

Dacă elevii urmează să recunoască legile naturii, atunci cunoașterea trebuie să se producă pe cât e posibil, în natură; numai dacă aceasta a constituit rezultatul unui proces de cercetare personală există garanția că avem de-a face cu mai mult decât o copie a unei ore de curs tradiționale, ajunsă de multă vreme în sfera automa- tismelor care, în cel mai bun caz, pot fi aplicate în situații identice aceleia în care au fost dobândite.

La fel se întâmplă la matematică: învățarea mecanică a operațiunilor matematice poate duce la folosirea unui limbaj fără înțeles, care nu trece proba de încercare prac- tică. Situația nu se schimbă nici atunci când, elevul par- ticipă la lectie doar ca spectator.

Și pentru învățarea la matematică trebuie ținut cont ca cel care învață să priceapă însemnatatea operațiunilor spațiale și numerice, pentru a avea astfel la îndemâna uneltele de care are nevoie în scopul rezolvării prob- lemelor din viața cotidiană. Elaborând prin cercetare și căutare o operațiune nouă, elevii se exercează totodată în folosirea operațiunilor existente. Ei obțin astfel, prin acți- une și gândire proprie, accesul la sistemul științei, la o imagine clară a ansamblului, la care toate operațiunile parțiale devin în mod rational, logice.

„Numai unde se izbutește ca în confrontarea vie și directă cu o problemă să se ajungă la un punct de vedere propriu, să se lase condus de acesta, poate fi vorba de o activitate independentă pe plan mintal”; doar atunci apre- ciază Wolfgang Metzer, este sigur că modalitățile de ope- rare dobândite sunt de durată.

Concluzionând, se poate spune că în învățământul matematic și al științelor naturii se dobândesc operațiuni durabile, mobile și cunoștințe ușor reproductibile numai în măsura în care elevul participă intens, în fapt și gândire, la elaborarea acestora.

Locul și rolul matematicii în ciclul primar

Predarea matematicii rămâne unul din obiectivele esențiale ale receptării matematice, iar tendința este de a elimina caracterul plicticos și dogmatic pe care-l avea altădată. Înțeleg că trebuie să fie săptămână

În clasele primare se pune temelia învățământului matematic, se formează primele noțiuni elementare, de bază, cu care elevul va opera pe tot parcursul vieții și pe care se clădește întregul sistem al învățământului matematic din gimnaziu, liceu și chiar învățământul superior.

Matematica necesită o tensiune, o încordare, o mobilizare a psihicului, cu precădere a intelectului a gîndirii pe prim plan, facând ca elevul să devină subiect activ al formării sale. Principiul de bază în înșușirea matematicii este: „să gîndești ca și când tu însuți ai fi acela care descoperă adevarul”.

Matematica este obiectivul care te învață să gândești personal și activ, să folosești analogii, să descompui o problemă în probleme simple, să o rezolvi, să percepi selectiv un material, să depui un efort concentrat, să-ți disciplinezi gândirea, să aplici în mod creator, în condiții cât mai variate, cunoșntele însușite.

Matematica contribuie la dezvoltarea personalității elevului în plan rațional, relational, afectiv-volativ. Efortul solicitat de activitatea matematică reprezintă un antrenament al vointei și duce la formarea unor trăsături de personalitate și caracter: exactitatea, punctualitatea, perseverența, fermitate, dărzenie. Se adresează și laturii afective. Cite emoții, bucurii sau nemulțumiri nu trăiesc copiii alături de noi în procesul activităților matematice.

Acste aspecte ale laturii formative trebuie realizate cu atât mai mult în clasele mici, având în vedere plasticitatea deosebită a sistemului nervos la această vîrstă, care oferă bogate posibilități de modelare a personalității, precum și gradul intensității proceselor afective ale copiilor.

Școala nu trebuie numai să formeze, ea trebuie să deschidă perspective, să-l învățăm pe copil să învețe.

Putem spune că primele patru clase, au un rol hotărâtor pentru parcurgerea de către elevi a întregului sistem al învățământului matematic.

Cu „echipamentul” pe care îl dau aceste clase, elevul face întreaga „călătorie” în domeniul acestei științe.

ticii în ciclul primar

De aceea, este necesar să cultivăm în clasele primare, dragostea și atractivitatea elevilor pentru studiul acestei discipline, prin pătrunderea cu ajutorul gândirii în miezul noțiunilor, stimulându-l în mod sistematic spre un efort gradat, ajutându-să depășească dificultățile, făcându-să simtă că ființa lor adaugă ceva în urma fiecărui „antrenament”, trăind bucuria fiecărui succes mare sau mic.

Învățătorul trebuie să fie un inovator permanent, un descoperitor de metode și forme de organizare a activității matematice. El va putea introduce concepțele matematice la nivelul de înțelegere și în limbajul propriu copiilor de vârstă școlară mică. Pentru aceasta trebuie să dispună de capacitatea de a decoda noțiunile matematice, de a le prelucra, pentru a le face accesibile elevilor cu care lucrează.

Prin problematica diversă și complexă care-i formează obiectul prin solicitările la care obligă pe elev, prin metodologia extrem de bogată pe care o propune, prin antrenarea și stimularea forțelor intelectuale, psihice și fizice ale elevilor, matematica contribuie la dezvoltarea personalității elevilor.

Se lasă copilului mai multă libertate de a alege tehnicele și strategiile de calcul. În afara predării aritmeticii, a formării aptitudinilor de calcul, necesare fiecărui individ, școala primară pregătește elevii pentru studiul matematicii din învățământul gimnazial, prin introducerea ideilor fundamentale, necesare studiului ulterior al algebrei și geometriei.

Noul prevăzut a fi introdus în învățarea matematicii de către elevii din clasa a-III-a, după străbaterea obișnuinței secvențe recapitulative, nu aduce cu sine noi operații, ci vizează continuarea practicării celor vechi, la început cu numere mai mici decat 1000, dar în regim de trecere peste ordin.

Tehnica operărilor cu trecere peste ordin este ilustrată la nivelul adunării și scăderii printr-o gamă de sarcini structurate progresiv ca grad de complexitate: numerele formate din zeci, având suma egală cu 100 sau mai mare decât 100, adunări și scăderi fară trecere și cu trecere peste ordinul unităților, peste ordinul unităților și zeilor, peste ordinul sutelor.

Fie că se scade sau se adună în toate aceste numeroase

cazuri particulare, funcționează același principiu. Numărul este măruntit în „piese” din ce în ce mai mici și mai numeroase până ce devine posibilă coraportarea, prin adunare și scădere, a unităților cu unități, a zecilor cu zeci, a sutelor cu sute. Se identifică și se separă acea ”entitate”, de exemplu zecea necesară, din care să se poată scădea o unitate de rang inferior.

Suma sau diferența generală se reconstituie prin asamblarea unor sume sau diferențe parțiale.

Ceea ce este nou nu sunt operațiile de adunare și scădere, pe care elevii le stăpânesc, ci noile condiții în care sunt ele efectuate.

Exemplu: 100 - 6, desfacem suta în 9 zeci și o zece, scădem pe 6 din zecea respectivă și apoi însumăm rezultatele.

$$90 + (10 - 6) = 90 + 4 \\ = 94$$

$$\begin{array}{r} \underline{100 - 36} \\ 90 + 10 \\ \underline{30 + 6} \\ 60 + 4 = 64 \end{array}$$

adunarea: $76 + 52$ implică: $70 + 6$

$$\underline{\quad\quad\quad 50 + 2}$$

$$120 + 8 = 128$$

adunarea $453 + 281$, devine prin calcul desfașurat

$$\begin{array}{r} 400 + 50 + 3 + \\ \underline{200 + 80 + 1} \\ 600 + 130 + 4 = 734 \end{array}$$

scăderea: $628 - 392$ are la bază schema:

$$\begin{array}{r} 500 + 100 + 20 + 8 - \quad \text{apoi calculul scris} \\ \underline{300 + 90 + 2} \quad \quad \quad 628 - \\ 200 + 10 + 20 + 6 = 236 \quad \quad \quad \underline{392} \end{array}$$

Casutele, încă libere ale tabloului noilor cunoștințe pe care le generează plasarea înmulțirii și împărțirii, sunt și ele completeate cu un număr de variante particulare de calcul, rezultat ale aceleiași programări foarte ramificate a unor modele situaționale posibile de asociere a mărimilor matematice.

Modelele de calcul date în manual ca ilustrari ale înmulțirii fără și cu trecere peste ordin materializează, de fapt același principiu operațional, formulat anterior și constând în descompunerea numerelor în sute, zeci și unități; înmulțirea numărului factor cu fiecare componentă a numărului descompus; însumarea rezultatelor parțiale într-un rezultat global. Ceea ce rezultă foarte clar din sirul operațiilor ajutătoare care mijlocesc realizarea transformărilor necesare obținerii rezultatului. Ideea de

ordin prezintă în mod expres an cazul înmulțirilor cu trece peste ordin, transpare și de sub haina înmulțirii fără trecere peste ordin, deoarece desfacerea numărului pe componente în vederea facilitării operărilor cu el, pună în lumina tocmai compartmentarea ordinală a numărului, structurarea lui pe unități, zeci și sute și transformările unor ordine (inferioare) în altele (superioare) prin mecanismul proliferator al înmulțirii.

Exemplu: 3×21 (fără trecere peste ordin) parcurge următoarele etape:

$$3 \times 21 = (3 \times (20 + 1)) = (3 \times 20) + (3 \times 1) = 60 + 3 = 63$$

4×30 (cu trecere peste ordin) implica în planul calcului scris:

$$4 \times 30 = 4 \times (3 \times 10) = (4 \times 3) \times 10 = 12 \times 10 = 120$$

La capitolul împărțire, ca noutate este împărțirea cu rest. Explicațiile, susținute de exemple adecvate, curg clar, parcurgind o filieră de notații, simboluri și denumiri, care conduc la evidențierea legăturii dintre componente și la fixarea ei în formula de principiu abstractă, prescurtată a împărțirii.

Intervin conceptualizări și explicitări care dezvăluie mai adînc sensul matematic al termenilor împărțirii.

La nivelul numerelor scrise cu trei cifre se observă, la o scară și mai amplă, ca procesul împărțirii comportă transformări, împrumuturi, permutări, coborâri, asocieri și combinări de termeni și de poziții înăuntru de împărțitului, operații ce trebuie fixate sub forma unor reguli capabile să instrumenteze învățarea cu generalul.

Conceperea cîntului ca fiind numărul scăderilor efectuate, explicarea genezei restului prin imposibilitatea de a mai distribui la împărțitor ceea ce a ramas după ultima distribuire; formularea explicită a condițiilor în care poate fi testată corectitudinea împărțirii efectuate ($r < l$; $d = (cxl) + r$ și demonstreaza faptul că este obligatoriu ca ambele condiții să fie îndeplinite pentru ca împărțirea să fie corectă.

Exemplu:

$$83 : 3 \text{ comportă desfașurările:}$$

$$\begin{aligned} 83 : 3 &= (60+23):3 = (60:3) + (23:3) = 20 + 7 \text{ (rest 2)} \\ &= 27 \text{ rest 2} \end{aligned}$$

Pe lângă exerciții se rezolvă și probleme cu texte adecvate momentului operațional pe care îl strabat elevii.

De obicei elevii sunt orientați în calcule, nu și în probleme. Elevul nu se înțină cu scheme ale judecării problemelor, ci doar cu scheme ale calcului operațional și cu rezultatele rezolvării problemelor.

O gradare judicioasă a efortului mintal solicitat în activitatea de calcul, antrenarea permanentă a elevilor la rezolvarea într-o formă placută și atractivă a calculelor au

au efecte pozitive asupra dezvoltării intelectuale în general (gîndire, memorie, imagine) și asupra laturii afective, copilul trăind momente de satisfacție cînd rezolvă singur sau creaază exerciții noi.

Am rezolvat exerciții simple, apoi complexe cu și fără ridicarea factorilor (termenilor), folosind simboluri literale prin care am scos în evidență relațiile matematice, am rezolvat și compus probleme, toate acestea ducînd la dez-

voltarea gîndirii creative și la formarea flexibilității gîndirii.

La încheierea predării înmulțirii și împărțirii am dat teste de verificare. Prin exerciții cu diferite grade de dificultate în rezolvare, prezentate în forme variate, am vizat să formeze mobilitate gîndirii, posibilitatea de orientare a elevilor în condiții noi.

Moartea - destin sau premeditare?

prof. Stana Chișiu,
Școala Gimnazială, Bădăcin

Spiritualitatea unui popor este o succesiune de relații, în raport cu sine și cu lumea. Miturile au valoare arheologică, pline de sugestii, definițiorii pentru înțelegerea formelor originare. Mircea Eliade remarcă: „mitul și legenda sunt adevărate într-un alt sens decât, de exemplu, o realitate istorică care este considerată adevărată”, fiindcă „e vorba de două moduri diferite de a exista în lume, de două dimensiuni diferite ale spiritului în interpretarea lumii”. Mitul înseamnă transfigurare, iar introducerea lui în artă implică o a doua *transfigurare*. Dacă mitul nu e o voce a rațiunii, el e totuși, o cucerire «vox humana». (De Zalmoxis și Gengis-Khan, Payot-Paris, p.246)

În balada *Miorita* și în romanul *Baltagul*, a lui Mihail Sadoveanu, s-au omologat tendințe existențiale străvechi. Luate împreună, acestea apar ca niște însemne ale spiritualității noastre, blazoane privind *creația* și *moartea* într-un orizont distinct.

Mihail Sadoveanu afirma că „într-o seară de vară, sub poală de codru negru, undeva în munti, în sălașul neamului, la un foc haiducesc, în preajma unei stâni și a unui pârâu, stând cu fața spre stelele veșnice”, sufletul lui „a tresărit la suspinul buciumului și-n ureche i-a sunat balada” *Miorita*. (Opere, vol. XVI, p. 610)

În povestirea *Orb sărac*, din ciclul *Hanul Ancuței*, aflăm un adevărat ceremonial al recitarii și cântării baladei străvechi, pe care un bătrân cimpoiier mărturisește că a învățat-o de la niște ciobani: „și acei baci vechi din pus tie m-au învățat lângă foc acest cântec; dar m-am legat cu blăstăm să nu uit niciodată și, de câte ori o sună din cimpoi, să-l zic mai întai și întai”. (Mihail Sadoveanu, Opere, vol. XVIII, E.S.P.L.A., p. 560)

Mihail Sadoveanu relua, în interpretare proprie,

motivul mioritic în romanul *Baltagul*. Că scriitorul s-a gândit la celebra baladă când și-a conceput opera, reiese și din versurile așezate ca motto:

„Stăpâne, Stăpâne;

Mai chiamă și-un câne...”

care, de la început, imprimă tonul de baladă al povestirii. *Baltagul* este însă o operă profund originală, departe de o pastișă a *Mioritei*, al cărei mit, am putea spune, prozatorul îl reintegrează.

În cele două opere, de o valoare artistică inestimabilă, apar motive comune: transhumanța și invidia celor doi ciobani. Aceștia hotărăsc „să mi-l omoare”, „că-i mai ortoman“. Lumea, în genere, este mânată de voința de putere, de aceea tot ce există necesită depășire, anihilare. Existența se definește ca eternă depășire a proprietilor limite, acest lucru facînd posibil planul. Complotul este tănit, deoarece mentalitatea criminală a făptașilor i-a averitizat că orice înștiințare ar putea să le zădărnicășcă planul.

Ciobănașul moldovean și Nechifor sunt ființe sensibile, iubesc viața, sunt comunicativi și înzestrati cu o frumusețe aparte: „*a crinose să slăbește slăinăția eleborii zociu și*”

„Mândru ciobănel

Tras printr-un inel?”

Fetișoara lui,

Spuma laptelui;

Mustăcioara lui,

Spicul grâului;

Perișorul lui,

Pana corbului;

Ochișorii lui,

Mura câmpului!...”

Nechifor Lipan era un bărbat chipeş, înalt, cu mustătă neagră și groasă, „adusă a oală”. Avea ochii cu sprâncene apelcate, îndesat și spătos. Era petrecăret: „la cumetrii și nunți era nelipsit”. Toți crășmarii și negustorii îl cunoșteau.

Ciobănașul își ducea viața liniștit, apăsându-l doar gândul că oia sa este bolnavă. Neliniștea mioarei este provocată nu de boală, ci de faptul că aceasta aflase de complotul celor doi. Ca orice ființă umană, care se găsește în fața destinului implacabil, ciobănașul se asigură că ultimul ritual, cel al înmormântării, se va împlini. El nu se opune destinului, ci dorește ca dușmanii săi să parcurgă toate etapele uciderii-fizică și spirituală, asemenea Mântuitorului. Mai mult decât atât, ei sunt și execitorii lui testamentari, deoarece aceștia urmau să îngroape:

„În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi ;
În dosul stânii
Să-mi aud câinii.”

Mioara avea datoria să-i pună la cap cele trei fluiere:

„Fluieraș de fag,
Mult zice cu drag!
Fluieraș de os,
Mult zice duios!
Fluieraș de soc,
Mult zice cu foc!”

Istoricul religiilor vede în comunicarea făcută de Oița Năzdrăvană nu o informare, ci o revelație oraculară, după care, fără lamentație ori deznașejde, păstorul își preface nenorocul într-un mister sacramental feeric, ce „îi impune să triumfe asupra propriului destin” (*Mioara năzdrăvană*, în *De la Zamolxis la Genghis-han*, București, 1980, 223-250). E vorba aici nu de o decizie strict personală și individualizată, ci de o atitudine arhetipală, specifică unei mentalități și unei religii cu rădăcini în spiritualitatea daco-getică, pe care Mircea Eliade o numește „creștinism cosmic”.

În *Baltagul* apare motivul răzbunării. Vitoria Lipan nu are tihă, asemenea „apelor de munte”, până nu și găsește soțul și-i pedepsește pe făptuși. În această acțiune îl implică și pe fiul lor Gheorghită, pe care-l conduce să citească MOARTE pe baltagul aflat la Calistrat.

Mioara și câinele Lupu ajută la descoperirea mărșăviei. Fără ele totul ar fi fost zadarnic:

„Stăpâne, Stăpâne
Îți cheamă și un câine
Cel mai bărbătesc
Și cel mai frătesc,
Că l-apus de soare
Vreau să mi te-omoare

Baciul ungurean
Și cu cel vrâncean!”

Câinele „tot se mai duce până la colnic. Acolo stă pe gânduri; după aceea se întoarce acasă”, ca, apoi, să-i conducă pe Gheorghită și Vitoria la osemintele lui Nechifor.

Ritualul înmormântării apare diferit. În baladă, nunta posibilă este prezentată alegoric, fiindcă ciobănașul nu era căsătorit. Moartea-nuntă ia proporții comice:

„Că la nunta mea
A căzut o stea,
C-am avut nuntași
Brazi și păltinișăi,
Preotăi, muntei mari,
Paseri, lăutari,
Păsărele mii
Și stele făclii...”

Apare grija pentru ființele dragi: oia și mama sa bătrâna. Ciobănașul nu vrea să lase durere în urma sa, de aceea își tăinuiește dispariția. Aceasta este anunțată diferit. Oile vor afla că:

„m-am însurat
Cu-o mândră crăiasă,
A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa.”

iar mama sa:

„Că m-am însurat
Cu-o fată de crăie
Pe-o gură de rai.”

Vitoria, soție iubitoare și devotată soțului ei, îl va înmormânta respectând tradiția. Mortul trebuie „grijit pentru odihnă cea vesnică”. Ea are o tărie de caracter ieșită din comun. Nu plânge, nu se tânguiește, ci-și ascunde durerea în sine, pentru a răbufni când soțul ei este răzbunat. Stând lângă sicriu, strigă: „Gheorghită! de ce m-ai lăsat!” După ce se reîntoarce la patruzei de zile, pentru a face „praznic mai bun, cu carne de miel din turma cea nouă”, și o vor duce și pe Minodora de la mănăstirea Văraticu, va lua „de la coadă” tot ce-a lăsat și viața va merge înainte înscrisă în tipicurile ei.

Oița Năzdrăvană și câinele nu sunt doar un accesoriu poetic sau o simplă alegorie, ci un simbol mitic. Din acest punct de vedere, mitul atestă caracterul totemic al animalelor în credințele românilor. Animalele totemice, devenite parte integrantă a cultului strămoșilor, sunt ființe oraculare, căluze ale sufletului pe lumea de dincolo. Ele mențin legătura dintre cei vii și cei morți. Funcția de oracol și de executor testamentar al morții

sunt definitorii pentru integrarea păstorilor în circuitul viață-moarte.

Analizând situația din punct de vedere al *existenței inautentice*, M. Heidegger susținea că moartea este înțelesă ca fenomen impersonal, care „se întâmplă mereu celorlalți, dar niciodată mie”. Dimpotrivă, *existența autentică* este rezultatul înțelegerii morții ca fenomen ce îi relevă omului libertatea de a trăi. Moartea face imposibile posibilitățile de a fi, punând, prin aceasta, sub semnul întrebării viața și deschizând un regim infinit al modalităților de a fi.

La nivel general, moartea este o reîntoarcere în natură, o treaptă necesară progresului, ca semn al

înlocuirii cu noul. Spiritul trebuie să renască dintr-un înveliș mort. Tinta naturii este aceea de a se ucide pe sine însăși, pentru a Renaște ca pasarea Phoenix, luând chipul spiritului.

La nivel individual, ea se referă la consecințele pe care iminența morții le are asupra desfășurării existenței. Observăm că Vitoria Lipan este mai mult preocupată de soarta soțului ei, privită la nivel individual, pe când ciobănașul nu, deoarece „cel mai înfricoșător dintre cele, nu are nici o legătură cu noi, dat fiind că atât cât existăm noi moartea nu există, iar când vine ea, noi nu mai existăm”.

Utilizarea limbajului nonverbal - chestionar

(urmare din revista „Școala Noastră” Nr. 1/2003)

prof. Dorina Tuduce - inspector școlar de specialitate,
prof. Ioana Tuduce, Colegiul Național "Silvania" - Zalău

Felul de a fi, propriu fiecărei persoane, se oglindește în poziția corpului, în vorbire, în mișcare, gestică și mimică. Acest limbaj trădează, uneori, în mod conștient, dar, de cele mai multe ori, în mod inconștient, gândurile, dispoziția, trăsăturile de caracter.

Dacă am cunoaște mai bine formele de exprimare ale limbajului corpului, am putea fi mai atenți și mai sensibili față de cei din jur, contribuind, în acest mod, la o mai bună înțelegere între oameni. Orice activitate de predare - învățare presupune și autoevaluarea comportamentelor manifestate de cadrul didactic la clasă, comportamente observate și preluate de elevi, uneori, în formă nediferențiată. Vă propunem, în continuare, o autoanaliză a comportamentului dumneavoastră în relație cu elevii, prin chestionarul privind limbajul nonverbal. Simpla lui parcurgere poate fi un moment de reflecție asupra acestei forme de manifestare a cadrului didactic.

Precizare: Situațiile prezentate în chestionarul următor au fost selectate în urma asistențelor efectuate la lectii desfășurate de cadre didactice din județul Sălaj (educație, învățători, profesori de gimnaziu și liceu, de diverse specialități). Așteptăm sugestiile dumneavoastră, pentru completarea itemilor din chestionarul propus, cu alte aspecte observate în activitatea proprie sau a unor colegi.

PARTEA I

Ce tipuri de mișcări tind să predomine în stilul dumneavoastră de comunicare nonverbală?

Conducerea

Cum controliez participarea elevilor la lecție, cum concentrerez atenția și obțin comportamentul de atenție?

1. Pentru a indica cine e participantul la secvența de instruire:

- a) Îi zâmbesc participantului;
- b) Îmi concentrez privirile către participant;
- c) Îmi orientez corpul în direcția respectivă;
- d) Înclin capul spre participantul ales;
- e) Arăt spre participant cu mâna, cu creta, cu degetul etc.;
- f) Mă deplasez spre participant;
- g) Îi înmânez participantului creta, bagheta;
- h) Îl ating pe participant;
- i) altele.....

des	uneori	rar

2. Pentru a evalua participarea elevului într-un moment din lecție:

a) folosesc expresii faciale: zâmbet, surâs,
încruntare, ridicarea sprâncenelor;	des _____	uneori _____	rar _____
b) ridic din umeri;	des _____	uneori _____	rar _____
c) bat din palme;	des _____	uneori _____	rar _____
d) fac semnul OK. cu degetele;	des _____	uneori _____	rar _____
e) îmi pun mâinile pe față;	des _____	uneori _____	rar _____
f) scriu răspunsul corect pe tablă
sau pe o diagramă;	des _____	uneori _____	rar _____
g) lovesc ușor elevul peste spate;	des _____	uneori _____	rar _____
h) îmi mișc mâna de la cel care răspunde
la cel cu mâna ridicată pentru răspuns;	des _____	uneori _____	rar _____
j) altele.....	des _____	uneori _____	rar _____

3. Pentru a răspunde participării elevului la o secvență instructivă:

a) folosesc expresii faciale;	des _____	uneori _____	rar _____
b) arăt cu mâna;	des _____	uneori _____	rar _____
c) scriu ceva pe tablă;	des _____	uneori _____	rar _____
d) altele.....	des _____	uneori _____	rar _____

4. Pentru a regla viteza interacțiunilor în clasă într-un moment al lecției:

a) fac semn elevului să continue;	des _____	uneori _____	rar _____
b) aleg mișcări cu viteză diferite;	des _____	uneori _____	rar _____
c) altele.....	des _____	uneori _____	rar _____

5. Pentru a concentra atenția elevilor asupra unui punct semnificativ al lecției:

a) scriu punctul semnificativ pe tablă;	des _____	uneori _____	rar _____
b) subliniez un cuvânt pe tablă;	des _____	uneori _____	rar _____
c) arăt fiecare cuvânt scris pe tablă;	des _____	uneori _____	rar _____
d) scriu cu creta colorată;	des _____	uneori _____	rar _____
e) prezint diagrame legate de lecție;	des _____	uneori _____	rar _____
f) indic poziții pe hartă;	des _____	uneori _____	rar _____
g) arăt către obiectul real;	des _____	uneori _____	rar _____
h) arăt persoana despre care se discută;	des _____	uneori _____	rar _____
i) adaug elemente cheie la demonstrație;	des _____	uneori _____	rar _____
j) altele.....	des _____	uneori _____	rar _____

6. Pentru a obține atenția clasei sau a unei părți din clasă la începutul sau pe parcursul lecției:

a) închid ușa pentru a arăta că lecția
a început de scurt timp;	des _____	uneori _____	rar _____
b) fac să oscileze brusc intensitatea
luminoasă a becurilor;	des _____	uneori _____	rar _____
c) trag în jos o diagramă - hartă;	des _____	uneori _____	rar _____
d) iau un manual, catalogul;	des _____	uneori _____	rar _____
e) mă deplasez în partea centrală
din fața sălii de clasă;	des _____	uneori _____	rar _____
f) trec în revistă clasa, stabilind un
contact vizual;	des _____	uneori _____	rar _____
g) stau în poziție de drepti;	des _____	uneori _____	rar _____
h) îmi ridic mâna;	des _____	uneori _____	rar _____
i) bat cu degetele în catedră;	des _____	uneori _____	rar _____
j) altele.....	des _____	uneori _____	rar _____

școala noastră

Interpretarea

Cum folosesc mișcarea proprie pentru a clarifica / amplifica semnificațiile?

1. Pentru a sublinia semnificațiile unui conținut:

- a) folosesc mișcări ale capului;
- b) folosesc expresii faciale;
- c) folosesc mișcări ale mâinii;
- d) folosesc mișcări ale picioarelor;
- e) folosesc mișcări ale întregului corp;
- f) altele.....

des	uneori	rar

2. Pentru a ilustra o notiune, un obiect sau un proces pe parcursul lecției:

- a) folosesc mișcări ale capului;
- b) folosesc expresii faciale;
- c) folosesc mișcări ale mâinii;
- d) folosesc mișcări ale picioarelor;
- d) altele.....

des	uneori	rar

Utilizarea unor mijloace de învățământ

Ce tipuri de materiale tind să manipulez în timpul activităților de predare - învățare?

1. Tind să utilizez:

- a) tabla și creta;
- b) cărți sau culegeri de exerciții;
- c) mijloace audiovizuale;
- d) hârtie, tocuri, creioane;
- e) altele.....

des	uneori	rar

2. În timpul lecției, îmi orientez privirea asupra materialelor scrise:

- a) planuri de lecție;
- b) cartea profesorului;
- c) carteau elevului;
- d) materialul de pe tablă;
- e) cifrele de la ceas;
- f) altele.....

des	uneori	rar

Mișcări personale

Cum folosesc mișcările care sunt mai mult de natură personală, decât instrucționale pe parcursul unei lecții?

1. Mișcările pe care le efectuez și care sunt legate de îmbrăcămintea mea sunt:

- a) aranjarea cravatei / fundei;
- b) aranjarea gulerului;
- c) îndreptarea jachetei;
- d) aranjarea puloverului / cămășii;
- e) altele.....

des	uneori	rar

2. Mișcările pe care le efectuez în clasă și reprezintă trăsături ale personalității mele sunt:

- a) aranjarea părului;
- b) potrivirea ochelarilor;
- c) punerea mâinilor în buzunar;
- d) zornăitul monedelor în buzunar;
- e) învățirea inelului;
- f) atingerea unor părți ale corpului

des	uneori	rar

școala noastră

Partea a II - a

În ce mod se leagă activitatea mea de comunicarea nonverbală?

1) pentru a comunica semnificația,
folosesc mișcarea nonverbală, fără
nici un însoțitor verbal;	des _____	uneori _____	rar _____
2) folosesc la clasă mișcarea nonverbală
pentru a sprijini observațiile mele verbale;	des _____	uneori _____	rar _____
3) folosesc mișcarea nonverbală spre a
sprijini altă activitate nonverbală;	des _____	uneori _____	rar _____
4) folosesc observații verbale, fără
nici un însoțitor verbal.	des _____	uneori _____	rar _____

Partea a III-a

Cum îmi desfășoar activitatea din clasă, în general, în ceea ce privește poziția?

- a) stau la catedră;
- b) stau pe catedră;
- c) stau pe scaunul unui elev;
- d) stau pe pupitru unu elev;
- e) stau rezemăt de tablă;
- f) stau rezemăt de o bancă;
- g) stau în picioare în fața clasei;
- h) stau lateral / în spatele clasei;
- i) mă deplasez înainte și înapoi
printre rânduri;
- j) mă deplasez de la un grup
de elevi la altul;
- k) mă deplasez de la catedră la tablă;
- l) stau la o masă împreună cu elevii;

des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____
des _____	uneori _____	rar _____

Partea a IV-a

Care sunt caracteristicile comportamentului meu nonverbal din clasă?

a) nivel de activitate:
foarte activ	Rapid (5) (4) Mediu(3) (2)	Incet (1)
b) viteză mișcării: considerați mișcările nonverbale pe care le efectuați în clasă. Tindeți să vă mișcați rapid?		Reduse(1)
c) mărimea mișcării: aveți gesturi largi, ample ale mâinii?	Largi (5) (4) Mediu(3) (2)	Putine(1)
d) mișcări personale: folosiți multe mișcări personale?	Multe (3) (2)	Nonverbal(1)
e) orientare verbală / nonverbală:	Verbal (5) (4) Verbal / nonverbal(3) (2)	

Chestionarul se poate aplica individual sau în colective de cadre didactice din învățământul preprimar, primar, gimnazial și liceal. Rezultatele pot fi valorificate în cadrul activităților metodice din unitățile de învățământ sau la nivel de județ și pot fi publicate în revista „Școala noastră”.

Ce este și cum se joacă oina?

Pagina 2 II - a

ing. Dan Aluaș,
Școala Gimnazială Dragu

Oina este un joc de mișcare cu caracter de întrecere având ca obiect de joc o mingă mică din piele umplută cu păr de porc și un baston de lemn de esență tare, cu lungimea de un metru, conic, având diametru de 5, respectiv 8 centimetri.

Cele două echipe aflate în joc (compuse fiecare din 11 jucători) dispută consecutiv, faza de bătaie, respectiv de prindere, pe parcursul a două reprise în care jucătorii echipei aflate la bătaie vor lovi mingea servită de un coechipier, trimițând-o cât mai departe în terenul de joc. Jucătorii echipei de la prindere, care ocupă fiecare câte un cerc cu diametrul de un metru, vor căuta să recupereze mingea prin prinderea ei după ce a fost bătută și prin pase rapide și precise să lovească adversarul intrat în teren și care este obligat să parcurgă cele două culuare (de ducere și de întoarcere).

Echipa aflată la bătaie obține puncte când jucătorul care lovește mingea cu bastonul o trimită prin aer peste 45 m = 1 punct; peste 60m = 2 puncte, iar echipa aflată la prindere obține 2 puncte când reușește să lovească cu mingea un jucător adversar intrat în teren.

Este declarată învingătoare, echipa care cumulează cele mai multe puncte după terminarea celor două reprise.

Modul cum s-a născut și răspândit oina suscita încă dispute aprinse. I se atribuie origini greco-romane, geto-daci-ce, franceze sau turco-tătare.

De fapt acest joc care constă în lovirea unei mingi cu un băt, bătă sau baston este prezent în toate epociile, zonele de cultură și arile geografice. Cert este că o formă elaborată a acestui joc devine încă din sec. XVII - XIX un adevarat „sport național” în toate zonele locuite de români.

Având diferite denumiri specifice acestora: ogou și de-a una și fuga (Voivoden), pila, lapta, de-a lunga, hoina etc. (în celelalte zone ale țării) păstrează totuși o unitate impresionantă de termeni tehnici și reglementari cum ar fi: bâta = bâțul cu care se lovește mingea, baci = conducătorul de joc, paserea = poziția echipei la prindere. De asemenea, la toate variantele de jocuri cu o mingă și un băt, există o fază a jocului în care are loc parcurgerea unui traseu obligatoriu după ce s-a bătut mingea, pasarea mingii pentru al deruta pe adversar și lovirea lui cu mingea.

Una din primele mărturii scrise este semnalată de N. Iorga care a găsit pe marginea unei cazanii consemnările unui jucător, Nicolae Stoica din Hațeg făcute în anul 1763.

În 1893 în București pe terenul de la „șosea” se disputau primele jocuri „oficiale” după un regulament ferm care specifica dimensiunile terenului, caracteristicile bastonului și mingii, numărul de jucători, modul de punctaj etc.

Marea sa popularitate, dar și valențele educative îl determină în 1898 pe Spiru Haret, Ministrul Instrucției Publice să-l introducă în programa școlară. Astfel în școlile normale era o disciplină obligatorie, fapt ce a dus la răspândirea oinei prin intermediul învățătorilor atât în mediul urban cât și rural.

Așa au ajuns, multe din personalitățile culturii noastre, liceeni fiind să practice oina și apoi să o pomenească în operele lor: Mihail Sadoveanu, Ionel Teodoreanu, Demostene Botez etc.

În 1942 ia ființă Federația Română de Oină care mai funcționează și azi în cadrul Ministerului Tineretului și Sportului.

După cel de-al doilea război mondial, oina cunoaște o dezvoltare contradictorie: pe de o parte cedează tot mai mult teren în fața jocurilor cu vocabule „anglo-saxsone” cum le numea Sadoveanu (foot-ball, volley-ball, hand-ball etc), iar pe de alta este sprijinit în mod deosebit de oficialitățile acelor vremuri fiind inclusă în arsenalul propa-

școala noastră

gandei naționaliste, fapt ce a dus la dezvoltarea sa.

În prezent multă lume, dintre cei care cândva au jucat oină sau cel puțin au auzit de ea, se întrebă:

- Dar oina mai există?

Da, oina mai există, chiar dacă nu apare prea des pe micile ecrane, în emisiunile radio sau în paginile ziarelor aşa cum se întâmplă cu alte sporturi. Este prezentă în sufletul și preocuparea multor împătimiți, de la sate mai ales, dar nu numai. Se joacă în multe școli sășești unde dascăli inimoși îi mențin tradiția întregind astfel apostolatul acestei nobile „meserii”.

Există în ciuda faptului că nici o facultate de educație fizică inclusiv cele care arborează titulatura de „națională” (ex. ANEF) nu o mai predau nici măcar ca disciplină facultativă, preferând karate, judo sau alte „orientalisme”.

Există organizatoric și instituțional ca Federația română de Oină în cadrul Ministerului Tineretului și Sportului.

Se bucură de sprijinul unor ministere ca cel al Educației și Cercetării precum și al Ministerului de interne.

Oina există pretutindeni unde sunt români. Astfel români plecați în America, au dus cu ei oina peste Atlantic. Americanii însă cu stilul lor caracteristic de oameni foarte practici și directi au simplificato și-au transformat-o în „basebal”, un joc mai puțin spectaculos decât oina, bazat mai mult pe bătaia mingi și care pune accentul mai mult pe performanțele individului și nu pe ale echipei.

Există oina și se joacă azi în Canada, Serbia, Bulgaria, Ungaria, Ucraina și bineînteleș în Republica Moldova, ca doavadă că la însotit pe român pretutindeni pe unde a peregrinat.

În județul Sălaj oina să practicat în școlile rurale în mai multe centre cum ar fi Surduc, Nușfalău, Cosniciu, dar nu să consolidat ca o tradiție precum în satul Voivodeni și Dragu.

Fondatorul echipei de oină în Voivodeni, nu putea fi altul decât un dascăl, și anume domnul învățător Colceriu Simion, fiu al satului, clăditor de istorie locală.

Cunoscând și practicând de copil jocurile cu „lapta” precursoarele jocului de oină, a învățat forma reglementată la nivel național a jocului în cadrul școlilor pe care le-a urmat, astfel că la întoarcerea în sat i-a învățat pe elevi, formând o echipă pe care a denumit-o „Zorile”.

Primul joc oficial de oină la care a participat a fost organizat în anul 1949 la Jibou. Din lipsă de adversari atunci să desfășură doar un meci demonstrativ.

Consacrarea a venit după doi ani, în 1951 când la Cluj, pe stadionul Babeș-Bolyai câștigă „Cupa Satelor” organi-

zată pe regiunea Cluj, primind drept premiu o frumoasă cupă din marmură și placete pentru fiecare jucător tot din marmură. Aceste trofee se mai pot admira și azi în panopia școlii din Voivodeni.

Tradiția este continuată de domnul profesor Zah Teodor (1960-1972) formând câteva generații de elevi iar apoi continuă în satul Dragu unde pornind de la „zero” formează un nucleu puternic după câțiva ani.

În Voivodeni rămâne să continue tradiția un alt fiu al satului domnul profesor Aluaș Ioan. În perioada 1972-1978 se înregistrează o perioadă fastă cînd echipa Zorile Voivodeni câștigă trei titluri naționale și numeroase premii regionale (1975-loul I Cupa U.T.C., 1976 și 1977 locul I Cupa U.N.C.A.P.)

Viitorul oinei va depinde de o serie de factori atât de ordin general cât și particulari:

1. Baza de masă, adică populația rurală, va avea încă mult timp o proporție semnificativă iar „Programul de Dezvoltare a Satelor” va crea noi facilități ce trebuie valorificate;
2. Sporturile tradiționale cunosc un reviriment pe plan mondial organizându-se demonstrații, festivaluri sau „olimpiade”;
3. Este o contraponere la globalizarea și mercantilismul ce amenință sportul modern.
4. Viitorul va depinde în bună măsură și de felul cum oina se va adapta la lumea informatică și spectaculară de azi fără însă a-și pierde originalitatea precum și de felul cum vom câștiga de partea ei marea masă a tineretului școlar.

În acest an după aproape 10 ani de absență de la competițiile naționale ȘCOALA GIMNAZIALĂ DRAGU revine cu o nouă generație de jucători de oină prin participarea la Campionatul național de oină pentru elevii de gimnaziu desfășurat la Turnu Măgurele în perioada 29-31.05. 2003 organizat sub patronajul Ministerului Educației și Cercetării și Federația Română de oină.

La competiție au participat 17 echipe reprezentative din tot atâta județe, echipa școlii noastre reușind să se claseze pe locul VI. Un loc modest spunem noi care eram obișnuiti cândva cu podiumul, dar ne consolăm cu faptul că suntem la un nou început și că există șansa renașterii acestui joc la noi în comună.

Lansăm cu această ocazie îndemnul de a ne apropia cu toții de acest frumos joc: pentru al înțelege, apoi al iubi și în final al practica. Propunem astfel includerea lui în competițiile tradiționale ale elevilor „Cupa Văilor”.

NOTĂ: Pentru cei interesați vom reveni cu informații despre regulament, sistem competițional și istoria jocului de oină.

Poetul Petre Dulfu

personalitate proeminentă a învățământului pedagogic românesc
(1856 - 1954)

Petre Dulfu a fost o personalitate polivalentă, cu multiple și remarcabile realizări în domeniul literar, pedagogic și publicistic, la sfârșitul secolului al XIX - lea și prima jumătate a secolului al XX-lea. Ca și Gheorghe Lazăr, Ion Maiorescu, Ioan Slavici, George Coșbuc etc., a trecut munții, legându-și numele de învățământul românesc din Muntenia, unde a obținut mari împliniri ca profesor, autor de manuale și slujitor devotat al Școlii Normale din București. Timp de peste o jumătate de secol a avut o înrăurire deosebită asupra învățământului preuniversitar din România, fiind de fapt unul din emulii reformelor lui Spiru Haret, iar creațiile sale literare au devenit lucrări cu maximă audiență în lumea satelor prin substratul lor folcloric și rolul jucat în cultivarea valorilor morale de sorginte creștină, care le imprimă un excepțional atribut educațional.¹

Opera sa pedagogică și literară, ca și activitatea de formare a zeci de generații de învățători, îi conferă un loc

aparte în cultura românească. Petre Dulfu dedicându-și întreaga sa viață propășirii societății românești prin școală și cultură, fiind un ardent susținător al ideilor curentului sămănătorist la îngemănarea secolelor al XIX - lea și al XX - lea, alături de Spiru Haret, Alexandru Vlahuță, Ștefan Octavian Iosif, Nicolae Iorga, Octavian Goga etc., iar după Marea Unire din 1918, un om al școlii, deschis spre marile reforme pe care le presupunea diversitatea etnică, politică, culturală și confesională din România Mare, salutând demersurile lui Dimitrie Gusti, Constantin Angelescu, Ion Găvănescu, Ion Nisipeanu, Nicolae Apostolescu, Gheorghe Comincescu, Onisifor Ghibu, Grigore Tăbăcaru etc.²

Petre Dulfu s-a născut la 10 martie 1856 în localitatea Tohat din Comitatul Solnocului de Mijloc, de unde își luase zborul și vajnicul luptător pentru drepturile naționale ale românilor din nord - vestul Transilvaniei, preotul - cărturar Petru Bran, care a rămas pentru viitorul poet un

Dr. Ioan Ciocian

școala noastră

model de cutezanță, militarism și dăruire în propășirea neamului prin limbă, cultură și școală.³

Deinde se scrișul și cititul cu unchiul său dinspre mamă, Grigore Bran, un învățător destoinic și sărguinios, întocmai ca și fratele său Petre Bran, protopopul Sătmarului. Încă din primii ani de școală, Tânărul Petre Dulfu dovedește o inteligență sclipoare, dublată de o memorie de excepție, lucru cel va uimi pe neobositul învățător din Tohat, cu toate că, în mod obișnuit, învățăcelul său era timid și foarte retras.⁴ La insistențele familiei Bran, începe cursurile primare la Baia Mare, unde va promova și primele șase clase de liceu, obținând an de an premiul întâi, în pofida faptului că toate cursurile se desfășurau în limba maghiară, acest lucru presupunând un efort intelectual deosebit pentru un copil ce provine dintr-o localitate pur românească.⁵ Clasele a șaptea și a opta de liceu le urmează la Cluj, în cadrul vestitului Liceu Piarist, unde și-au desăvârșit studiile liceale mulți tineri români din Transilvania.⁶

Fie introvertită, aplecată spre studiu și meditație, își petrece mult timp în bibliotecă studiind operele scriitorilor antichității, fiind fascinat de marii clasici ai literaturii elene și romane, precum și de creațiile lui Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Andrei Mureșanu, Iosif Vulcan, Ion Creangă, dovenindu-se un autodidact consecvent, animat de dorința de a cunoaște marile personalități ale istoriei și literaturii române. După cum va mărturisi mai târziu, până în prima clasă de liceu văzuse puține cărți scrise în limba română. Anii de liceu l-au familiarizat cu literatura și cultura maghiară, facilitându-i în același timp, cunoașterea limbilor clasice (greacă și latină), alături de germană, maghiară și franceză.⁷

Încă din timpul liceului își manifestă talentul literar, publicându-și primele încercări în versuri la reviste românești din Transilvania: „Familia”, „Săzătoarea”, „Amicul Familiei!”, „Cărțile săteanului român”, în care se vede înrăurirea produsă asupra sa de poezile lui Vasile Alecsandri și cunoașterea obiceiurilor și a năzuințelor oamenilor din regiunea sa natală, Valea Someșului, la interferența dintre Sălaj și Maramureș.

La Universitatea din Cluj este remarcat de profesorul Grigore Silaș, care încurajează să scrie și să aprofundeze studiul literaturii române, punându-i la dispoziție cărți din biblioteca sa.⁸ La seminarii, acesta se va impune prin vastele sale cunoștințe, dovedindu-se un Tânăr de excepție, respectat și stimat de colegi. Eminentul student se va bucura de o bună apreciere și din partea corpului profesoral al universității clujene.

Dornic de a afirma, acesta va traduce dramele lui Euripide: „Ifigenia în Aulida” și „Ifigenia în Taurida”, ce vor vedea lumina tiparului la Cluj în 1879, și respectiv, la

Gherla în 1880. Tot acum este ales de colegii săi, la propunerea lui Grigore Silaș, să îndeplinească funcția de redactor al foii beletristice „Diorile”, ce urma să apară la Cluj în manuscris o dată pe lună. În orașul de pe Someș, Petre Dulfu îndeplinește rolul de secretar al Societății de Lectură „Iulia”, în cadrul căreia studenții români prezintau comunicări despre lecturile parcurse și își făceau cunoscute propriile creații literare.⁹ Nu de puține ori, la întrunirile societății, se discutau probleme legate de mișcarea națională a românilor din Transilvania, în cadrul căreia la ordinea zilei era formarea unui partid politic menit să-i unească atât pe bănățeni cât și pe ardeleni, prin conjugarea eforturilor de rezistență împotriva dualismului austro-ungar.¹⁰

In anul 1881, Petre Dulfu își ia doctoratul în filosofie cu teza „Activitatea lui Vasile Alecsandri în literatura română”, ce va vedea lumina tiparului în același an, bucurându-se de o apreciere unanimă în cercurile literare din Transilvania, lucrarea fiind un studiu analitic a operei marelui poet, care să dovedește un deschizător de drumuri prin creațiile sale cu un profund caracter național. Încă din ultimii ani de studii Petre Dulfu intră în contact cu fruntașii mișcării naționale, apropiindu-se în mod deosebit de George Pop de Băsești pe care-l vizitează în câteva rânduri, cu ocazia unor întruniri politice desfășurate în casa acestuia. Pe de altă parte este profund impresionat de sfârșitul tragic al nașului său de botez, Petru Bran, omul care să jertfie ca un martir pentru apărarea drepturilor naționale ale românilor sătmăreni.¹¹ Apropierea Tânărului Petre Dulfu de mișcarea națională l-a pus în conflict cu autoritățile maghiare, motiv pentru care în gândul său încolțește ideea de a trece în Regat, pentru a se stabili la București. Nu-i mai puțin adevărat că în capitala României speră să obțină o bursă pentru a-și continua studiile în străinătate. Titlul de doctor în filosofie îl îndreptătea la acest lucru, iar pe de altă parte, Ministrul Instrucțiunii Publice avea tot interesul să promoveze tineri pentru învățământul universitar, revigorat după războiul de independentă dintre anii 1877 - 1878.¹² Ministrul Instrucțiunii V.A. Urechia î-a promis o bursă, dar lipsa acută de cadre pentru învățământul mediu l-a determinat pe acesta să-i propună, pentru o perioadă, catedra de pedagogie la Școala Normală „Carol I” din București.

Atrăs de climatul educațional al capitalei Tânărul pedagog a acceptat nou post într-o instituție de prestigiu din Regat, patronată de suveranul României, la începutul lunii octombrie 1881. De la primele cursuri s-a făcut remarcat prin tactul pedagogic și vastele sale cunoștințe, ce-i confereau o viziune multidisciplinară de factură modernă în abordarea problemelor de

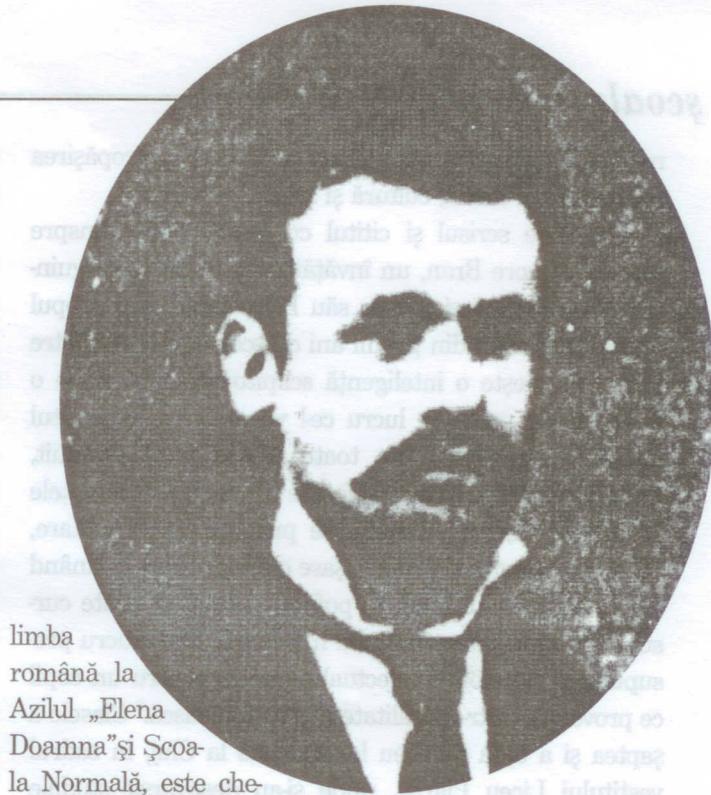
didactică.¹³ Principal și exigent, aplecat în permanență spre valorile naționale și formarea de caractere devotate nobilei misiuni de educator, în scurt timp Tânărul dascăl din Ardeal devine un profesor de marcă, capabil să rezolve multe din problemele de învățământ, cu care se confrunta societatea românească în acele timpuri.

Cum la Școala Normală din Turnu Severin se îscaseră mari neînțelegeri între director și corpul profesoral, ministrul Instrucției Publice a stabilit că cel mai nimerit om pentru a soluționa această problemă este Tânărul Petre Dulfu, de curând sosit din Ardeal.¹⁴ Este transferat în decembrie 1881 în capitala județului Mehedinți pentru a conduce această unitate de învățământ până la sfârșitul anului școlar. Aceasta a fost prima sa mare confruntare cu problemele școlii, pe care a primit-o ca pe o „chemare sfântă”, animat de gândul de a rezolva în aşa mod încât problemele de învățământ să intre pe un făgaș normal. La Școala Normală din Turnu Severin, a instaurat în mai puțin de două luni un climat de muncă și disciplină proprie procesului instructiv-educativ. Tot restul vieții, Petre Dulfu va rămâne credincios crezului său profesional de a slui școala cu devotament și pasiune nedisimulată.

Marele pedagog Barbu Constantinescu, aflând despre meritele și realizările noului director al Școlii Normale din Turnu Severin, i-a făcut propunerea ca în noul an de învățământ să predea lectii de pedagogie la Azilul „Elene Doamna” și la Școala Normală unde acesta era director și profesor de pedagogie.¹⁵ Oferta s-a dovedit una cât se poate de onorantă pentru un Tânăr profesor, care într-un an de zile prin propriile sale merite a devenit un dascăl de referință în București, de aceea a acceptat să predea la cele două școli istoria și geografia.¹⁶ Directorul Barbu Constantinescu a rămas impresionat nu numai de cunoștințele profesorului Petre Dulfu, dar și de metodele pe care le folosea la cursuri. În scurt timp, în pofida diferenței de vîrstă, cei doi vor deveni amici și vor petrece împreună multe clipe plăcute discutând probleme de învățământ și cultură.¹⁷

In primii ani de ședere la București, Petre Dulfu este preocupat în primul rând de multiplele sarcini pe linie de învățământ, dar și de lectura sistematică a operelor fundamentale ale culturii românești, de aceea timpul său va fi extrem de drăguț, fiind apreciat o fire retrasă, de o discreție proverbială. Cu toate acestea câștigă prietenia mulțor scriitori, universitari, miniștri și tineri, care vedea în el un om providențial, menit să dea o nouă dimensiune învățământului pedagogic din regat. În permanență a ținut legătura cu românii din Ardeal și s-a bucurat de ocrotirea lui Ioan Slavici, Titu Maiorescu, Barbu Constantinescu și V.A. Urechia.

În anul 1884, când colegul său Iona Slavici, care preda

limba română la Azilul „Elene Doamna” și Școala Normală, este chemat la Sibiu pentru a conduce prestigioasa publicație „Tribuna”, Ministerul îi încredințează catedra de limba română lui Petre Dulfu, fiind considerat cel mai potrivit profesor pentru a predă această disciplină de învățământ. Lectiile sale au rămas peste timp adevărate modele de erudicie și măiestrie pedagogică.¹⁸

Deși avea un program extrem de încărcat, la propunerea lui Nicolae Quintescu, membru al Academiei Române acceptă și funcția de director adjunct la Școala Normală Superioară, preocupându-se în primul rând de activitatea educativă și practica pedagogică a elevilor, unde aplică metode moderne comparabile cu cele folosite în Germania și alte state occidentale.¹⁹

Sabilit într-o locuință modestă pe Calea Grivitei, după orele de curs, va studia intens lucrări de specialitate, iar în clipele de răgaz scrie literatură și articole pentru publicațiile cu conținut pedagogic și literar. Dorința lui arătoare era aceea de a realiza manuale școlare și a pune la dispozitia publicului larg lucrări inspirate din înțelepciunea și folclorul poporului român. Deceniul al nouălea al secolului al XIX - lea a reprezentat pentru acesta a doua perioadă de acumulări prin studiu, meditație și dezbatere în cercurile oferite de societățile pedagogice din București. După cum va afirma mai târziu un expert al operei sale, Petre Dulfu va părăsi încet masca provincialismului ardelen intrând în mareea efervescentă a culturii românești de la finele secolului al XIX - lea, precum odinioară Anton Pann, dar la o altă dimensiune, într-un timp aflat sub zodia modernizării de tip occidental.²⁰

În anul 1886 se căsătorește cu Elena Mateescu diretoare la o școală primară din București, în care va avea în permanență un sfătuitor și un sprijin susținut pentru ascensiunea profesională și stimularea creației literare. În

același an, ocupă catedra de pedagogie la Școala Centrală de Fete, în urma unui concurs de înaltă ținută, președinte la comisiei fiind Titu Maiorescu.²¹ Cum Barbu Constantinescu se retrage de la catedră, pe motive de sănătate, i se încredințează cursul acestuia de la Azilul „Elena Doamna”, iar după moartea marelui om de școală în 1888, titular al catedrei de pedagogie la Școala Normală de Băieți devine tot Petre Dulfu. Activitatea sa didactică va fi plină de succese, peste patruzeci de generații de învățătoare și învățători având în acesta un dascăl model și un mentor spiritual unic în istoria învățământului pedagogic românesc.²² Elevii „normaliști” au văzut în marele lor dascăl tipul profesorului ideal în toate privințele „drept, conștiincios, harnic, amabil cu demnitate și politicos, făcându-le cursuri aşa de limpezi substanțiale și usoare, încât se foloseau de ele și elevii altor școli normale”, își va aminti despre acesta Dumitru Theodosiu, cel ce-i va urma la catedra de pedagogie în cadrul Școlii Normale din București.

Ultimul deceniu al secolului al XIX - lea a fost încununat de Petre Dulfu cu publicarea unor importante lucrări pedagogice, manuale și creații literare, într-un climat propice alimentat de împliniri familiale și profesionale. Cei patru copii ai săi, trei băieți și o fată, se dovedeau deosebiți de înzestrări la învățătură, premianți la școală și preocupăți de activități intelectuale, aducând multe bucurii în familia marelui profesor. Tot acum muncește din greu pentru traducerile sale din limba greacă, precum și la implementarea reformei „harene” în învățământul pedagogic românesc.²³

Prima grea încercare, care va marca pentru restul vieții, a fost stingerea fulgerătoarea, în anul 1904, a celui de al doilea copil al familiei sale, Virgil, elev în clasa a IV-a de liceu, ca apoi la numai doi ani să-l piardă și pe fiul cel mare, Eugen, aflat în acel timp la stagiu de voluntariat în cadrul armatei. După aceste grele încercări în casa sa se va așterne o atmosferă apăsătoare, Petre Dulfu devenind tot mai retras, dedicându-și timpul școlii și lecturii. Împreună cu soția se vor dovedi doi oameni ce se vor ruga necontenit pentru sufletele fiilor dispăruti în care și puseseră atâtea speranțe.²⁴

La 10 octombrie 1916, în atmosfera de panică și deznașejde generată de război se refugiază în Moldova, la Iași, unde fiica sa Valeria se îmbolnăvește de tifos exantematic. Timp de doi ani, familia Dulfu va cunoaște mari privații și umilințe, refugiul ieșan însemnând, de fapt, o perioadă de încercări și suferințe pentru foarte mulți bucureșteni.

Întors în capitală în 1918, este lovit din nou de soartă, pentru că la scurt timp, fiica sa se stinge din viață. Zdruncinat sufletește, profesorul Dulfu cere să fie

scos la pensie de la Școala Normală de Învățătoare, funcționând până în 1921 pe catedra de pedagogie în cadrul Școlii Normale de Băieți, împovărat de griile zilei și durerea acumulată în suflet în urma pierderii celor trei copii.²⁵

S-a pensionat cu conștiința împăcată că a data țării peste 2000 de învățători și învățătoare, elevii săi devenind luminători ai satelor purtând în ei idealul dragostei de neam și limba străbună. Încercatul profesor dorea să și dedice anii bătrâneților realizării unor cărți pe care timpul și greutățile vietii l-au determinat să le amâne mereu. „Dacă am putut suporta și amarul din urmă - va arăta acesta - o dătoresc numai cărții” și mângâierii pe care a avuto din partea mezinului familiei, inginerul Petre P. Dulfu, speranța și pavăza sa la anii bătrâneții.²⁶

Până în 1927 va scrie fără încetare, după care la o vîrstă înaintată se va bucura de reeditarea operelor sale în ediții succesive, și satisfacția că era unul dintre cei mai mari citiți și prețuși scriitori în lumea satelor, de pe întregul cuprins al României Mari. Alături de Creangă, Pann și Ispirescu - subliniază elevul său Dumitru Theodosiu - scriitorul P. Dulfu e cel mai citit și gustat de popor, dintre scriitori în viață. Operele sale au ajuns, aproape toate, la mai multe ediții, și câteva au fost premiate de Academia Română.²⁷

Îndură cu stoicism anii grei ai celui de al doilea război mondial și cunoaște valul de nedreptăți și anacronisme pe care le suportă poporul român după război, când comuniștii preiau puterea instaurând un regim de teroare și dictat, după modelul stalinist. Ajuns la vîrstă de 97 de ani, Petre Dulfu se stinge din viață la Cluj, ca un patriarch al învățământului de tip herbarian²⁸ din România și unul dintre cei mai reprezentativi scriitori în opera căruia și-a găsit întruparea țăranul român cu necazurile bucuriile și idealurile sale, ce au dat culoare și au sădit în sufletele oamenilor robustețea și profilul moral specific eroilor din basmele și legendele românești.

Note:

1. D. Theodosiu, Petre Dulfu, *O schiță a activității și vieții sale*, în *Oameni din Sălaj. Momente din luptele naționale ale românilor sălăjeni*, de I. Ardeleanu Senior, Zalău, 1938, p.168 - 176.
2. S. Stoian, *Pedagogia modernă și contemporană*, București, 1976, p.119.

3. P. Pușcașu, *Petre Dulfu și Vasile Alecsandri*, *Tribuna*, anul X, nr. 29, 21 iulie 1966, p. 2 - 3.
4. V. Scurtu, M. Triteanu, *Societatea de lectură a elevilor români de la Liceul din Baia Mare (1869 - 1877)*, în *Studii și articole de istorie*, nr. 8, 1966, Baia Mare, Nr. 6. Primele creații ale Tânărului Petre Dulfu sunt puternic influențate de poeziile lui V. Alecsandri și D. Bolintineanu.
5. G. Toma, *Primele manifestări literare ale poetului P. Dulfu*, în *Cronica*, nr. 1, Baia Mare 1939, p. 37 - 39.
6. V. Achim, *Nord - vestul Transilvaniei, cultura națională - finalitate politică 1848 - 1918*, Baia Mare 1998, p. 395 - 396.
7. P. Dulfu, *Scrieri*, ediție îngrijită de V. Florea și V. Crăciun, București, 1971, p. 7.
8. M. Bălaj, *Petre Dulfu - poet militant pentru propășirea social - culturală a statului român, pentru unitate națională*, *Studii și articole*, vol. VII, Baia Mare, 1973, p. 67 - 68.
9. P. Pușcașu, *Vasile Alecsandri și Petre Dulfu*, în *Buletin Științific*, seria A, Baia Mare, 1971, p. 171 - 176.
10. V. Achim, op. cit. p. 396.
11. I. Ciocian, *Petru Bran (1821 - 1877) - ilustru om de cultură și neobosit luptător pentru apărarea drepturilor naționale ale românilor transilvăneni în secolul al XIX-lea*, în *Silvania, Cultură, Culte, Patrimoniu*, serie nouă, anul II, nr. 1 - 2 iunie 2003, 47 - 53. V. Vulturescu, *Cultură și literatură în tinuturile sătmărene, Dictionar (1700 - 2002)*, Satu - Mare, 2002, p. 50.
12. Poetul Vasile Alecsandri îi promite că va ajuta să obțină o bursă în vederea desăvârșirii studiilor în străinătate. În urma scrisorii profesorului Grigore Silaș de la Cluj, cel ce-i coordonase lui P. Dulfu teza de doctorat în limba maghiară, poetul de la Mircești arată în răspunsul său: „Sunt acord cu D-voastră în ce privește talentul poetic al Tânărului P. Dulfu. Ziua bună se cunoaște de dimineață, zice românul. Talent există și e menit a se dezvolta cu timpul pentru a da naștere la opere valoroase care vor îmbogăți literatura română”. Îl asigură pe acesta să-l ajute pentru: „Obținerea unei burse care să-i înclesnească mijloacele de a-și perfectiona studiile într-o universitate din Franța”. P. Pușcașu, op. Cit. P. 173, D.Theodosiu, op. Cit. 172 - 174. Răspunsul D-lui P. Dulfu, în revista *Ideea*, nr. 3 - 4 (număr închinat lui Petre Dulfu), București, 1927, p. 18.
13. S. Stoian, op. cit. p. 119.
14. D. Theodosiu, op. cit. p. 171 - 173.
15. I. Ardeleanu - senior, op. cit. p. 170.
16. M. Bălaj, op. cit. p. 67 - 68.
17. D. Theodosiu, op. cit. p. 172.
18. Idem
19. Ibidem
20. I. Ivănescu, *Din viața scriitorului și pedagogului Petre Dulfu*, în *Alma Mater Porolissensis*, Anul II, Nr. 5 - sept. 2001, p. 67 - 70.
21. V. Achim, *Petre Dulfu pedagog și scriitor*, Baia Mare, 1972, p.2
22. V. Theodosiu, op. cit. p. 171 - 173
23. Idem
24. Ibidem
25. V. Achim, op. cit. p. 395 - 396.
26. I. Ardeleanu Senior, op. cit. p. 170.
27. D. Theodosiu, op. cit. p. 171.
28. V. Achim, op. cit. p. 396. P. Pușcașu, op. cit. p. 174 - 175.

Notes:

1. D. Leodossiu, *Petre Dulfu. O scură oamenie și o creație literară*, în *Opere și墨記*, nr. 3, 1988, p. 168 - 176.
2. E. Stoian, *Pedagog și scriitor*, în *Constituție și dezvoltare a României moderne*, București, 1926, p. 119.

Supravegherea, îndrumarea și controlul unităților școlare în anii 1918 - 1925

Supravegherea, îndrumarea și controlul unităților școlare, cădea în sarcina revizoratelor școlare județene, pentru învățământul primar și de către Directoratele, Secretariatele, Inspectoratele Generale Teritoriale, pentru învățământul mediu și profesional. Aceste instituții conlucrau permanent cu Oficiile Protopopești.⁹

Urmare a reformei, în învățământ se manifesta atenție și exigență în numirea cadrelor cu rol de îndrumare, control și supraveghere, observare și vizitare. Se manifesta, de asemenea, grija pentru a nu se numi revizori școlari „dușmani ai Bisericii, cu purtare rea sau care ar sprijini pe învățătorii potrivni preotimii, conform cu înțelegerea veneratului Ordinariat Diecezan.

Din totdeauna învățământul a avut nevoie de îndrumare și control. Pe parcurs această activitate a fost dezvoltată, perfecționată și îmbogățită. În *Ordinațiunea Nr. 5701, din 4 iunie 1906*, se propune ca: „... preotii să se îngrijească de cursul învățământului, ca acesta să (se) întâmpile în toată regula..., să catehizeze cu toată diligență și să instruieze ei însăși în religiune pruncii școlii“.¹⁰

Cu ocazia reformei din 1919 se preciza, în documente, dreptul parohului de a fi director de școală. Se mai găsesc note cu privire la conlucrarea armonioasă dintre învățător și preot, precum și despre desfășurarea învățământului în localurile bisericilor și despre instruirea elevilor de către preotii sau cantori.

În inspecții se punea accent pe *vizionarea* școlilor, pe îndrumare procesului didactic, pe asigurarea bazei didactice-materiale, pe asigurarea cu puteri didactice, pe perfecționarea acestora. Inspectarea învățământului religios se întărește și prin *Ordinul Nr.4610/ 30 IX. 1924*, privitor la catehizare. Protopopii se ocupau de îndrumarea și controlul învățământului religios.

În raportul pe luna ianuarie 1920, semnat de revizorul Ioan Mango, se spunea că să revăzut un număr considerabil de orare, de planuri speciale de învățământ, său dat dispoziții în diferite chestiuni de interes școlar și material pentru învățători.¹¹ În februarie 1920 se arată că său cercetă-

torii în școlile confesionale să fie său respectate și să fie respectate normele de învățământ. În luna martie 1920, revizorul școlar Ioan Mango a arătat în raportul său că său au fost realizate 74 școli de învățământ. Aceste inspecții au fost realizate după cum urmează: Ioan Mango, revizor școlar - 14 școli de stat și confesionale cu 27 școli de învățământ și două grădini de copii. Subrevizorii școlari, Ioan Ciupe - 9 școli cu 9 școli de învățământ, Dumitru Mărgineanu - 30 de școli cu 38 școli de învățământ. După cum se poate vedea, oamenii de bază ai revizoratului erau, în 1920, Ioan Mango și Dumitru Mărgineanu. Inspectiile școlare erau în *curgere* și său continuat până la încheierea anului școlar. În raport se spune că inspecțiile „sunt puține din cauză că la birou este mult lucru“, dar că acestea sunt în continuă creștere. Revizoratul avea 5 posturi, considerat prea mic, iar subrevizorul Ciupe absenta mult de la serviciu. Cu ocazia inspecțiilor să constata:

- Program mulțumitor în toate școlile;
- În școlile confesionale „străine nu se respectează noul plan de învățământ dat de Resortul Cultelor și Instrucțiunii Publice în propunerea geografiei și istoriei României, în unele școli și ascunse propune istoria și geografia Ungariei“;
- Cercetarea școlilor a lăsat mult de dorit, părinții au folosit copiii la diferite lucrări de primăvară. Instrucțiunea nu a putut decurge normal, la unele școli a stagnat. În alte locuri nu său putut aplica nici pedepsele legale față de părinții neglijenți;
- În decursul războiului instrucțiunea a stagnat, ori a decurs neregulat, anul curent să a început cam târziu și a continuat cu unele stagnări.¹²

În orientarea revizoratului și în concepția revizorului

⁹ x x x Revista „Curierul Creștin“, An I, Nr.2/1919, p. 10,11,12.

¹⁰ Idem, Nr.4/1919, p. 21.

¹¹ Arhivele Statului Zalău, Raportul Revizoratului școlar pe luna ianuarie 1920, Fondul Prefecturii, pachetul 350/1/1920, f. 2.

¹² Idem, Raportul Revizoratului școlar pe luna aprilie 1920, pac. 350/4/1920, f. 7 și 350/3/1920, f. 9.

școlar Ioan Mango stătea convingerea că mersul învățământului se poate constata de aproape, numai cu ocazia inspecției școlare, care urmărește „nu numai scopul de a se căuta ce s-a făcut și cum s-a lucrat în școală, ci are și menirea de a da directiuni nouă în viața școlară”. În luna mai, inspecția școlară s-a continuat. În toate școlile confesionale străine s-au aflat și combătut „abaterile de la programa analitică, în propunerea geografiei și istoriei patriei, probleme amintite și în rapoartele din luna trecută. „Aceste abateri s-au făcut, la unele școli, s-au făcut și în lipsa instrucțiunilor de la organele superioare și a manualelor, iar altele cu intenție vădită”.¹³

Revizorul școlar Ioan Mango, organizatorul învățământului românesc după Marea Unire, în raportul asupra mersului învățământului primar, pe anul școlar 1919-1920, arată că inspecția școlară a avut un rol deosebit în asigurarea condițiilor materiale și de conținut în procesul de învățământ. Redăm în continuare situația inspecțiilor: școli de stat - 37, cu 52 săli de propunere; școli confesionale greco-catolice - 22, cu 24 săli de propunere; școli romano-catolice - 5, 12 săli de propunere; școli reformate - 27, cu 50 săli de propunere; școli izraelite - 2, cu 3 săli de propunere; grădini de copii - 4, cu 4 săli de activități. În total 97 de școli și grădini de copii inspectate, cu 145 săli de propunere. Constatări făcute cu ocazia acestor inspecții:

- La școlile de stat edificiile școlare, sălile de propunere sunt deplin corespunzătoare. Unele edificii reclamau diferite reparații. Progresul școlar, în general mulțumitor. Puțin mulțumitor s-a constatat la școlile din: Biușa, Hodod, Guruslău-Unguresc, și Mănău. Instrucția s-a început târziu, edificiul și recvizitele sunt defectuoase, iar la Guruslău învățătorul cursist nu avea *cvalificația deplină*;
- La școlile confesionale edificiile școlare sunt corespunzătoare, în afară de cel din Cheud care nu este deloc corespunzător. Reparații reclamă și edificiile școlilor din: Domnin, Traniș, Rona, Băița, și Tămășești; grădinile de copii din: Cățelul -unguresc, Bârsa, Rona, Băsești și Stremț, precum și la anexe.
- La școlile confesionale romano-catolice se constată edificii corespunzătoare și progres bun. La Școala de Băieți și Fete din Șimleu Silvaniei s-a constatat că nu s-a respectat programa analitică, propunându-se și în 1920 istoria și geografia în limba maghiară.
- La școlile confesionale reformate se constată că multe săli au fost închiriate de la stat. La școlile din: Aghireș, Horvat-Petenia, unele săli de curs au fost necorespunzătoare pentru activitatea de învățământ.

S-a constatat, în cele mai multe școli, un progres mulțumitor, iar la școala din Sărmășag s-a apreciat a fi „neîndestulitor”; instrucționea a decurs și acum în spiritul vechi, nu s-a făcut acomodarea cu noul plan de învățământ. Învățătorul reformat, Francisc Kovacs, din Gârcei, nu a permis subrevizorului Dumitru Mărgineanu inspectarea școlii pe motiv că nu are permisiunea Bisericii reformate și că e miercuri d. a., când nu se țin prelegeri. Elevii au fost chemați la școală de Dumitru Mărgineanu, dar cantorul bisericesc i-a trimis acasă.

• La școlile confesionale izraelite (străine) nu se aplică noul plan de învățământ datorită faptului că autoritățile bisericesti nu au dat instrucțiunile necesare organelor subordonate. Credem că nici noua programă nu a fost elaborată în colaborare cu organismele de specialitate bisericesti.¹⁴

• În anul școlar 1920-1921 s-au inspectat un număr apreciabil de unități școlare: Școli de stat - 63, cu un număr de 92 învățători; școli confesionale greco-catolice - 31, cu un număr de 34 învățători; școli confesionale romano-catolice - 8, cu un număr de 15 învățători; școli confesionale reformate - 63, cu 80 de învățători. Școli izraelite - 2, cu 4 învățători. În total au fost inspectate 147 școli și 225 învățători, față de 97 școli și 145 învățători, în anul școlar 1919-1920.

Cu ocazia inspecțiilor s-au făcut următoarele constatări:

- Școlile de stat funcționau în edificii închiriate, mai puțin corespunzătoare, în număr de 11 unități, 4 neexistau reparații, iar la 18 unități mobilierul era necorespunzător. Progresul în conținut se consideră mulțumitor. Progres puțin mulțumitor s-a constatat la școlile: Treznea, la clasa I de băieți condusă de Alexandru Coșuț, învățător diplomat; la Vașcapău (Poarta Sălajului), învățător Iuliu Gogu, cursist. Contra lor s-au făcut „pașii de lipsă” la Secretariatul General al Instrucțiunii Publice.
- La școlile confesionale sălile și locuințele erau necorespunzătoare (4), mobilierul și rechizitele lipseau, la altele nu existau anexe gospodărești.
- La școala romano-catolică din zalău „edificarea” școlii s-a făcut pentru patru puteri didactice. Sălile nu corespondeau ordinului 20300/1919. Instrucționea se făcea alternativ, nu aveau rechizite, iar la 15 martie nu au ținut prelegeri. La Stâna propunerea istoriei, geografiei și constituției nu se acomodaseră noului plan de învățământ. Rezultatele la învățătură erau necorespunzătoare. Nu era asigurat salariul învățătorului. Se plăteau

¹³ Idem, Raportul Revizoratului pe luna mai 1920, pac. 350/4/1920, f. 7 și 350/3/1920, f. 9.

¹⁴ Raportul revizoratului privind „Mersul învățământului primar pe anul școlar 1919-1920”, pachetul 350/4/1920, f. 11, 12, 13.

școala noastră

numai 338 lei anual. Același lucru era și la Șimleu Silvaniei și Tășnad. Se dădea 400-500 lei anual.

- La școlile confesionale reformate lipseau rechizitele și mobilierul corespunzător. Nu s-a respectat program analitică nouă. Nu aveau edificii proprii, iar altele erau necorespunzătoare. În Zalău nu era asigurat edificiu corespunzător pentru cele 10 puteri didactice. Secretariatul Instrucțiunii Publice, cu Nr. 15961/1921 a aprobat hotărârea Comisiei administrative N2.244/1921, referitoare la cedarea edificiului Grădinii de Copii, din Str. Ștefan cel Mare, în mod provizoriu pentru ocrotirea orfanilor de război.¹⁵

În luna februarie „s-a inspectat prin subscrisu”, următoarele școli: Școala Confesională Evanghelică Reformată din Jibou, cu 5 puteri didactice. Școala Confesională greco-catolică Prodănești, învățătorul era absent; Școala Primară de Stat Sârmășag, cu 2 puteri didactice, calificativul „îndestulător”; Școala Primară de Stat(româno-maghiară), Grădina de copii și Școala Confesională Evanghelică din Acâș. La școala de stat „progresul” era bun, iar la cea confesională, „îndestulător”; Școala de Stat Tășnad, la care se constată „progres deplin”; Școala Confesională Romano-Catolice, cu trei puteri didactice.

Tot din raportul pe februarie 1921, mai rezultă că școlile confesionale străine nu s-au „acomodat stărilor de azi. Nici într-o școală nu s-a „propus geografia, istoria și constituția României, ci a Ungariei.“ „De la copii s-au primit răspunsuri în totală contradicție legile statului român“. „Nu s-au aplicat normele aprobate de forurile noastre, ci tot cele vechi“. Ziua de 1 Decembrie nu s-a serbat nicăieri.¹⁶

În luna martie 1921 s-au inspectat școlile din: Jibou, Cehei, Uileacu Șimleului, cele reformate și romano-catolice din Zalău și Șimleu Silvaniei. Se menționează că nici acum aceste școli nu s-au acomodat cu noile orientări, cu noua programă analitică. În unele comune învățământul „a pauzat“, în timpul iernii din cauza lipsei combustibilului.

În anul școlar 1921-1922, inspecția școlară s-a făcut „cu mai mult zor și cu rezultate mai bune decât în anii anteriori. Numărul personalului s-a mărit. Din 287 școli, cu 411 învățători au fost inspectate 231, cu 295 învățători. Aceste școli au fost inspectate după cum urmează: Ioan Mango - 24, cu 38 învățători; Dionid Beldeanu - 11, cu 28 învățători; Ioan Ciupe - 74, cu 125 învățători; Dumitru Mărgineanu - 74, cu 95 învățători; Nicolae Nistor - 44, cu 77 învățători. Un număr de 15 școli au

fost inspectate de două ori. Nu s-au inspectat 71 de școli.

Constatări, lipsuri și defecte:

- La școlile de stat, localuri necorespunzătoare la: Chichișa, Cheud, Criștelec, Gălpâia, Giorocuta, Moiad, Năpradea, Racâș, Stârciu, Vașcapău, Sârmășag, Zalău și Vârțașolt.
- La școlile confesionale reformate, localuri necorespunzătoare la: Aghireș, Camăr, guruslău, Gârcei, Horoatul Crasnei, Mineu, Nușfalău, Pățal, Tihău, Șamșud, Surduc, Supurul de Jos, Vârșolt, Zalău.
- Cu privire la progresul realizat în școli, se arată faptul că învățătorii își fac datoria atât în școală cât și în afara ei. Multă învățători au arătat rezultate frumoase. Se speră la redresarea învățământului în scurtă vreme.

Rezultate frumoase au dovedit în activitatea „întrașcolară Dumitru Ilea - Buciumi, Petru Tulbure - Bogdana. Dintre cursiști, Ilie Vetișan - Măldăia, Emil Pocola - Bocșa Română, a fost apreciat pentru activitatea literară și pedagogică. Instrucția în școlile minoritare „se face amăsurat împrejurărilor de azi“. „Progres neîndestulător s-a constatat la: Bodia, Boiu Mare, Răstolțu Deșert și Pecei. De asemenea, la școlile confesionale din Guruslău Unguresc și Sărăuad. „cercetări disciplinare s-au introdus contra doi învățători români (nesupunere, acuzat de săteni), iar pentru 24 învățători reformați, pentru neexecutarea planului de învățământ cu privire la istoria, geografia și constituția patriei.¹⁷ În anul școlar 1923-1924 s-au efectuat 283 inspecții la 585 învățători de către Ioan Mango, Alexandru Pop, Dumitru Mărgineanu și Nicolae Nistor. Din inspecțiile efectuate și din participarea revizorilor și subrevizorilor la întrunirile învățătorilor din cele 6 plase se constată că „mersul învățământului era normal“. Se mai nota că „progresul școlar era mai mulțumitor aproape pretutindeni“. Tot în acest an școlar se efectuează un control și din partea Inspectoratului Regional Oradea Mare la revizorat și în școlile din apropiere.

În luna aprilie 1923, prin referatul aprobat în Comitetul administrativ s-au dat următoarele dispoziții:

- Directoratul General Oradea Mare Ordenează, cu Nr. 1087/1923, ca toate școlile să fie prevăzute cu „inscripțiile recerute“. Același lucru se aplică și la școlile confesionale izraelite.
- Ordonanța Nr. 1059/1923 prevede confiscarea manualelor ne aprobate din școlile de ucenici.
- Ordonanța Nr. 1178/1923 precizează că directorii nu pot avea sub conducere două școli cu totul

¹⁵ Raportul revizoratului pe anul școlar 1920-1921, din iunie 1921, pachetul 133/1921, f. 13, 14, 15, 16, 17.

¹⁶ Ibidem, Raportul revizoratului pe luna februarie 1921, pachet 100/2/ = 121, f. 5.

¹⁷ Raportul asupra situației învățământului primar, la finele anului școlar 1921-1922, pachet 135/1922, f. 12, 13, 14.

deosebite.

- M.I.P. cu Ordinul Nr. 28622/1923 dispune înființarea Căminului Cultural.¹⁸ Tot în această ședință, Comitetul administrativ a aprobat propunerile revizoratului din luna iunie prin care: se interzicea timerea prelegerilor duminica; pentru învățătorii plătiți de stat, numai inspectoratul și revizoratul școlar aveau dreptul să dea dispoziții; elevii școlilor primare care nu aveau certificat de absolvire erau obligați să se prezinte la examene, pentru obținerea acestuia; grădinile de copii puteau funcționa numai în limba statului.¹⁹

• Se preconiza inspectarea tuturor școlilor într-un an, iar unele cu probleme mai deosebite, chiar de două ori. În anul școlar 1923-1924 se constată o îmbunătățire și în învățământul minoritar, exceptie făcând școlile reformate din Dioșod și Șamșud. În Școala Romano-Catolică din Carastelec învățământul era neglijat. Revizorat a cerut Inspectoratului Regional să intervină la autoritățile bisericești pentru remedierea modului de inspectare a învățământului religios, în sensul ca această inspecție să nu se facă numai la sfârșitul anului școlar. La școlile confesionale reformate din Dioșod, Șamșud și Archid se propuneau măsuri pentru neglijarea predării și însușirii limbii române. Se propuneau măsuri pentru închiderea Școlii Confesionale din Sâncraiul Silvaniei de unde lipseau rechizitele școlare și nu se asigura conținutul învățământului. Se cerea să nu se mai permită învățătorului Barta Samuil din Șamșud să mai țină prelegeri întrucât a renunțat la „supușenie română“. S-au mai întâmpinat

în școală elevi și profesori care să învățe limbi străine și să le scrie în alfabetul latin. În următoarele zile, în cadrul unei ședințe a Consiliului Școlar din 1923, se stabilește că elevii vor fi învățați în limba română și că învățământul va fi organizat în limba română. În următoarele zile, în cadrul unei ședințe a Consiliului Școlar din 1923, se stabilește că elevii vor fi învățați în limba română și că învățământul va fi organizat în limba română.

• Ordinul nr. 1026/1923 dispune că elevii din școlile primare și medii vor fi învățați în limba română. În următoarele zile, în cadrul unei ședințe a Consiliului Școlar din 1923, se stabilește că elevii vor fi învățați în limba română și că învățământul va fi organizat în limba română.

• Ordinul nr. 1128/1923 dispune că elevii din școlile primare și medii vor fi învățați în limba română.

• Ordinul nr. 1026/1923 dispune că elevii din școlile primare și medii vor fi învățați în limba română.

greutăți și la trecerea completării documentelor școlare în limba română.

Vasile Goldiș, șeful Resortului Cultelor și Instrucțiunii Publice a stabilit planul de învățământ pentru școlile primare românești, de stat și confesionale în conformitate cu Decretul Regal Nr. 2631/ 11 dec.1918 și cu ordinul Nr.II/b,71, din 2 ianuarie 1919.²⁰ Cu toate acestea revizorul școlar Ioan Mango este nevoit să atragă atenția și prin circulara Nr.888/1921 organelor școlare ca „în viitor orice corespondență să fie făcută în limba română“.²¹

Acestea au fost câteva probleme legate de vizitarea, supravegherea, îndrumarea și controlul învățământului în perioada la care ne referim. Considerăm că această perioadă a fost deosebit de dificilă, au trebuit rezolvate multiple probleme legate de trecerea de la învățământul în limba maghiară la cel în limba română. De asemenea, au trebuit rezolvate probleme spinoase cum ar fi: școlarizarea copiilor, asigurarea corpului didactic pentru școlile în limba română, orientarea absolvenților școlilor primare spre școli de ucenici, pentru a pregăti meseriași români și alte categorii profesionale atât de necesare pentru toate domeniile sociale, economice și culturale ale României întregite.

Școala avea ca principal obiectiv formarea și educarea copiilor, a tinerilor și celorlalte categorii de cetățeni în spiritul celor mai nobile idealuri de conviețuire socială, într-o patrie comună, în spiritul respectului față de om, a prețuirii și păstrării tradițiilor naționale.

În 1921, în cadrul unei ședințe a Consiliului Școlar din 1921, se stabilește că elevii din școlile primare și medii vor fi învățați în limba română și că învățământul va fi organizat în limba română. În următoarele zile, în cadrul unei ședințe a Consiliului Școlar din 1921, se stabilește că elevii din școlile primare și medii vor fi învățați în limba română și că învățământul va fi organizat în limba română.

În 1921, în cadrul unei ședințe a Consiliului Școlar din 1921, se stabilește că elevii din școlile primare și medii vor fi învățați în limba română și că învățământul va fi organizat în limba română. În următoarele zile, în cadrul unei ședințe a Consiliului Școlar din 1921, se stabilește că elevii din școlile primare și medii vor fi învățați în limba română și că învățământul va fi organizat în limba română.

¹⁸ Raportul revizoratului din aprilie 1923, pachetul 137, f. 14.

¹⁹ Ibidem, ... pe luna iulie 1923, f. 20.

²⁰ Gazeta Oficială a județului Sălaj, Anul I, Nr.22, din 1 oct. 1919.

²¹ Idem, anul III, nr. 10, din 21 aprilie 1921, p. 59.

Aspecte privind activitatea de învățământ în localitatea Notig în sec. XIX-XX (I)

prof. Ioan Cămpian,
Școala Gimnazială Aluniș

Atestat documentar în anul 1387, Notigul sat de oameni liberi la început, așezat în frumoasa Culme a Sălajului, a cunoscut de-a lungul timpului în procesul devenirii lui, toate momentele importante ale istoriei poporului român.

Încă de la începuturile sale biserică a fost instituția fundamentală a satului, lăcaș de cultură și hrană spirituală. Nu întâmplător primii dascăli ai satelor au fost slujitorii bisericii.

Merită menționată în acest sens activitatea desfășurată de protopopul Notigului, Andreica Vasile, unul din colaboratorii apropiati a lui Gheorghe Șincai care din 1782 este numit din partea guvernului de la Sibiu, director al școlilor naționale românești greco-catolice din Transilvania, post în care va desfășura timp de 12 ani o activitate neobosită, pasionantă și competentă, înființând 376 școli, redactând manuale școlare și vechind cu dragoste și exigență la buna desfășurare a luminării poporului său în limba națională. (1)

Un rol important i-a revenit lui Andreica Vasile în înființarea școlilor din zona Cehului și deci și din Notig. În anul 1811 raportul din plasa Cehu-Silvaniei menționează că din 17 sate, școli cu dascăli cât de cât pregătiți și așezați sunt numai în 9 sate dintre care și Notigul. (2)

Puținele date pe care le deținem cu privire la biserică și școală se datorează Sematismelor de la Gherla, conform cărora în 1867 districtul Notig avea inspector școlar lipsă. În acel an învățătorul satului era Moldovan Vasile la un număr de 81 copii.

La 1 noiembrie 1869 protopopul Vasile Gheție trimite la Gherla un act în care sunt cuprinse declaratiile ce fac parte din protopopiatul Notig, prin care locuitorii satului Notig se pronunță pentru menținerea caracterului confesional românesc al școlii lor. (3)

În 1872 are loc la Băsești, Adunarea generală cu scopul de a înființa reuniuni filiale ale învățătorilor români sălăjeni. Astfel se înființează Reuniunea filială Bred-Notig-Ciocmani, având ca președinte pe Teodor Pop, protopop iar vicepreședinte pe învățătorul Ioan Jarda. Pentru a se ajunge la rezultate mai bune această

Reuniune sau cerc se reorganizează și se ajunge la Cercul Notig-Năpradea. Acesta a funcționat cu succes până în 1874 când fiecare cerc, tract protopopesc a fost declarat cerc filială de sine stătător.

Câtiva ani după înființarea Cercului Notig-Năpradea, căci atunci formau două cercuri, mai era viață și activitate în cadrul lor, iar cei care le compuneau se interesau de cauzele învățământului poporului, cultivării de sine și de prosperarea reunii generale. Zelul membrilor însă an de an să-mi micșorat și în urmă nu să-mi mai ținut nici adunările prescrise prin statut și regulament. Aceste cercuri au devenit moarte, în zadar orice încercare a comitetului și prezidiului reunii era fără rezultat.

În anul 1904 Tractul Notig-Năpradea în adunarea generală ținută la 8 noiembrie în Domnin, au hotărât reactivarea celor două tracturi confirmându-se din nou activitatea, delegându-și noua administrație. Președinte fiind Gavril Cerebet, protopop, vicepreședinte Ipathie Teodor, învățător în Domnin, notar Vasile Mihalca în Bîrsa și casier Alexandru Man învățător în Șoimuș. De atunci înceoace acest tract încă lucrează și se năzuiește a contribui la îmantarea și înflorirea reunii. (4)

După Sematismele de la Gherla cu privire la satul Notig din punct de vedere demografic, școlar și confesional, situația se prezintă astfel (prin elevi cu repetiție se înțelege adulții care învățau carte). vezi tabel 1

În timpul Primului război mondial (1914-1918) învățător în Notig era Vasile Macavei, el primește în anul 1916, 400 coroane ajutor pentru scumpețe în 10 rate și 500 coroane ajutor pentru haine. (5) Iar la 14 martie 1918 un ajutor de război de 1400 coroane. (6) Salarul preotului Clement Pop în 1914 era de 389, 74 coroane. (7)

Informații mai amănunte despre școala din Notig le găsim în „Monografia scolii din Notig” scrisă de un inspector școlar (ce nu și dezvăluie numele) în perioada interbelică din nefericire nedată, după calculele noastre e posibil să fie scrisă în anul 1933 sau 1934 și pe care o redăm în întregime datorită farmecului ei.

1. În satul Notig există școală cam de pe la 1850,

Nr. crt.	Anul	Nr. populație	Nr. elevi	Nr. elevi cu repetiție	Greco - catolici	Reformati	Evrei
1.	1877	893	60		893		
2.	1866	706	60	24	685	5	17
3.	1896	762	115	36	731	7	24
4.	1900	731	107		712		19
5.	1906	768	120	36	733	12	23
6.	1914	962	78	35	924	13	25

unde învăța numai cine dorea, durând obiceiul acesta aproape 20 de ani. La început nu a fost local propriu pentru școală, se foloseau anumite case pe care oamenii le lăsau să se facă în ele școală pe câte 1-2 ani, locuind proprietarii caselor la rude sau părinți.

Prima școală a fost în casele unde locuiește astăzi (în perioada interbelică) Traian Dobocan, apoi s-a mutat într-o casă care a existat în locul din fața casei lui Bumbaș Nuțu, de unde peste vreo 3 ani s-a mutat într-o casă mică care era așezată în vale pe locul unde este astăzi casa lui Rus Petru. Din acest loc s-a mutat apoi într-o casă pe care au făcut-o locuitorii satului ca să fie pentru totdeauna a școlii.

Acest local era în locul unde sunt azi casele pentru locuința directorului școlii. Era o casă unde într-o cameră mai mică locuia învățătorul, iar în alta mai mare învățau școlarii. Casa proprie a școlii s-a construit de sat în 1892 și s-a terminat în 1897 de când datează localul propriu al școlii.

2. Scoală românească a existat chiar de la început (1850). N-a fost transformată în școală cu limbă străină pentru că oamenii satului nu au voit să primească ajutor de la statul ungar ca să nu-i oblige să învețe în limbă străină. Iată ce mi-a spus un bătrân Bumbaș Nuțu de 81 ani, născut în 1852 și cu 6 ani de școală primară". Noi români n-am vrut să ne dicteze în școală ungurii și de aceea ne-am făcut singuri școală spunând că nu ne trebuie ajutor de la străini. Totuși au fost nevoiți să primească și învăță pe cărți în care era scrisă o lectie pe o pagină românește iar alături pe celalătă pagină era scrisă aceeași lectie în ungurește. Citeam în ungurește după învățător dar nu pricepeam nimic".

3. Sustinătorul școlii a fost satul ca și astăzi, locuitorii lui sunt de religie greco-catolică. Ei au construit localul școlii, mobilierul, plătind multă vreme pe învățător. Oamenii din sat au contribuit cu câte 2 zloti pentru ridicarea școlii, muncind și cu palmele pe lângă meșterii angajați la lucru. Pentru plata învățătorului până a fost plătit de stat fiecare om și cel ce nu avea copil la școală

dădea pe lună un florinț. Servitori nu se băga la școală deoarece serviciul îl făceau cu rândul 2 școlari pe zi.

4. Învățătorii care au funcționat la școală în ordine cronologică după cum i-a spus Bumbaș Nuțu au fost dieci la biserică din sat neavând școli speciale făcute și doar învățau și ei să scrie și să citească de la precedentii dieci și cantori ai bisericii. vezi tabel 2

tabel 2.

Nr. crt.	Numele și prenumele	Perioada	Profesia
1.	Moldovan Vasile	1852 - 1868	Diac
2.	Zăgrean Ioan	1868 - 1870	Diac
3.	Oros Gavrilă	1870 - 1878	Diac
4.	Tudoran Alexandru	1878 - 1886	Cantor
5.	Șoimușan Andrei	1886 - 1891	Cantor
6.	Tiberiu Lazăr	1891 - 1894	Învățător
7.	Gheția Vasile	1894 - 1902	Învățător
8.	Ştef Mihai	1902 - 1904	Învățător
9.	Enghiș Petru	1902 - 1910	Învățător
10.	Macavei Vasile	1910 - 1922	Învățător
11.	Moldovan Petru	1922 - 1925	Învățător
12.	Remus Senchea	1925 - 1926	Învățător
13.	Cimpoia Vasile	1926 - 1931	Învățător

5. Acești dascăli se foloseau de sistemul monitorial în învățarea copiilor întrebuițând numai „mnemotehnică” dacă un elev nu știa lectia punea învățătorul pe un alt elev ca să-i spue și dacă nici în cazul de față nu putea să reproducă, cel care știa era pus de învățător ca să-l scuipe pe cel ce nu știa, aplicându-i și bătaia cu palmele. De multe ori dascălul, dacă un elev nu spunea lectia „mot a

școala noastră

mot" se descindea de curea și lătea la palmă, punând apoi în genunchi într-un colț cu grăunțe de porumb unde îl ținea un ceas.

Examenul după fiecare clasă se da la biserică unde venea protopopul Stanciu din Năpradea. Cine știa să citească bine era răsplătit de protopop mai ales dacă știa și rugăciuni cu câte un florinț. Inspecția la școală o făcea tot protopopul. Aceste lucruri s-au petrecut cam până la 1900. Se preda la școală lectii din abecedar și catehismul. În abecedar lectiile erau scrise românește cu alfabet latin pe o pagină, iar pe cealaltă pagină tot aceiași lectie era scrisă în ungurește. În afară de aceasta învățau să scrie cu cerneală cu tocul pe hârtie și cu condeiul pe tăblită, iar la aritmetică învățau să numere și să scrie cifrele.

6. Învățătorii dinainte de 1900 nu au desfășurat aproape nici o activitate extrașcolară, ei doar mergeau la biserică unde și îndeplineau serviciul de cantori sau dieci. Dintre toți învățătorii doar Cimpoia Vasile a desfășurat activități extrașcolare organizând șezători, serbări culturale, cîteva "Basmele" lui Ion Creangă și Petre Ispirescu, „Poveștile" lui Petre Dulfu, Gazeta „Foaia noastră" la care erau abonați cățiva săteni.

7. La nivel de sat doar 23% sunt neștiitori de carte astăzi și datorită hărniciei învățătorului Cimpoia Vasile.

8. Învățătorii între 1852-1900 erau plătiți de sat. Fiecare familie contribuie pe an cu câte un zlot, 5-6 cupe de mălai, 5-6 cupe de grâu, pe lângă aceasta se mai făcea clacă la învățător când erau chemați de acesta.

9. Până la 1900 s-a folosit abecedarul și catehismul iar între 1900-1919 s-au folosit manualele: Istoria naturală, Gramatica, Geografia, Catehismul, Istoria, Biblia,

Aritmetica, Caligrafia, Desenul.

10. Din școala Notig au ieșit oameni cu carte precum Bumbaș Ilie care avea 6 clase primare, 4 clase de liceu și 3 ani de școală minieră la Baia Mare unde a devenit conductor tehnic la o mină de aur, Filip Lazăr care avea 6 clase primare, 4 clase de liceu și 2 clase de școală normală, a devenit plutonier de poliție în Chișinău.

11. Postul 2 de învățător s-a înființat în 1929. Registrele școlare nu se știe de când se conduc încrucișat după Primul război mondial au fost arse toate dosarele, fiind scrise în ungurește. Nu mai există nici un document vechi sau fotografii cu școala din acea perioadă. (8)

Bibliografie:

1. Ion Lungu, „Școala Ardeleană”, Editura Minerva, București, 1978, p. 123
2. Nicolae Albu, „Istoria școlilor românești din Transilvania între 1806-1867” Editura Did. și Ped., București, 1971, p. 188.
3. Arhiv. Statului, Cluj-Napoca, „Fond Eparhia Gherla”, dosar 3398, fila 9.
4. D. Lazăr, I.P. Stoica, „Schiță monografică a județului Sălaj”, Sighetu Marmației, 1908, p. 218.
5. Arhiv. Statului Sălaj, „Fond Protopopiatul greco-catolic Notig”, dosar nr.1, fila 154.
6. Ibidem, fila 202
7. Ibidem, fila 14
8. Idem, „Fond Revizoratul școlar al județului, „Monografia școlii Notig” (document nedatat).

Exprim încrederea în competența, inteligența, imaginația, dorința de autodepășire a colectivului de cadre didactice în a-și îndeplini nobila misiune de izvor de lumină, de frumusețe și armonie, față de copilul pentru care dascălul este „centrul universului”.

Consider că o școală urcă sau coboară în funcție de dascălii care o slujesc și nu de locul unde se află în spațiul geografic al județului, al tării și afirm cu responsabilitate că Școala Halmăsd prin rezultatele obținute este reprezentativă pentru județul Sălaj și nu numai.

În sprijinul acestei afirmații stă și constatarea făcută în anul 1929 de către Simion Oros, președintele Asociației Învățătorilor Sălăjeni, prezent în Halmăsd pentru decorarea ilustrului dascăl Gavril Gâlgău cu ocazia retragerii din învățământ, citând: „Deși comuna Halmăsd este situată la poalele Munților Rezului (Plopișului) în multe privințe rivalizează cu comunele și școlile de la săs, și le întrece chiar”. Noi cei de astăzi cu mândrie facem cunoscute constatăriile echipelor de îndrumare și control ale Inspectoratului Școlar Județean Sălaj, ultima în aprilie 2002, că „Școala din Halmăsd prin slujitorii ei este una dintre cele mai bune școli din județul Sălaj”.

Dacă școlii noastre i se atribuie superlative, se impune a preciza că reușitele sunt rodul strădaniilor tuturor generațiilor de slujitori ai acestei școli, care, într-o neobosită și nobilă ștafetă, și-au transmis mereu aspirația spre mai mult și mai bine, având drept principiu călăuzitor cultul pentru cunoaștere, muncă și adevăr, venerarea trecutului și deschiderea spre viitor.

Învățământul în localitatea Halmăsd, este prezent înainte de ceea ce se cunoaște despre primele localuri de școală. Așa cum rezultă din „Monografia Școalei primare din Halmăsd”, Fond Revizoratul Școlar, monografie întocmită de către învățătorul Gavril Gâlgău în anul 1927, se menționează că „La anul 1802, într-o căsuță mică, locuia cantorul bisericii un oarecare Filimon. Acesta învăța copiii într-un loc unde locuia și familia sa, și învăța rugaciuni și a citi și scrie cu litere chirile”.

Altă forță didactică a reprezentatoare Diacul Panthi, dar fără pregătire corespunzătoare, sporind în a citi și a scrie.

După aceste două prime încercări cunoscute, să zidit o școală în centrul comunei, în care a predat un oarecare Vasile Sabou, cam până pe la anul 1850, însă nici acesta nu avea pregătire de dascăl.

După anul 1850 destinele învățământului în Halmăsd sunt preluate de către cantorul Vasile Bărnuț până la anul 1860 când în viața școlii apare primul dascăl cu pregătire, acesta fiind Dumitru Bohoiu preparand absolvit de la Năsăud.

Privind încadrarea școlii au existat fluctuații, deoarece dascălii nu stăteau prea mult în Halmăsd, datorită lip-

surilor materiale și întârzierilor în încasarea salariului, cum rezultă din cuvântul preotului local Aureliu Olteanu în cadrul unei adunări: „deși au trecut deja trei luni de școală, salariul învățătorului încă nu este decis, fără a exista garanția că va fi marit”.

După anul 1894, în viața școlii și a localității se va înscrie un dascăl ce va dobânda un mare prestigiu prin munca pe care a desfășurat-o. Acesta a fost Gavril Gâlgău, fiu de învățător din satul Iaz, comuna Plopiș, funcționând ca învățător - director de la 1 septembrie 1859, până la 5 mai 1929, când în cadrul festiv să retras din activitate. Sub conducerea acestuia la anul 1900, să edificat un nou local de școală, iar ca dascăl a condus în ordine școala, să condus cor școlar și bisericesc, să învățat încă de atunci din meserii (impletituri din nuiele, tâmplărie), organizând ateliere.

S-a acordat atenție deosebită culturii pomilor și viaței de-vie, mărturie stând și astăzi pomii altoiți în grădinile locuitorilor, lucru învățat de la acest înimos dascăl și continuat din generație în generație.

Învățătorul Gavril Gâlgău, prin preocupările sale didactice și extradidactice să a bucurat de o bună reputație atât din partea sătenilor, cât și din partea oficialilor vremii. Astfel, la data de 5 mai 1929, cu ocazia retragerii din învățământ a învățătorului Gavril Gâlgău, a avut loc ședința „Centrului Cultural Halmăsd” Sălaj, când învățătorul a fost decorat cu medalia „Răsplata muncii clasa I” pusă pe pieptul învățătorului de către Revizorul Școlar de județ Ioan Mango.

Activitatea didactică continuă susținut, amintind cu placere alte nume de dascăli precum soții Talpoș, Elena și Grigore Terheșiu, Ilie Sabău, Teodor Chișiu și alții.

Școala a funcționat cu limba de predare română până în anul 1940, când în urma Dictatului de la Viena în școli este introdusă limba maghiară.

Dar filonul școlii continuă, astfel că după cel de-al II-lea război mondial ștafeta activității didactice va fi preluată cu mai multă hotărâre și tenacitate, populația școlară existentă frecventând școala cu regularitate, cu toate că ocupația de bază a locuitorilor comunei era agricultura și creșterea animalelor și ar fi putut exista tendință folosirii elevilor la aceste activități.

Condițiile materiale ale școlii și ale cadrelor didactice erau vitrege, fiind agrivate de perioada crizei economice, când pe umerii dascăliilor erau lăsate toate greutățile și necazurile școlii, iar aceștia erau cei mai săraci slujbași de stat. Toate greutățile au fost înfruntate și în ciuda tuturor vitregiilor cunoscute, dascălii au obținut rezultate frumoase, despre care vorbesc astăzi cu respect elevii acestor vremuri, azi buni gospodari ai localității Halmăsd.

În urma acestor reforme a învățământului din anul

școala noastră

1948, s-a introdus școala de stat cu durata de 7 ani: 4 ani clasele I - IV și 3 ani clasele V - VII. După anul 1950, s-a trecut la alfabetizarea adulților neștiutori de carte.

Cu toate că efectivele de elevi erau mari, s-a simțit o lipsă acută de cadre cu pregătire corespunzătoare, ceea ce a influențat negativ calitatea actului didactic.

Baza materială a școlii era necorespunzătoare, spațiu de școlarizare insuficient, impunându-se construirea unui nou local, la care pe lângă contribuția statului au participat fără șovăire locuitorii satului, dornici de a asigura cât mai repede condiții bune de lucru cadrelor didactice și elevilor.

Actualul local de școală a fost dat în folosință în anul 1964, la ora actuală cuprinzând: 4 săli de clasă, 3 cabine (limba română, matematică, istorie-geografie) 3 laboratoare (biologie, chimie-fizică și informatică). Biblioteca școlii are peste 10.000 volume oferind elevilor și adulților posibilitatea consultării lucrărilor și cărților de care au nevoie. Baza sportivă răspunde oricărora exigențe cuprinzând: teren de volei, teren de handbal și minifotbal asfaltate și pistă de alergare.

Dotarea corespunde cerințelor programelor școlare și utilizarea bazei materiale este eficientă, răsfrângându-se pozitiv în activitatea elevilor, conduși cu competență de cadrele didactice de specialitate.

Cu mândrie spunem că, începând din anul 1972, școala noastră are aproape toate cadrele calificate, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea calitativă a activității, școlarizarea

tuturor elevilor, cuprinderea absolvenților în licee și școli profesionale, instituții de învățământ superior, raportând astăzi că am dat societății: 27 cadre didactice, 32 ingineri și tehnicieni, 21 medici și asistenți medicali, 21 economisti și juriști, 11 preoți, 5 profesori de religie, 36 ofițeri și subofițeri, 283 muncitori.

Ne bucură rezultatele obținute de către elevii noștri de-a lungul anilor la olimpiadele școlare, ajungând an la rând la faza națională de unde s-au adus premii și mențiuni, rezultate deosebite în activitatea cultural - artistică și sportivă la nivel de județ și la nivel național. Astfel, doar un singur exemplu, în anul 2002 am înregistrat un succes unic în istoria Școlii din Halmăsd, care a umplut de bucurie inimile dascălilor, elevilor, părintilor și comunității locale. Elevul Ignat Radu Adrian obține titlul de campion național la săritura în lungime cu performanță de 5,23 m. De trei ani consecutiv Festivalul internațional de folclor pentru copii și tineret „La fântâna dorului”, prilej de bucurie, de revedere, de destăinuire.

Şcoala este asociată în mod firesc cu „personajul” ei statornic și central - cadrul didactic.

La ridicarea prestigiului Școlii Gimnaziale „Avram Iancu” din Halmăsd, au contribuit de-alungul anilor multe cadre didactice, dar pentru ca ea să ne reprezinte onorabil la aniversare și la întâlnirea cu fișii satului, imaginea ei a fost dată de cei ce se prezintă cu numele și specialitatea lor:

1. Ana Chiș	profesor de biologie
2. Maria Moșincat	educatoare
3. Aurica Haiduc	educatoare
4. Dorina Pop	educatoare
5. Maria Mag	învățătoare
6. Maria Moisi	învățătoare
7. Elena Badea	învățătoare
8. Florian Badea	învățător
9. Florica Opris	profesor limba română
10. Dumitru Haiduc	profesor de istorie-geografie
11. Adrian Ignat	profesor de educație fizică
12. Ana Venter	profesor de matematică
13. Gabriela Șomi	profesor de fizică-chimie
14. Maria Pop	suplinitor limba engleză
15. Florian Chiș	profesor de biologie și educație tehnologică

alături de care contribuie la succesul activității:

Maria Pușcaș	secretar
Septimiu Chiș	bibliotecar

Cadrul sărbătoresc al activității de la 13 octombrie 2002, a fost un prilej minunat de a face cunoscută prețuirea activității înaintașilor noștrii și stima față de cei care au răspuns chemării școlii la sărbătoarea de suflet.

La jubileul sărbătorii sale, Școala Gimnazială „Avram Iancu” din Halmăsd, împreună cu elevii și slujitorii ei, mulțumesc tuturor celor care, cu gândul recunoștinței cinstesc munca depusă pentru luminarea generațiilor.

director

gradul I

gradul I

gradul I

definitivat

gradul I

Săbii nipone de rouă

de Ion Pițoiu - Dragomir

Poetul Ion Pițoiu - Dragomir a publicat în ultimul timp, dând dovadă de hărnicie și consecvență, opt volume de versuri de o mare diversitate tematică și stilistică, multe dintre poemele sale parcurgând o perioadă de „gestație” îndelungată, în care s-au decantat, cristalizându-și substanța poetică prin șlefuire și esențializare. Pătrunse de fiorul căutărilor pe drumul cunoașterii de sine, poemele lui Ion Pițoiu - Dragomir bat sfios la poarta metafizicii, într-un plan în care celestul își dă mâna cu chtonianul, lăsând în urmă senzația de plutire și visare peste vraja cuvântului înaripat.

Limbajul metaforic „spontan și zglobiu“ din volumele „În răs-cruci“ (1999) și „Ana-Teme în cântec“ (2000) face un pas hotărâtor prin parabolă și ironie spre un rafinament verbal de maestru în poemele din plachetele „Încriminări“ (2001), „La-crima lui Moromete“ (2001) și „Tur-nul de viespi“ (2002). Pornind de la lumea cotidiană, poetul sondează adâncurile spiritului și „scor-

monește“ o anume față a lucrurilor în care speră că va găsi măcar pentru o clipă răspuns la întrebări cu nuanță filozofică.

De un profund lirism sunt pătrunse poemele din ultimele volume: „Prin-soare cu șoimii“ și „Ful-ger de iriși“, unde șlefuirea cuvântului atinge cote nebănuite, nu atât prin căutarea unor forme șocante, cât prin antiteza și verbul percutant în care transfigurarea cunoaște dimensiuni de un inedit și o puritate de filigran. În aceste creații, autorul scoate la iveală disponibilitățile sale „în strai de sărbătoare“, conferindu-i poemului starea de grătie și savoarea rostirii, în care psalmul se îngemănează cu susurul de izvor cristalin printre-o imponderabilitate ideatică abia perceptibilă.

De curând, autorul „La-crimei lui Moromete“ și-a înmuiat pana în roua florilor de Ikebana, într-un select volum de haiku-uri cu miros proaspăt din Tara Soarelui-Răsare. Cartea „Săbii nipone de rouă“ nu are mobilul

unui teribilism poetic, ci credința nedisimulată în înnobilarea spiritului prin cuvântul îmbrăcat în aura metaforei, după ce acesta se concentrează prin miniaturizare, căpătând valoare de simbol inoculat în străfulgerarea unei clipări a verbului trezit de freamătușul unui gând. Ion Pîtoiu - Dragomir strângă în palmă bulgări de zăpadă până când imacularea devine un sămbure de gheăță cu străluminări de cristal.

Metaforele de spontaneitate cu totul remarcabilă ne apropie de universul mirific al lumii nipone, după ce ating incandescența sufletului românesc, lăsând urmele samurailor pe fruntea colinelor. Totul este așezat într-o geometrie de o simplitate debordantă în care cuvântul înfiorează nuanțele materiale prin șoapta tainică a transfigurării. În fiecare haiku se întrevede un grăunte din piatra filozofală, ca un mânz în jurul căruia se încropește un pâlc de cuvinte, venite de undeva din străfunduri de suflet într-un timp al vișării altoite pe o mladă șintoistă.

Poemele din volumul „Săbii nipone de rouă“ se citesc pe nerăsuflare, pentru că ele astern echilibrul ca un balans peste căutările iubitorilor de poezie și frumos.

Citiți-le și veți intra în universul cuvântului înnobilat prin metaforă, cu convingerea că poezia nu are granițe geografice și nici canoane lingvistice sau formale. Ea este un dar dumnezeiesc, care rostește candid: *La început a fost cuvântul!*

I. C.

SAKURA

Luminile fug,
iar, desculțe prin grădini;
fluturi salută...

ÎNGERI

Cuvintele albe
spuse apei încântă
zboru-i spre ceruri.

ILUMINĂRI

Licăr pe apă,
solzi de pește așteaptă
cântec de fulger.

CUTREMUR

Încărcam, atunci,
vioara cu cenușă;
lacrimi pe statui...

PASTEL

Sânge cade alb
din rana cerului stins;
zâmbet de iarnă?

SUPLIU

Cuvintele negre
strivesc sufletul apei -
cristalele-i mor.

NOAPTE

Florile strigă:
„Vine cutremurul iar!“.

Sânge în lacrimi...

SACERDOTALĂ

În apă, templul
aprinde luminile
pentru suflete.

Ilie Moromete - personaj singuratic și disimulat

prof. univ. dr. Iulian Negrilă

poarta grădinii..." (p.1)

Un episod reprezentativ al romanului **Morometii** este cel al întâlnirii lui Ilie Moromete cu prietenii săi în poiana fierăriei lui Iocan într-o duminică dimineață. Era un moment de sărbătoare și de odihnă când țăranii discutau, cu detașare, despre problemele vieții. Din Vasilescu nu participa la discuții, ci sta mai retras și asculta cu bucurie ceea ce se vorbea, scăpând câte un surâs. El părea stânjenit și uneori. Ceilalți nu îl băgau în seamă și era mulțumit. Dovedindu-și talentul, sculpta chipul lui Moromete, din lut galben, pe care îl arsesee și „înnegrise la foale”, surprinzând esenta acestuia: *singurătatea*.

După ce toți priviră chipul acela, au ajuns la concluzia că este chiar Moromete; „Era capul unui om care se uită parcă în jos. Fața îi era puțin trasă. Nasul se prelungea din fruntea boltită în jos spre bărbie, drept și scurt, cu ceva din liniștea gânditoare a frunții. Era el, Moromete, aşa de... Era aşa cum îl cunoșteau ei, dar parcă era singur, fără familie, fără Iocan și Cocoșilă, fără Dumitru lui Nae și fără parlament” (Marin Preda, **Morometii**, E.P.L.A., București, 1960, p. 137. În continuare citatele vor fi date din acest volum).

Chipul lui Moromete din lut ars, Din. (Constantin) Vasilescu a fost pus de Iocan deasupra usii fierariei.

Un alt moment în care se constată aceeași stare de singularitate îl întâlnim când, seara, Moromete și familia sa ascultau cântecul nostalgie al unui flăcău:

„ - Ia tăcet! Ssst! Tăcet din gură! Toti copiii se uită la el fără să înțeleagă ce vrea.

- Ce este? Ce să întâmplat? îl întrebă femeia.
- Tac! zise omul, asteptând încordat.

Fiecare rămase la locul lui în tacere. Paraschiv, Nilă și Achim stăteau nemîșcați în câte un colț al tindei. Femeia și fetele rămaseră și ele nemîșcate, cu câte o strachină sau lingură în mâna, cu gură puțin deschisă a mirare și a neînțelegere.

În tăcerea aceea se auzi deodată din depărtare un om care mergea pe drum și cânta..." (p. 23).

Chiar din prima pagină a romanului, cititorul află că Ilie Moromete este un personaj singuratic:

„Rămas singur în mijlocul bătăturii, Moromete, tatăl, trăsese căruta sub umbra mare a celor doi salcâmi de la

**romete -
atic și disimulat**

„Niculaie dormea cu tatăl său, spate în spate. El se culcă puțin neliniștit de tăcerea tatălui și ascultă multă vreme țărâitul ciudat al găinilor urcate pe crăcile celor cățiva pruni din grădină... ” (p.36)

Pentru satisfacerea singurătății sale, Ilie Moromete adesea îl asculta pe Niculaie „care citea povești grozave din cărți luate din biblioteca școlii. Erau seri tulburătoare”. (p.57).

Singurătatea protagonistului putea fi și o consecință a libertății pe care și-a asumat-o, pentru că „Pământul îi dăduse într-adevăr o anumită libertate. Nu se întreba însă cât de liber era, dar nici nu se lăsa constrâns, se răzvrătea, spera” (p.62).

Răzvrătirea lui se manifesta în tăcere, singurătate și retragere în locuri mai dospnice:

„Moromete avea uneori obiceiul - semn de bătrânețe sau poate nevoia de a se convinge că și cele mai întotdeauna gânduri pot căpăta glas - de a se retrage pe undeva prin grădină sau prin spatele casei și de a vorbi singur“ (p.69).

Retragerea sa în locuri ascunse îi dă posibilitatea să gândească cu voce tare: ~~într-o biserică în fața unei slăbe~~

„Cineva îl întrebăse odată în glumă de ce vorbește singur și Moromete îi răspunse serios că asta e din pricină că n-are cu cine discuta, cu sensul că nimeni nu merită să asculte gândurile.” (p. 69).

Locurile în care se retrăgea Moromete cel mai adesea, pentru a rămâne singur, doar cu gândurile sale, era grădina și spatele casei. Așa se întâmplă o dată, după o ploaie, pe care o aștepta de mult: „Oftă, se aplecă la rădăcina porumbului și multă vreme nu mai zise nimic. Pipăia cu palma adâncimea pe care o atinse ploaia” (p.70). După aceea, se duse lângă colțul casei „se aseză pe tălpici, se căută de tutun ...” (70). Acolo vorbea singur, în gând:

școala noastră

„ „Cât a fost anul trecut dublul de grâu?! ” - părea a se informa. Apoi, își porunci : „Ei, ia înmulțește două sute de double cu cincizeci... Scapi de daravelă? Cinci mii ar fi rata la bancă, plusa dobânda, plus fonciirea pe doi ani ... Nu mai rămâne nimic, dar în fine!... Faci tu ceva în București? Întrebă apoi pe cineva în gând. Bine, dacă tu zici, zic și eu ca tine, dar bagă de seamă!” încheie el amenințător și se sculă hotărât de pe tălpici » (p.70).

Un alt loc de reflectii îl avea Ilie Moromete pe „stănoaga podiștei”: „Moromete rămase mai departe pe stănoaga podiștei. Arăta într-adevăr bucuros că îl păcalise pe agent. Stătea pe stănoagă și se uita cu placere pe șosea, fără grijă, fumând liniștit, întorcându-și din când în când capul după cineva” (p. 155).

Singurătatea lui Ilie Moromete avea ceva straniu. Omul acesta era singur și când sta de vorbă cu cineva. În sufletul său era un gol nemăsurat pe care nul putea umple, orice discuție ar fi purtat. Chiar și așteptarea lui era tot un fel de singurătate: „Moromete însă stătea mereu pe prispă, bea tutun, se uita din când în când spre drum răspunzând la saluturi și nu se sinchisea că deși soarele se ridicase sus pe cer, Paraschiv și Nilă încă nu se întorceau cu caii de pe izlaz” (p.273).

Întorcându-se de la serbarea lui Niculaie, când acesta fu prinși de friguri „... vorbea singur și ca niciodată făcea pași largi și repezi...” (p.301).

La seceriș Ilie Moromete se afla tot în singurătate: «... vorbea singur: „Mă, ce arde! Ne coacem! Murim!”» (p.311).

Contemplarea, neliniștea, nepăsarea sunt manifestări adesea ale personajului care țin tot de singurătatea sa : „În acest an la seceriș Moromete n-avea de ce să nu fie ca totdeauna el însuși, adică nepăsător de ceea ce se aduna în urma lui, uitând de toate și pierzându-se pe miriște în contemplări nesfărșite” (p.312).

Uneori era posomorât și nu-i plăcea să fie săcăit: „... era un om care gândeau și gândirea lui era limpede, n-avea voie să se îngheșue în gândurile lui...” (p.373).

Niculaie îl asemăna pe tatăl său „cu Ștefan cel Mare (fără pletele acestuia), iar alteleori, când purta căciulă și era supărat aducea puțin și cu Matei Basarab” (p.413).

Supărat că Achim nu dăduse nici un semn de viață, „Moromete se posomorî, își vârni fruntea în ziar și nu mai zise nimic” (p.436). După ce Scămosu îi spuse că cei doi fii ai săi sunt înțeleși să fugă de acasă: ”Moromete oftă din nou și rămase iarăși tăcut multă vreme. Înțepenise pe prispa lui Scămosu și nu mai zicea nimic și parcă nu mai vroia să plece” (p.443). Apoi: ”Nu se uita și nu vedea pe nimeni și pentru întâia oară nu răspunde la salutul cuiva care trece pe lângă el și îi dădu cu glas tare bună dimineața (p.444)”.

Mâhnit că n-are cu ce plăti fonciirea, refuzat și de Scămosu când se dusese săl împrumute, Ilie Moromete se

trânti în pat și cu toate instanțele Catrinei el rămase nemîscat: „Scoală sus! Puse mâna și îl hățâna de umăr, dar omul parcă era țeapă, parcă închisese ochii pentru totdeauna” (p.444).

Târziu, „Moromete deschise ochii și îi strigă de amuțiră toti:

- Ieșiti afară din casă! Se auzi atunci glasul său încordat, care acum era tulbure și însigurat și pe care nul mai auzise până acum. El rămase cu ochii deschiși și țeapă într-o așteptare poruncitoare” (p.445)

Ajuns într-o stare critică, neputând să și rezolve problemele cu „fonciirea” și împrumutul la bancă, Moromete amuțise de-a binelea. Când îngrijorarea sa ajunsese la culme el „... ieși din sat și o luă peste câmp... Moromete se așeză pe piatra albă de hotar și își luă capul în mâini. Era cu desăvârșire singur... Moromete fugise de singurătatea de acasă și din sat tocmai pentru a găsi aici o liniște și o singurătate desăvârșită” (p.460).

Singurătatea lui Ilie Moromete ajunsese la cote paroxistice: „ Moromete se ridică de pe piatra de hotar și începu să se plimbe agitat de la un capăt la altul al lotului...” (p.460).

Moromete se așeză pe cealaltă piatră de hotar care străjuia răzoarele lotului său și își luă din nou capul în palme... (p. 461).

Se aprobia seara. Moromete stătea mai departe pe piatra de hotar, de astă dată într-o nemîscare fără sfârșit...

Moromete se grăbise să vină aici în singurătate și să întreagă ceea ce i se întâmplă (p.462).

Iată, deci, că singurătatea lui Ilie Moromete primește explicații: ca să poată înțelege cele ce i se întâmplau. Prozatorul nu lasă să se înteleagă dacă eroul său va pricepe până la urmă rostul evenimentelor petrecute de el, întrucât în finalul volumului întâi al romanului se consemnează:

„Dar cu toată aparenta sa nepăsare, Moromete nu mai fu văzut stând ceasuri întregi pe prispă sau la drum pe stănoagă. Nici nu mai fu auzit cu multe cuvinte la salut. Nu mai fu auzit povestind. Lupta pentru apărarea vechilor lui bucurii se sfârșea.” (p. 489).

Personajul nostru intrase într-o stare depresivă prelungită, semn al însigurării sale, pentru că „timpul nu mai avea răbdare!”.

Ilie Moromete este un personaj cu reacții psihice complexe, rezultat al întâlnirii numeroaselor elemente social-economice ale epocii respective. Mediul rural devine un întreg univers cu numeroase valențe necunoscute, dar nici măcar bănuite așa de simplu. Personajul este tipul disimulatului, dublat de o candoare infantilă și de puritate, cu o puternică personalitate marcată de dorința de libertate, care

școala noastră

la însoțit din totdeauna, afirmând în ultimele sale clipe de viață: „Domnule,... eu totdeauna am dus o viață independentă!”

Libertatea pe care crede că o are este o iluzie. El susținea că pământul îi dă această libertate și e stăpân pe sine. De aceea, el vrea să-l păstreze neșirbit. Personajul are conștiința deplinei lui superiorități. Puterea sa, specifică unui stăpân, ajunge la limita răbdării, când pe neașteptate strigă la Catrina:

„Taci! strigă deodată Moromete și în aceeași clipă ridică pumnul amenintător. Taci din gură! Aproape că urlă el schimonosit groaznic la față. Vă omor dacă nu tăceti din gură!” (p.449).

Autorul concluzionează cu tristețe întreaga stare a personajului: „... se crezuse un om liber, stăpân pe liniștea și bucuriile sale și iată că libertatea în care crezuse se prăbușea, iar neliniștea și spaima amenințau să-i ia locul” (p.460).

Morometii este, după părerea unor critici literari, primul roman psihologic inspirat din lumea satului, iar eroul principal este un rafinat cu multă putere de stăpânire și foarte subtil. Autoritatea lui Ilie Moromete este un element important al disimulării sale care se observă și după faptul că, la masă, sta deasupra celorlalți, pe un prag ridicat, de unde îi avea pe toți sub control.

Cititorul observă cu ușurință că Moromete e dominat de contemplare: „Moromete intră în odaie își desfăcu brațele și rămase așa, nemîscat, în formă de cruce, cu înfățișarea celui care n-are putere să se mai împotrivească destinului”. (p. 393).

Procesul de disimulare al personajului este însoțit de cel al simulării, adică de prefăcătorie. Când Catrina îi răspunse că băieții au plecat cu căruța „Moromete însă nu zise nimic, se sculă de pe pat și ieși.

- Ilie, vorbește o dată! Strigă mama ieșind neliniștită în urma lui ” (p.449).

În capitolul al XXIII-lea din partea întâi a romanului, personajul nostru e prezentat cum se retrage din fața perceptorului care venise după „fonciire”, rezultând cel mai real proces de simulare și disimulare cel caracterizează pe Ilie Moromete:

„Moromete trecu pe lângă prispă fără să se uite la cei doi care îl așteptau și se opri în dreptul tindei:

- Catrino, ia, fa, secerile astea! Strigă el supărat, aruncând secerile pe prispă într-un fel de parcă secerile ar fi fost o afacere care nu-i plăcea ” (p.145).

În timp ce era așteptat de agentul de urmărire Jupuitul și un însoțitor „Moromete se întoarse apoi spre grădină cu spatele la agent și la însoțitorul acestuia și strigă iarăși, ca și când cei doi de pe prispă nici n-ar fi existat:

- Paraschive, tu unde ești mă? Nu vezi că furca aia stă

acolo lângă gard de cinci săptămâni? Ia-o de acolo și bag-o în sopron!” (p.146).

Simulând supărarea și indiferența, disimulând, ascundându-și gândurile cu mare dibacie, eroul nostru, unic prin complexitatea lui, cu o psihologie labirintică și o ironie fină „...mai rămase câteva clipe cu spatele întors spre cei doi de pe prispă, apoi deodată se răsuci pe călcăie și strigă:

- N-am!” (p.146).

Când agentul vrut să mai spună ceva „Moromete strigă iarăși, de astă dată desfăcându-și brațele în lături: 1N-am!” (p.146).

Neluându-l în seamă pe agent, Moromete disimulă în continuare tăcând și uitându-se în altă parte, ca și când n-ar fi auzit nimic: „Se rezimă liniștit de stâlpul casei și începu să caute prin buzunarele flanelei” (p.146).

În timp ce agentul se tot rugă de el să-i plătească mai ales „restantele”, Moromete, nepăsător, ca și când nu cu el să vorbi, strigă să-i se aducă un foc să și aprindă țigara:

„- Catrino, sau Tito, care ești în tindă; dă-mi un foc!” (p.147).

Scena aceasta a achitării „fonciirei” continuă și mai îndărjit. Agentul completă chitanța, o rupse și i-o întinse lui Moromete. Acesta o luă, se uită la ea, o sucă pe toate părțile, „... apoi o puse încetisoară pe prispă, trăgând din țigare”. Jupuitul insistă să-i plătească, iar Moromete repetă:

„- Păi nu ți-am spus că n-am!.. Ce să-ti fac eu dacă n-am! De unde să dau? N-am!”

La rugămintile tot mai autoritare ale agentului, Moromete și mai agitat îi răspunde:

- Ei, da, plătește! Dar de unde să-ti plătesc? N-aузi că n-am! (p.147).

Agentul fiscal și însoțitorul său intră în casă și luară câteva covoare și velinte, dar sări Tita care le smulse din mâna lor și se zăvorî în casă.

Jupuitul hotărî atunci să ia ceva din curte. Si în acest caz Moromete simulă nepăsarea și devine chiar ironic. Când însoțitorul agentului apucă să tragă căruța, Moromete îl întrebă cu ironie și sarcasm:

„- Crezi că ai s-o poti duce?” (p.149).

Intrând în grăjd să ia caii, fu întâmpinat de Paraschiv, care-i spuse lui Jupuitul că sunt caii lui și ni ai tatălui său. În acest timp cu același calm disimulat Moromete intervine:

„-Părerea mea e că e mai bine să lași caii în pace... De ce nu vrei să înțelegi că n-am? Ia aici o mie de lei și mai încolo așa, mai discutăm noi! Ce crezi că noi fățăm bani?” (p.149).

Încep din nou cârcotelile pentru plata „fonciirei”, moment în care Moromete repetă ca pe un refren obsedant:

„- De unde să plătesc dacă n-am!... De unde să plătesc, Jupuitule, că și mai spusei și adineauri : dacă putea să fac bani, de câte ori ai veni să face și ia domnule!...” (p.151).

Simularile și, mai ales, disimularile la Moromete au o infinitate de nuanțe. Întâlnindu-se cu Bălosu care sta pe o stânoagă, Moromete care fuma gânditor deodată îi spune, vesel:

„- L-am păcălit! I-am dat numai o mie...” (p.152).

Ilie Moromete primise o mie două sute de lei de la Tudor Bălosu pe salcâm și-i dădu, în cele din urmă, agentului o mie de lei, având impresia că la păcălit.

După ce și împlinise gândul cu salcâmul, vecinul său nu mai slăbea cu insistențele ca să-i vândă și locul, unde să și facă fiul său Victor, casă. După un timp, Moromete, ca trezit din gânduri adânci, îi replică:

„- A! Locul! Murmură el și căzu parcă pe gânduri” (p.153).

Aparent, Moromete simula o nepăsare nebănuitură. El, adesea, părea netulburat, neinteresat, și căuta cu ori ce preț să fie singur, să poată gândi ce trebuia făcut, astfel ca, proprietatea sa și mai ales pământul său să rămână întreg, să nu fie nevoie să-l vândă sau să-l împartă cu copiii.

El trăia în taină și-și ascundea adevaratele sentimente; nu răspundea când n-avea chef sau răspundeau altceva decât fusese întrebăt:

“- Ce faci, Moromete, te-ai mai gândit? Îmi dai salcâmul acela?” - îl întrebă Tudor Bălosu, intrând în vorbă cu el.

Moromete se uită către vecinul său înțelegând pentru ce ieșiser el la drum și nu răspunse la întrebare».

În loc de răspuns, Moromete îl întrebă pe Bălosu:

„- Dar Victor al tău... El nu mai iese la sapă, Bălosule? Sau de când e voiajor nu-l mai interesează? Zise Moromete”.

Și vecinul său, în loc de răspuns, în întrebă din nou pe Moromete:

„- păi de ce zici că nu vrei să mi-l mai dai, Moromete? Că vroiam să îl plătesc.” (p. 2).

Disimulând cu atâtă artă, Moromete se uită pe cer și zise:

„- Să ți minte că la noapte o să plouă. Dacă dă ploaia asta, o să fac o grămadă de grâu, Tudore! Zise el.” (p.2).

Tudor Bălosu pricepu că Moromete nu vrea să-i mai dea salcâmul și-i vîrni în suflet vestea că mâine Albei pornește prin sat după impozite:

„- Zicea că a primit o dispoziție, sau ordin, dracu să-l ia... Că cine are de achitat fonciuirea și n-o să achite mâine, o să le ia din casă” (p.3).

Încolțit de datorii, pe care le-a avut toată viața, într-o dimineață, când „zorile se albeau” îl sculă pe Nilă, luară securile și plecară să tăie salcâmul:

„- Nilă - zise el - până răsare soarele trebuie să-l trântim la pământ! Hai pune mâna pe secure!” (p.72).

„- Salcâmul acesta? De ce să-l tăiem? Cum să-l tăiem? De ce?!.

- Așa ca să se mire prostii!” (p. 73).

În vreme ce Moromete cu Nilă tăiau salcâmul, o femeie bocea, în cimitir, pe băiatul ei mort. Copacul căzu și „...spin-teca dimineață ca un trăznet”.

„Salcâmul tăiat străjuia însă prin înălțimea și coroana lui stufoase toată partea aceea a satului; acum totul se făcuse mic. Grădina, caii, Moromete însuși arătau bicincini. Cerul deschis și câmpia năpădeau împrejurimile” (p.77).

Salcâmul era un simbol al trăinicieei vietii. Tăierea lui însemna sfârșitul acelei trăinicii pe care îl anticipase scriitorul încă de la începutul romanului. Într-o succintă dar frumoasă descriere, puțin reținută și fără elemente decorative, autorul încheie acest capitol:

„Niște ciori, învățate să se rotească și să se aşeză deasupra a ceva înalt, acum că acel ceva nu mai era, dădeau tărcoale prin preajmă și cronicăneau urât, parcă a pustiu, din ciocurile lor negre. Mama, luptând parcă împotriva presimțirilor și temerilor ei vechi care o năpădeau, căsună pe fete și se răstă la ele să se apuce de treabă. Ce, n-au mai văzut salcâm tăiat?” (p.79).

Presimțirile „mamei” său adeverit, pentru că într-o dimineață „Când se trezi, află că Paraschiv și cu Nilă fugiseră ci caii încă de ieri seară, spărseseră iarăși lada, luaseră toți banii pe carei găsiseră, aruncaseră cele mai bune covoare pe spinările cailor și plecaseră amenințând că asta nu e totul” (p.488).

La aflarea acestei vesti, Moromete stătea pe pat, cu fruntea lui bombată aplecată spre genunchi, cu coatele înfipte în păturile așternutului. După un lung timp de tacere, el se ridică și se uită la fiecare copil în parte; apoi spuse încet și căutând să pară că mai liniștit și mai netulburat:

„- Da! Bine! Vedeti-vă de treabă!” (p.488).

Întreaga lui comportare este o veritabilă disimulare, Moromete arătând „... ca și atunci când vânduse salcâmul, netulburat și nepăsător” (p.489).

De atunci „Moromete nu mai fu văzut stând ceasuri întregi pe prispă sau la drum pe stânoagă. Nici nu mai fu auzit povestind. Lupta pentru apărarea vechilor lui bucurii se sfărsește” (p.489).

Critica literară a pus de nenumărate ori problema disimularii acestui personaj, considerând-o ca un atribut determinant al țăranului. Susținerea acestei idei e riscantă, fără a aduce argumente în sprijinul ei. Este adevarat că atitudinea de autoapărare a țăranului, în general e un element important al disimularii, dar de aici, până la generalizarea că țăranii sunt firi disimilate este însă o cale lungă pentru care trebuie găsite argumente convingătoare.

Paradisul copiilor

Alice privi în urma ei, cu ochii înlăcrimați și cu tristețe în suflet, în timp ce urca dealul de la marginea sătucului unde și petrecuse 10 ani din viață. Furtuna din ziua precedentă îi distrusese coliba. Nu mai avea nici unde sta, nici ce mâncă. Nu mai avea nici un rost să stea în sătucul de la capătul pământului, uitat de lume, unde ea nu a avut parte decât de nenorocire și durere, unde părintii mor și parăsesc pe copii.

Urcarea dealului era anevoieoașă. Alice obosi repede și se așeză lângă un copac, la umbră, să-și odihnească trupul obosit și sufletul desert, golit de tristețe, palidă umbră a copilăriei altădată zburdalnice, năvalnice. Era derutată. Nu mai știa încotro să meargă. „Ce să fac? Încotro să apuc? Nu cunosc pe nimeni nicăieri... Sunt așa de singură ...” Alice începu să plângă încet, cu lacrimi mici de rouă curgând șiroaie pe obrajii triști și, din când în când se ștergea cu mânuștele asprite de muncă pe la ochi.

Deodată, din depărtate, se auzi venind o căruță. Alice se ridică în picioare și se uită în zare. Nu văzu pe nimeni. Zgomotul, însă, se auzea tot mai aproape și, iată că, din vârful dealului, se vedea coborând o căruță veche, trasă de doi cai negri, foarte frumosi.

Cărătu ajunse în dreptul lui Alice care se așezase, sprijinindu-se de copac.

- Ce faci aici de una singura, fetițo? o întrebă cărutașul.
Unde e mama ta? Undeți sunt părintii?

- Sunt singură. Părintii mei au murit acum trei ani. Am avut o căsicioară în care locuiam singură, dar furtuna mi-a distrus-o și nu mai am unde să te.

- Ești o fetiță frumoasă și pari deșteaptă. Nu ai și tu pe cineva, vreun unchi ori o mătușă care să aibă grija de tine? Nu-i bine ca o fetiță atât de mică să umble singură pe drumurile acestea!

- Nu mai am pe nimeni. Bunica mea a avut grija de mine după ce mami și tati au murit, dar apoi să dus și ea în Ceruri la ei.

- Şi cum te-ai descurcat singură atâtă timp? Acum trebuie să ai vreo 10 ani, nu?

- Da. Era o bătrânică în satul meu care-mi dădea de mâncare când avea și ea și îmi ctea seara povești.

- Acum unde vrei să ajungi?

- Nu știu. Aș vrea să ajung în oraș. E departe?
- Ehe ... fetiță ... e foarte departe. Trebuie să treci peste trei

copiilor

- Pădurea Fermecată?! Cum e în Pădurea fermecată? E frumos acolo?

- Nu cred. Mai ales că se apropie seara, nu te-aș sfătu să intri în Pădure. Se zice că acolo stau spirite rele care fură copiii din satele de pe aici și duc în Împărația Întunericului. Ar fi bine, fetițo, să te întorci de unde ai pornit și să nu-ți continui drumul.

- Nu mi-e frică de spiritele rele. Zâna ce bună mă va apăra!

- Micuțo, tu mai crezi în Zâna cea bună?

- Tu nu?!

- Așa ceva nu există! Însă spiritele reale există cu adevărat!

- Ba nu există! Alice începu să plângă. Zâna cea bună îi

- Micuto, faci cum vrei, dar eu mă grăbesc să ajung în sat
până ce se lasă întunericul. Ai grija de tine. La revedere.

La roovedere domnule

- La revedere, domnule.

Alice statu puțin pe gânduri, apoi își zise: „Trebuie să merg mai departe! Trebuie! Nu mi-e frică de Pădurea Fermecată!”

Plină de curaj și hotărare, Alice continua să urce dealul. Soarele apunea și încetul cu încetul se ascundeau după norii pufosi de pe cer.

Ajunsă în vârful dealului, Alice privi în zare. La poalele dealului se întindea o pădure deasă, imensă. Nu se vedea nimic dincolo de ea. Părea că copacii său îmbrățișat cu întreg pământul și se confundau cu natura din care se hrăneau cu rădăcinile înfipte adânc, nemîșcat în solul fertil carei înălță către inima cerului. Nu puteai vedea ce era dincolo de pădure deoarece copacii împânzeau cerul cu capetele lor semete, trufas de verzi și bogate.

Alice trase adânc aer în piept și începu să alerge în jos, chicotind. Apoi, dintr-o dată, se opri. Era la un pas de Pădurea Fermecată. Privi în sus, dar nu vedea nimic, nici măcar cerul. Totul era întunecat, nu pătrundeau nici o rază cât de firavă de soare prin coroana deasă a arborilor cu forme ciudate, încovioiate, cu trunchiurile răsucite. Alice se sperie puțin, deschise larg ochii, privi în jur, apoi din nou plină de curaj, păși în pădure, făcându-și loc cu mâinile prin iarba înaltă și încalcită. Nu se auzea nici un zgomot. Părea că și vântul murise de nud și se auzea răsuflarea. Pădurea părea amortită, lipsită de viață. Culoarea predominantă era negru și cenușiu închis. Până și frunzele copacilor erau de un verde-cenușiu închis.

„De ce nu cresc flori în Pădurea Fermecată?” se întreba Alice surprinsă. „În pădurea de lângă sat cresc mii de flori.

școala noastră

Aici n-am văzut nici una!"

Într-o pădure în Pădurea Fermecată natura era moartă. Nici urmă de viață. Nici o floare care să umple aerul de miresme. Nu se auzea nici un ciripit vesel de pasare. Nu se vedea nici o altă vîntă.

Lui Alice nu-i păsa de nimic. Ea și continua drumul cu încăpătânare prin desis. Deodată, se opri și roti privirea în toate direcțiile. Un zgomot ciudat îi atrase atenția. Era ca un sunet de bufniță, însă mult mai puternic și venea din toate părțile.

„Ce-o fi asta?! Să fie oare spiritele de care vorbea domnul din căruță?!” se întreba ea îngrijorată. „Oricum, nu mi-e frică de spiriti ori fantome sau zgripturoaică. Zâna cea bună mă vede și mă apără. Știu că Zâna cea bună există și ajută pe copii!”

Cum înainta spre adâncurile nepătrunse ale pădurii, zgomotele devineau tot mai puternice. Acum se auzea și un chițăit de șoricel și răget de leu, ba chiar și un mieunat și grohăit de porc. Dar ce să caute toate aceste animale într-o pădure atât de întunecată?! Alice se sperie puțin, însă nu mai avea cum să se întoarcă. Pădurea își închise cărarea când ea făcuse primul pas în adâncul ei. Un vânt puternic începu să bată din senin, iar Alice se strânse lângă trunchiul unui copac pentru a nu se dezechilibra. După câteva clipe, vântul încetă ca prin farmec, iar desisul de ierburi și ferigi se despărță, formând un fel de cărare, șerpuind printre copaci. Alice păși curajoasă pe cărarea ce i se deschidea în fața ochilor. Nu știa unde va ajunge urmând cărarea magică, însă continuă să păsească vitează, urmând cărarea ce o purta până când desisul se dădu la o parte. „Am trecut de Pădurea fermecată”, gândi ea. Din nefericire, nu era aşa. Ea ajunse în mijlocul pădurii, la un lac imens, cu apa neagră și tulbere, care mirosea urât. Din mijlocul întunecimii apelor învolburate se ridică o umbră care o chema la ea pe Alice.

- Alice! Alice! Vino! Apropiete! Nu-ți fie teamă! ...
- Cine ești? întrebă Alice. De unde știi cum mă cheamă?
- Alice, vino! ...
- Dacă ești vreun spirit rău, să știi că nu mi-e deloc frică de tine!, zise Alice cu curaj.

- Ha !Ha !Ha ! râdea umbra cu voce groasă. Fetișo, eu nu sunt un spirit oarecare. Eu sunt Împăratul Întunerericului, iar tu îmi vei fi slugă pentru restul vietii!

- N-am slujit niciodată pe nimeni! N-am avut pe nimeni să mă ajute când mama și tata au plecat în Ceruri. N-o să te ajut nici eu pe tine! N-o să-ți fiu nici slugă, nici ajutor!

- Ba vei face ce zic eu, zise Întunerericul către Alice și începu să aluneca spre mal. Vei fi sluga mea pentru că ești o fetiță cuminte.

- Ba nu! Alice începu să fugă înspre pădure. Se împiedica la fiecare pas, se ridică și continua să fugă cu disperare. Umbra aluneca în urma ei.

- Lasă-mă în pace! ... striga ea în timp ce fugea.

Deodată, din neatentie, se împiedică de o cracă uriașă căzută din copac. Se lovi rău la picioare și la coate și rămase întinsă la pământ cu sufletul la gură. A zăcut întinsă pe burtă câteva clipe, apoi, cu mari eforturi, a reușit să se miște din loc și se întoarce.

- Aaa! ... urlă Alice îngrozită.

Umbra era chiar în spatele ei, iar ea nu avea unde să fugă. Se ghemui la poalele unui copac și așteptă, cu ochii închiși, sfârșitul.

Deodată, o lumină puternică o făcu să deschidă ochii. Nu văzu nimic, dar auzi un urlet înfricoșător.

- Mă topesc! Ajutor, spirite ale pădurii! Ajutați-mă! Ajutoor...

Alice privi în jur, dar nu văzu pe nimeni. Lumina orbitală deveni tot mai slabă și, în sfârșit, o ființă minunată, un înger parcă, o femeie frumoasă îmbrăcată într-o rochie albă, lungă, cu o privire blândă și caldă, cu părul lung, blond, și zâmbi cu drag. Ființa emana numai lumină și căldură. Întunerericul dispăruse și în locul ei apără lumină.

- Zâna bună, tu ești?! Ai venit să ai grija de mine?!

Zâna întinse mâna dreaptă și o puse pe ochii fetiței.

- Dormi, frumoaso! Dormi, Alice! Când te vei trezi, totul va fi bine.

Alice asculta glasul blând și se culbări lângă trunchiul copacului, cu brațele strânse la piept. Închise ochii și păși în lumea viselor. Acolo, se făcea că era printesa, îmbrăcată în rochia colorată. Se visa pe un câmp plin cu flori prin mijlocul căruia curgea un pârâu cu apa limpede și rece ca gheata. Pretutindeni era numai lumină, fericire, cântec de păsărele. Era un paradis și ea se simtea fericită.

Trecu multă vreme de când Alice adormise culbărită lângă trunchiul primitor al copacului. Încet, deschise ochii. Îi închise la loc. Se temea că visul, fericirea, vor dispărea. Îi deschise din nou. Căscă gura cu uimire. Nu-vea să-și creadă ochilor. Se afla într-o cameră mare, luminoasă, într-un pat căduros, primitor, moale, iar lângă pat era o vasă uriașă cu flori proaspete de câmp, multicolore și frumos mirosoitoare.

- Unde sunt?, întrebă sfioasă.

În clipa următoare, pe gaura cheii pătrunse în cameră o luminiță cât un bob de neghină care se făcu din ce în ce mai mare și lângă pat apără Zâna cea Bună.

- Unde sunt?, întrebă Alice din nou.

- În castelul zânelor și al copiilor cuminti. Acum că te-ai trezit, vino cu mine.

Alice o urmă pe zâna, ținând-o de mână. Coborâră niște trepte de marmură ce dădeau într-o grădină imensă. În grădină - zgomot de voci, chicoteli, glasuri vioale de copii. O multime de copii alergau veseli prin parculețe, bucurându-se de lumină și libertate.

- Dute și tu, o îndemnă zâna. Copiii te așteaptă.

Voci miciute, cristaline strigau:

- Alice, vino! Te așteptăm!

Alice fugi spre ei, iar copiii au prins-o în mijlocul unui cerc imens și se rotiră cu toții în muzica glasurilor vesele:

- Trăiască paradisul copiilor!

„Gesturi în oglindă“ - de Viorel Tăutu

Poetul Viorel Tăutu ne-a obișnuit în decursul anilor cu o poezie a realităților perene decantate printr-o interogație cu substrat metafizic, fără a căuta cu orice preț oximoroni sau suspansuri, lăsându-i cititorului portița veșnic deschisă spre reverie și mister. Volumul său de debut „Jurnal în răspântii” face un pas semnificativ spre o lume plasată „în afara lucrurilor”, în care prin sugestivitatea metaforei, universul uman se recompone după legi sentimente și aspirații printr-o absutilizare înțeleasă ca o sintagmă a propriului eu, aflat într-o pluțire continuă ce vizează o revigorare a înțelesurilor, care în loc de stereotipii, se raportează la geometria unei existențe pentru care valoarea cuvântului înseamnă ținta sigură de depășire a limitelor telurice.

Volumul „Gesturi în oglindă” aduce un suflu nou în creația lui Viorel Tăutu, prin răsturnarea ordinii firești a lucrurilor apelând la variate mijloace și forme în care spiritul este îndreptățit să întrevadă țesătura complicată a labirintului existenței umane, prin nuanțări și raportări la trăirile omului preocupat în permanență de a vedea fața ascunsă a fenomenelor, personalizând imaginiile filtrate prin propria experiență de viață:

„Orizontul poartă pe roți de fum
trenul cu lotusă
spre muntele din inima ta
prin negura ca o stârcă
pietre năzuind iertarea!”

(Astăzi va fi ieri)

Pornind de la edificiul intelectului, înzestrat cu cutezanță și putere de disimulare, poetul substituie mijlocurile directe între timpul palpabil și veșnicie, păstrând suportul funciarmente incomensurabil al universului filosofic și printr-o decriptare directă plasează ideea în miezul trăirii de o clipă, ca o cheie mirifică a echilibrului:

„Nu încap în ghiocul orei
strig
nu reușesc să cuprind eternitatea
într-un portret

îți reneg statuia, dragoste !”
(Îți reneg statuia, dragoste)

Pledoaria pentru impasibilitatea timpului și dorința declarată de a dezvăluи „motivațiile profunde ale acestei preocupări a spiritului capătă o justificare metaforică cu valoare de efigie”. Într-o vizionă globală asupra simțurilor și a limitelor umane, poetul este atras, uneori speculativ spre deslușirea secretului unei aspirații, oferind un cadru dominat de imponderabilitate și pluțire astrală peste cele mai „ciudate forme ale realității”:

„Tin palmele cu mreje înspre soare
cum alba statuetă a zeului hindus
un dar pe drumul ochiului mai are
predestinat albastru-n iriși pus
și străjuiesc lumina cât rămas-a
nedramuită-n cupe la altar pagân,
de m-o cuprinde-n poftele-i Thalassa
și n-o putea plecare să-mi amân”
(Plecarea spre albastru)

Întors mereu cu față spre copilărie, concepută ca o punte de salvare și purificare de „păcatele vietii” tentația spre imaculare tâșnește ca o linistă calmă într-o furtună sufletească, ce prevêtește o împăcare cu sine, luminându-și față în oglinda propriei sale conștiințe”

„Cineva mă strigă pe numele mic
de parcă mama cu glas
strămutat în cântec șoptește
ca o adiere prin sălcii împreunând
într-o neasemuită corală
voile voile
la mijlocul sau la marginea lumii“
(Neasemuită corală)

Pretutindeni întâlnim în poemele lui Viorel Tăutu o sensibilitate remarcabilă pentru potențarea verbului și preocupare constantă pentru adâncirea sub aspectul profunzimii metaforice a limbajului poetic. Felul de a for-

mula sensurile și a repune gândurile în fiorul lor simbolic de transparentă, survine printr-un element de concepție din care nu lipsește spontaneitatea și prospetimea menită să mărească încărcătura exprimării într-o componentă de strictă esențializare:

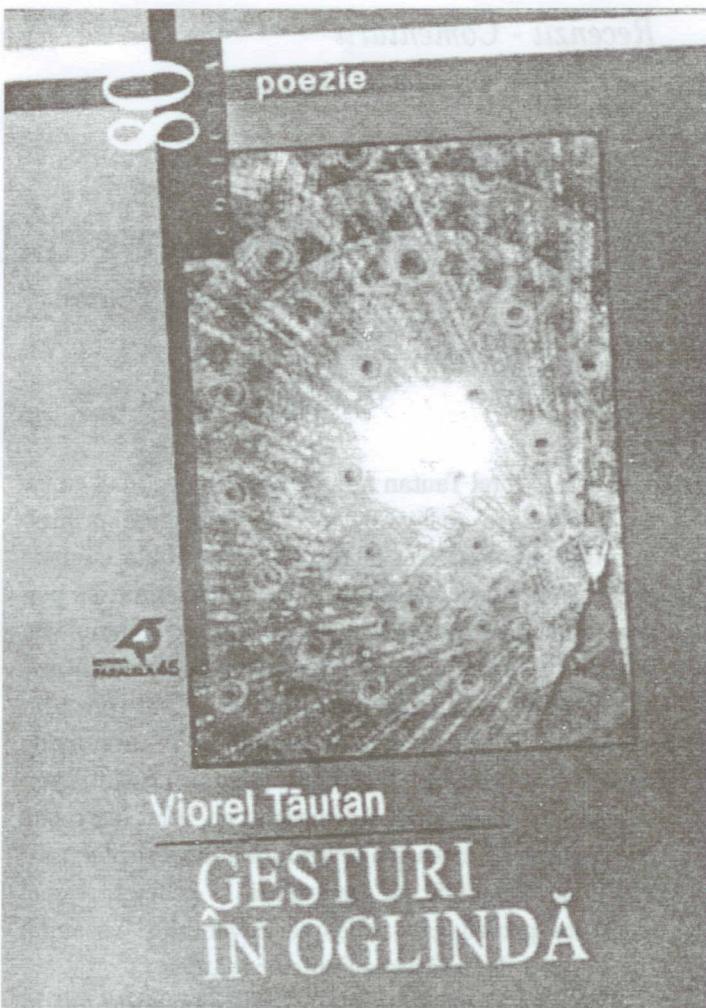
„La urmă, întreitul
sărut al genunii
pe un murmur năuc ce se stinge
«Veni-va și El și Ea,
și totul va-ncepe cu albul-uitare””

(*Stagiu naivă până în*)

Recompunerea imaginii „din frânturi” reprezintă un admirabil joc al subiectivității recreative în care lirismul se dezvăluie ca un parfum născut din nourile unei simplități debordante:

„Tăcut respiră satul printre livezi în floare!”” (*Eternitate*) sau „Dorm prăbușite-n crânguri Vremelnic popoare”” (*Istorie*)

Dacă motivația și mecanismele interioare ale poemelor țin de structura intimă a poetului, tematica acestora se circumscrie paletei largi a „ optzeciștilor aceasta fiind un echinoxist” declarat . Statutul de modernitate și actualitate al poemelor rezidă în bună măsură în acumulările intelectuale ale poetului și racordării acestuia la imperitivele literaturii române de la sfârșitul secolului al XX -lea și începutul mileniului trei. Exigent cu sine în primul rând, Viorel Tăută a parcurs traptă cu treaptă disponibilitățile ideatice și arhitectonice ale generației sale, formându-se într-un creuzet în care au rămas pe redută numai cei ce prin propriile particularități au

străpuns „ cercul nonconformismului” prin talent, muncă și perseverență.

Volumul „Gesturi în oglindă” este un produs al acumulărilor dobândite de Viorel Tăută, materializate în poeme de rezistență, ca o expresie deplină a maturității artistice a autorului ajuns într-un punct al creației, cel îndreptățește să privească cu încredere și optimism viitorul, ca poet autentic, care și-a conturat un drum inconfundabil în cadrul generației sale, pentru că este un poet atins de mult râvnita aripă a originalității.

(*În același an existau și*)

„căță o ro sau”” **Ioan Ciocian**

(*în același an existau și*)

(*căci și eu există*)

„căci și eu există””

„căci și eu există””

Psihologia educației

(Coordonator Nicolae Jurcău)

Lucrarea, *Psihologia educației*, apărută la Editura U.T. Pres, Cluj-Napoca, 2001, este rodul activității desfășurate de un grup de cercetători sub coordonarea prof. univ. dr. Nicolae Jurcău și se adresează unui segment larg de cadre didactice. Numărul mare de colaboratori face ca lucrarea să trateze un număr impresionant de probleme din domeniul psihologiei educației.

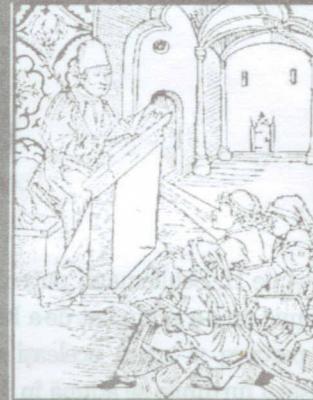
În primul capitol intitulat sugestiv „Nimic nou sub soare”, autorul Nicolae Jurcău prezintă vasta experiență dobândită în calitate de coordonator de lucrări științifice sau președinte de comisie pentru obținerea gradului didactic I. Tonul pe care-l folosește autorul este cel pe care cei apropiati îl cunosc. Scoate în evidență rolul pedagogiei și psihologiei în formarea culturii generale a absolventului de învățământ superior, indiferent de profil, motivând că inginerul nu intră în contact numai cu mașina sau planșeta, ci și cu un mare număr de mănuitori ale acestora, el stabilind fel de fel de contacte umane.

În continuare se prezintă un mic istoric al psihologiei, cu afirmația că prima revistă de psihologie generală apare în anul 1890, în care fondatorul ei afirma că „psihologia are un trecut lung, dar o istorie foarte scurtă” (Herman Ebbinghaus). Autorul amintește apoi de „De anima” (Despre suflet), primul tratat de psihologie care aparține lui Aristotel, despre Plutarh și alții din epoci mai apropiate nouă. Domeniile psihologiei: cea generală, a copilului, a muncii, a artei, școlară, sunt prezentate cu caracteristicile lor.

În capitolul „Cercetarea psihopedagogică. Elaborarea și prezentarea lucrărilor științifice” același autor se referă la metodele cercetării, prezentând specificul fiecărei: metoda observării, a experimentării, a aprecierii obiective, a personalității, a testelor, a cazului. Partea a doua a acestui capitol prezintă etapele elaborării unei lucrări științifice pornind de la alegerea temei, documentarea, elaborarea și formularea ipotezelor, interpretarea rezultatelor, aparatul științific. Pentru că am prezentat doar unele capitole redactate de coordonatorul lucrării, în continuare vom aminti și colaboratorii cu capitolele care ni se par mai interesante:

U.T. PRES

Nicolae Jurcău
coordonator

PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI

- „Informația și cunoașterea psihologică” (Ionuț Isac)
- „Inhibiția cognitivă la copiii supradotați” (Cristian Sîrbu)
- „Tehnologia informației și învățarea în școală” (Viorel Mih și Codruța Bozdog)
- „Percepția persoanei în contextul clasei de elevi” (Nicoleta Stanca)
- „Valoarea igienico-mintală a logopediei” (Ramona Moldovan)
- „Noțiuni de psihologie judiciară” (Ivan Buș)
- „Profesorul în procesul instruirii-formării” (Alexandru Stănescu)

Ne-am oprit asupra acestei cărți de psihologiei având în vedere actualitatea și acuratețea problemelor tratate și care vin în ajutorul activității formativ - educative desfășurate de către cadrele didactice din unitățile de învățământ. Continutul științific și metodic este tratat prin folosirea unui limbaj atractiv și accesibil facilitând utilizarea conceptelor și a tehnicilor de lucru, în elaborarea și finalizarea rezultatelor unor cercetări, în cadrul unor manifestări didactice, organizate la diferite nivele, precum și la redactarea lucrărilor metodico-științifice, pentru optinerea gradului I, în învățământ.

prof. Simion Taloș,
metodist CCD

Statutul Divinității

Pădurea sigură

(un nou caleidoscop)

prof. Camelia Sârbe,

Liceul Teoretic „Simion Bărnuțiu” Șimleu Silvaniei

Citândul pe H. Schliemann putem spune că nimic sau aproape nimic nu s-a schimbat de-a lungul secolelor.

„Norii parcurg și acum aceleași drumuri descrise în Iliada; și astăzi furtunile se adună în jurul acelorași vârfuri de munte ca pe vremea lui Homer.”²²

De-a lungul istoriei însă s-a menționat nevoie omului de o transcendentă chiar dacă conceptul de divin a suferit multiple modificări. Chiar dacă grecii n-au crezut zeii pentru a și explica fenomenele necunoscute, pentru a „încadra o absență într-o prezență”²³, pentru a găsi o explicație faptelor lor. Dar mai există aceeași nevoie și azi?

În teatrul modern situația s-a schimbat, iar în acest sens, Jean-Paul Sartre este cel mai bun exemplu. Reprezentant al existentialismului el aplică foarte bine normele acestui curent literar atât în proză cât și în teatru schimbând aproape total imaginea vechiului teatru antic și a divinității prezente în piesele acestei perioade.

Astfel în piesa sa „Muștele” avem de-a face cu o transcedentă goală, cu o divinitate desacralizată ce aparține lumii profane.

Însuși personajul principal, Eroul (Oreste) nu-și mai reprezintă, ca în antichitate, cetatea și nici nu mai este supus divinității. El rămâne la început detașat de realitate și-și manifestă prin discursul său independența față de strămoși și divinitate.

„Acum, sunt laș și nu mai disting Binele de Rău; am doar nevoie de un tel. Din porunca lui Zeus, un fiu de rege alungat din orașul său natal trebuie să se resemneze în exil.”²⁴

Revenind însă la divin nu numai autoritatea sa are de suferit multiple modificări ci și imaginea proprie. Dacă anticii vedeau în zeu un ideal de frumusețe, înțelepciune și dreptate, acesta își pierde în cazul piesei de mai sus dar și în cazul teatrului modern, statutul de rege absolut și devine Jupiter-sfântul protector al muștelor.

„O piată publică în Argos. O statuie a lui Jupiter, zeu al muștelor și al morții. Ochii săi sunt albi iar fața mânjată de sânge.”²⁵

Nu mai întâlnim astfel nimic din tabloul impresionant al împăratului justițiar și mediator al conflictelor. Chiar dacă reprezintă Binele, după cum el însuși afirmă dintr-un

sentiment de arăganță, el este de această dată tipul zeului despotic care se bazează pe frica și slăbiciunea celorlalți pentru a stăpâni.

„Secretul dureros al zeilor și regilor este că oamenii sunt liberi. Sunt liberi Egist. Tu o știi dar ei nu o știu.”²⁶

Cei slabii își acceptă astfel rolul minor și nu fac decât să se supună ordinelor și tradițiilor subjugante.

Singura care se revoltă este Electra care califică statuia lui Jupiter ca un simplu zeu de lemn, contestându-i în acest fel importanța, influența și subliniind falsitatea cultului. Nu mai suntem în secolul în care se aduc ofrande, iar oamenii se roagă și imploră grătie divină. Totul s-a schimbat iar Jupiter nu este decât un zeu lipsit de sacru.

„Acest zeu al morților este făcut din lemn. Pe fata sa oroarea și săngele, verdele... ochii nu este decât vopsea, nu?”²⁷ Își pierde el însă pe lângă autoritate și rolul justițiar?

Dacă la începuturi el își folosea forțele pentru ai pedepsi pe nesupuși astăzi, el comandă oastei sale de muște (-eriniile) care își pierd statutul de soldați supuși Moirei (Destinul) și lui Dike (Dreptatea)- puteri mult mai mari decât Jupiter însuși.

Rolul lor devine mult mai profan, ele servind de data aceasta interesele stăpânului lor chiar dacă aceasta presupune și nedreptăți. Astfel în această lume, altă dată sacră, nimic nu mai rămâne drept iar totul se va desfășura și în continuare sub imperiul hazardului și al absurdului.

Sacrul nu mai există în vechea sa concepție. Conceptul divinității, care începe să se desacralizeze odată cu literatura greacă clasică, cunoaște în operele de artă moderne o abolire. Acesta este și cazul teatrului lui J.P. Sartre, scriitor care alături de J. Cocteau și J. Anouilh completează linia autorilor care au desființat mitul divinității privită ca pe o diversiune dezirabilă și perfectă.

H. Schliemann „Pe urmele lui Homer” Buc. Ed. Meridian 1978, pg. 340
XXX- De la Apollo la Faust, Buc. Ed. Meridian 1978

²² Idem ibidem

²³ Idem ibidem

²⁴ Idem ibidem

²⁵ Idem ibidem

²⁶ Idem ibidem

²⁷ Idem ibidem

Problema îndoiei

Mihai Boldan

Oricare dintre noi întâlnește în drumul vieții „vântul potrivnic”. O boală necruțătoare, moartea unuia drag, răutatea omenească, nedreptatea celor din jur sunt forme diferite pe care le poate îmbrăca „vântul potrivnic”. Alteori acesta se manifestă sub forma şomajului, divorțului, a unui tată alcoolic, a unui copil care nu-și găsește rostul, a unei fete care nu se poate căsători, a unui handicapat care nu-și poate purta singur de grija etc..

Pentru ucenicii lui Iisus „vântul potrivnic” a apărut când ei s-au aflat pe Marea Tiberiadei, în corabie, la o distanță apreciabilă de târm. Valuri uriașe au pus în primejdie corabia. O catastrofă a fost aproape iminentă. Dar....., aproape de fiecare dată, când suntem în primejdie, apare de undeva un licăru de speranță.

De data aceasta Iisus a venit la ucenici umblând pe mare. Ucenicii s-au speriat, crezând că este o nălucă. El le-a spus: „Îndrăznăți nu să temeți. Eu sunt.” Petru i-a adresat rugăminte:

„Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă.” De observat prezența propoziției condiționale „dacă ești Tu”, care evidențiază îndoiala din sufletul lui Petru. Dacă nu s-ar fi îndoit ar fi putut spune „Doamne, poruncește să vin la Tine”. Răspunsul primit este

„Vino”. Petru coboară din corabie și merge pe apă spre Iisus. Îndoiala va fi alimentată din nou, acum de factori externi. „Văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde”, a strigat: Doamne, scapă-mă!”

Iisus i-a întins mâna și l-a mustrat ușor. „Puteți credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?” Menționează în treacăt că afectele (frica, furia, groaza și spaima) sunt greu controlabile. O fac nu pentru a justifica îndoiala lui Petru, ci pentru a sublinia că Iisus ne cere să fim credincioși în, chiar, cea mai neagră situație.

Îndoiala poate fi învinsă prin **autenticitatea credinței**. Cred și mărturisesc că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, cel mai mare învățător pe care l-a avut omenirea. Iisus este un model care nu poate fi arătat niciodată cu degetul pentru că a spus una și a făcut alta. La El nu există nicăieri contradicție între vorbă și faptă. Îndoiala poate fi învinsă prin **îndeplinirea sinceră** a ritualului religios. Are valoare nu faptul că mă duc la biserică, la o anumită biserică, ci **cum mă duc la biserică**, care sunt gândurile mele și cum este inima mea.

Îndoiala poate fi învinsă prin convingerea că învățatura spre care ne conduce Iisus este Învățatura Iubirii și a Păcii. (Matei, 14:28,30,31)

¹ Tertullianus, „De Anima”, cap. 10, trad. Ionel Popescu, Bucureşti, 1993, p. 280.
² William Wimpf, „Bible Study Guide: The Parable of the Sower”, www.biblestudy.org/parables/sower.html, 2002, p. 396.
³ Anton Minasian, „Călătorii în viață”, în revista Mesagerul Sfintăină, nr. 1, anul III, 2002, p. 20.

Despre umilință

Nicolae Costruț

„Oricine se înalță, va fi smerit; și oricine se smerește, va fi înălțat“. (Lc 18, 14)

Prin educație se urmărește formarea însușirilor de caracter care să-i confere persoanei integritate morală. Virtuțile sunt însușiri morale pozitive ale persoanei prin care aceasta urmărește în mod constant idealul etic, binele și, are înclinație statornică specială către un anumit fel de îndeletniciri sau acțiuni frumoase.

După Sfântul Toma „virtutea reprezintă un stadiu de cultură morală ce permite persoanei să devină ea însăși, prin libertatea și rațiunea cu care a fost înzestrată de Dumnezeu, deci prin ceea ce are omul mai specific și mai definitoar“.²⁸

Virtuțile, în viața de zi cu zi, pot fi asimilate cu principiile morale după care oamenii își organizează viața, relațiile cu semenii lor. Suma acestor principii dă ca rezultantă finală, natura caracterului uman. „Adevăratul semn al unui caracter deplin format - spune Wundt²⁹ - e să săvârșească dintr-o spontană înclinare ceea ce e moral, fără să mai stea pe gânduri“. În momentul în care un om ajunge la acest stadiu de dezvoltare se poate spune că a atins, pe deplin, condiția adulță când: comportamentul său și-a găsit coerentă logică, nu acceptă riscul versatilității; a dobândit o sănătoasă toleranță în fața schimbărilor, a contradicțiilor, a eșecului; și-a câștigat independența, autonomia intelectuală și afectivă; este apt de a se dăruie, de a rămâne credincios angajamentelor și sentimentelor sale. Cu alte cuvinte, când o persoană are caracterul pe deplin format, îndeplinește caracteristicile condiției adulte, are o *demnitate proprie*.

Deasupra tuturor virtuților este situată umilința sau smerenia. În umilință își au originea cele mai nobile fapte, trăiri și atitudini, pentru că ea este mama și izvorul tuturor virtuților. Dumnezeu este iubire și umilință. Pentru a ne împăca, pentru a ne salva din moarte și întuneric, El s-a umilit prin întruparea Fiului Său. Isus Cristos făcându-se om, pătimind, murind și înviind, din iubire pentru noi, este modelul ideal de umilință. „Învățați de la mine - spune Domnul căci sunt bland și smerit cu inima și veți avea odihnă sufletelor voastre“ (Mt 11, 29).

Cei care au și cultivă virtutea umilinței nu înseamnă că se disprețuiesc în ochii altora, că nu au demnitate, ci

dimpotrivă. Dar, spre deosebire de cei care au o puternică dorință de autoafirmare și de parvenire, ei au harul de a recunoaște adevarata stare a lucrurilor, își cunosc mai bine puterile și limitele și, se mulțumesc cu ceea ce au fost înzestrați de Dumnezeu.

Iubirea, adevarul și umilința sunt trei realități inseparabile între ele, din acest motiv „Sfântul Anton le consideră ca fundament al vieții spirituale“.³⁰

Umilința și rugăciunea este, de asemenea, un raport de intercondiționare în sensul că: rugăciunea hrănește umilință, dar spiritul de umilință este cel care inspiră rugăciunea. Învățătura Evangheliei, prin simplitate și claritate este în măsură să ne dezvăluie adevarata dimensiune a ceea ce trebuie să înțelegem prin umilință.

Pilda vameșului și a fariseului scoate în evidență, după felul în care cei doi se manifestă și se roagă în templu, esența relației dintre rugăciune și umilință: „Fariseul sta în picioare...“, „Vameșul sta departe și nu îndrăznea nici să-și ridice ochii spre cer“... În timpul rugăciunii fariseul îi mulțumește lui Dumnezeu că el nu este ca mulți alții, cu mari păcate, ca și vameșul, de exemplu, pe care-l observă că se roagă. Spre deosebire de primul, al doilea conștientizează nimicnicia sa, „se bătea în piept și zicea: Dumnezeule, ai milă de mine păcatosul!“ (Lc 18, 11-13).

Nimeni nu se poate considera mai bun, mai puțin păcatos decât semenul său. Prințro asemenea autoapreciere riscăm să ne situăm în poziția fariseului. Acolo unde lipsește umilința lipsește și nobilitatea sufletului, onestitatea și iubirea.

Conchidem, spunând că manifestările și efortul propriu spre desăvârșire spirituală nu sunt suficiente, ci trebuie să însoțite de ajutorul și harul lui Dumnezeu, de credință, caritate, de rugăciune și de *spiritul umilinței*.

²⁸ Tertulian Langa, *Dictionar teologic creștin* ... Cluj-Napoca, 1997, p. 280.

²⁹ Wilhelm Wundt, filosof și psiholog german. Este fondatorul psihologiei experimentale. Lucrări editate: *Elemente de psihologie fiziolitică, Logica, Etica, Sistemul filosofiei, Psihologia popoarelor etc.* (Dictionar de filozofie - Larousse, București 1998, p. 366).

³⁰ Anton Mărandescu, *Umilința te va înălța!*, în rev. Mesagerul Sfântului Anton, mai-iunie 2003.

Mult prea devreme!

prof. Mariana Driha, dir. adjunct,
Grup Școlar „Mihai Viteazul” Zalău

În această vară fierbinte, și la propriu și la figurat, ne-a părăsit unul dintre cei mai distinși dascăli ai Sălajului, profesorul Ioan Elec, model de rigurozitate profesională și om de o desăvârșită probitate morală. În toate împrejurările, acesta a dovedit cu prisosință că munca, dragostea pentru meseria de educator și dorința continuă de perfecționare sunt coordonate majore ale actului de educație a tineretului prin școală. Bazat pe un stil de muncă inconfundabil, profesorul Ioan Elec își drămuia timpul cu o precizie de metronom, știind să-și selecteze prioritățile și să colaboreze eficient cu colegii și elevii din liceu, conștient fiind că de acesta depinde randamentul și performanța școlară. Cu tact și cumpătare își planifică zilnic activitățile, care apoi se derulau într-o ordine firească sub bagheta acestui dascăl de excepție, pentru care rațiunea de a fi era aceea de a le oferi semenilor săi cu generozitate, crâmpeie din cunoștințele și experiența acumulată în decursul timpului.

Profesor, diriginte, director de liceu ori inspector școlar, regretatul nostru coleg a dat dovadă de măiestrie didactică și pasiunea pentru rezolvarea problemelor de învățământ, pentru că acesta era un om al școlii în cea mai elevată acceptiune a cuvântului. I-au trecut prin mâna zeci de generații de tineri și a coordonat activitatea a mii de educatoare, învățători și profesori din județul Sălaj, cu componentă și multiple împliniri, de aceea trecerea sa în neființă a fost regretată în toate școlile sălăjene, de care într-un fel sau altul, acesta și-a legat numele.

Născut în urmă cu 63 de ani în localitatea Chichișa din județul Sălaj, a urmat ciclul primar și gimnazial în satul natal și la Școala din Românași, după care s-a înscris la Liceul Teoretic din Zalău, pe care l-a absolvit cu rezultate strălucite, animat de gândul de a se face profesor. După absolvirea Facultății de Fizică din cadrul Universității „Babeș - Bolyai” din Cluj se întoarce în orașul de la Poalele Meseșului, ca profesor de fizică, unde se impune prin vocația sa de educator, în scurt timp încredințându-i-se funcția de director al liceului. Călăuzit de gândul de a ridica ștacheta învățământului la nivel de municipiu și județ, a devenit un cadru didactic de referință prin calitatea lectiilor desfășurate, modul exemplar de a conduce o școală și relațiile cu autoritățile și comunitatea locală. Când s-a deschis Liceul „Mihai Viteazul” Zalău, unitate de învățământ reprezentativă a județului, profesorul Ioan Elec devine directorul acestuia, într-un timp în care această școală „etalon” a cunoscut cele mai mari împliniri din istoria sa. În 1979 este

numit inspector școlar general adjunct la Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, funcție pe care o va onora timp de un deceniu, perioadă în care învățământul sălajan parurge un traect ascendent în toate localitățile județului. Cu o dăruire ieșită din comun, inspectorul Ioan Elec a vegheat la baza materială, încadrarea și ridicarea procesului instructiv - educativ din școli. Acesta era prezent acolo unde era nevoie, căuta soluții constructive și colabora cu toti slujitorii școlii din Sălaj.

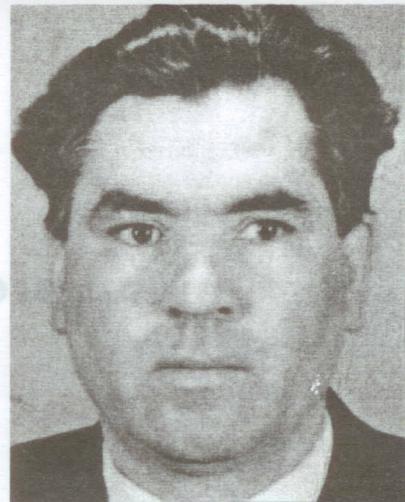
Ultimii 14 ani de viață ai devotatului profesor de fizică Ioan Elec sunt legați de Grupul Școlar „Mihai Viteazul” din Zalău, dovedindu-se un dascăl de excepție, de la care am avut de învățat cu totii, întrucât domnul profesor întrunea cele mai alese calități de magister: vaste cunoștințe de specialitate, o stăpânire de înaltă înținută a didacticii, măiestrie pedagogică și o experiență profesională, care încununau cariera didactică a unui cadru didactic de vocație. Pentru elevi, profesori, directori etc. Domnul profesor Ioan Elec avea un sfat bun, o vorbă înțelesă și un zâmbet discret, sau o strângere caldă de mâini, în spatele căror se ascundea o mare bunătate sufletească.

În iulie 2003, colegul nostru, după o carieră strălucită de aproape patru decenii a intrat în pensie, cu conștiința împăcată că și-a ilustrat cu devotament și cinstă meseria de dascăl, oferindu-i tot ce avea mai bun în dânsul: pasiunea pentru fizică, dragostea de muncă și o iubire nemărginită pentru școală și tineret. Dar timpul a fost neierțător cu acest vrednic om al școlii. Când se aștepta cel mai puțin, destinul a vrut ca în loc să păsească pe drumul tihnit de pensionare, să se îndrepte spre cele veșnice, la numai 63 de ani. Mult prea devreme!

Vestea morții sale ne-a umplut inimile de durere, pentru că în urma lui lasă un gol imens pentru: soția sa Iulia și fiul Florin, pe care i-a iubit și prețuit atât de mult, pentru generații de elevi ce l-a avut profesor, pentru slujitorii școlii sălăjene, și toti cei ce l-au avut profesor, pentru slujitorii școlii sălăjene, și toti cei ce l-au stimat și apreciat, văzând în el o persoană de aleasă nobelețe prin tot ce a întreprins într-o viață de om.

Domnule profesor, Ioan Elec, elevii și cadrele didactice de la Grup Școlar „Mihai Viteazul” din Zalău nu vă vor uita niciodată! **Să fie țărâna ușoară și memoria neștearsă!**

Profesorul Silviu Pop - un distins fiu al Sălajului

Profesorul de limba și literatura română Silviu Pop s-a născut la 10 septembrie 1929 în localitatea Nima din județul Cluj într-o familie cu cinci copii, care din fragedă pruncie au fost nevoiți să trudească alături de părinți la munca câmpului și treburile gospodărești, învățând ce înseamnă valoarea muncii, dragostea față de semenii lor și omenia bazată pe morala creștină. Alături de fratele său Leontin, a fost un adevărat exemplu pentru frații lor mai mici: Mariaora, Viorel și Sabin, prin hărnicie, devotament față de familie și rezultate strălucite la învățătură.

De mic copil a cunoscut tradițiile populare, folclorul și obiceurile specifice satelor ardelene de pe valea Someșului, unde lumea era fascinată de literatura populară a lui Ioan Pop Reteganul, poeziile lui George Coșbuc și romanele lui Liviu Rebreanu, izvorâte din realitățile satului patriarhal de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, de aceea a luat hotărârea de a deveni dascăl pentru a lumina minți și a forma caracter, considerând că aceasta este chemarea și vocația sa intelectuală.

După primele clase promovate în satul natal, în care „oamenii purtau amprenta ținuturilor someșene în grai, comportament, mentalitate și fel de a fi“, urmează Școala Normală din Gherla, unde profesorii mai păstrau parfumul și tinuta elevată a Episcopiei greco-catolice printr-o disciplină sobră și o morală ce amintea de atmosfera în care în citadela de pe malul Someșului Mic pulsau postulatele creștine impuse de constelația marilor prelați, care au scris o pagină de aur în istoria neamului, în frunte cu episcopul Iuliu Hossu. La Gherla a înțeles tainele limbii literare și farmecul literaturii culte, activând alături de alți colegi în cadrul cercului literar, lucru care-l va determina să urmeze Facultatea de Filologie de la Cluj, într-un climat afectat de dogmatism și ingerințe ale politicului în viața universitară. A asistat la mariile epurări impuse de „culturnici“ în cadrul universității, prin care marii dascăli au suportat teroarea comunista a „obsedantului deceniu“, dar a rămas credincios crezului său intelectual exprimat în cuvintele „pentru adevăr și națjune nici un sacrificiu nu-i prea mare“. Cocoșați pe craca puterii politice, comuniștii căutau țapi îspașitorii

între „tinerii sumăneri“, „adeptii lui Maniu“ și „odraslele chiaburilor“ excluzându-i pe studenți din universitate sau trimându-i după „gratile închisorii gherlane“, ori la canal, în urma unui simulacru de proces înscenat pe baza unor reclamații ale informatorilor, deveniți peste noapte cozi de topor ale activiștilor secondați de oamenii securității.

N-a scăpat de ororile Canalului Dunăre-Marea Neagră nici studentul Silviu Pop, care timp de șase luni a avut statutul de deținut politic pentru că în acei ani marcați de atrocități și persecuții, cine gândeau liber și se manifesta în limitele normalității cultural-civice „atenta la rigorile regimului comunist“

In anul 1956 s-a stabilit la Cehu Silvaniei, ocupând catedra de limba și literatura română în cadrul liceului de aici. Om cu un remarcabil simț al datoriei s-a dăruit cu pasiune meseriei de dascăl pe care a ilustrat-o cu rezultate deosebite timp de peste 37 de ani, rămânând în mintea acelora care au avut șansa de a participa la cursurile sale un dascăl de excepție, încântându-i pe elevi prin erudiție, talent oratoric și har didactic. Era o adevărată sărbătoare a spiritului să-l auzi pe profesorul Silviu Pop vorbind despre literatură, artă, filosofie ori morală.

Intelectual de marcă, Silviu Pop a fost un adevărat apostol pentru orașul Cehu Silvaniei și zonele din jur. Generație de generație a trecut pe sub bagheta acestui „dascăl nepereche“ învățând particularitățile limbii, evoluția literaturii române și atributele culturii majore, ce definesc intelectualul în adevăratul sens al cuvântului.

Impreună cu soția sa Doamna Rozica Pop, o învățătoare de mare talent didactic, și-a întemeiat o familie dăruită de providență cu trei fete: Claudia, Flavia și Lavinia, pe care le-a educat într-un climat deschis spre cultură, artă și știință insuflându-le dragostea de muncă, prețuirea adevărului și a demnității umane.

S-a bucurat de succesele copiilor săi și le-a sădit în suflet dragostea pentru valorile tradiționale ale românilor, care s-au transmis din generație în generație, ca o zestre inestimabilă a poporului nostru.

In permanență a știut învinge greutățile cultivând cele mai alese virtuți ale prieteniei și colegialității. Oricine sta-

de vorbă cu acesta găsea un cuvânt de îmbărbătare pentru că persoana sa de un echilibru desăvârșit iradia bună dispoziție, umor tonifiant și optimism robust. Persoanlitate emblematică în colectivul din care făcea parte se impunea prin figura-i impozantă durată din bronzul statonicei și echilibrului cu un surâs candid și o voce ce-l individualiza printr-o eleganță de o sobrietate senatorială.

In familie a fost cu adevărat un pater de factură română în măsură să-i înțeleagă pe toți și să întrețină o atmosferă elevată pentru cei dragi. Ginerii săi: Mircea, Liviu și Gabi, ca și nepoții Roxana, Bogdan, Alexandra și Georgiana așteptau cu nerăbdare să-i treacă pragul casei pentru a petrece la Cehu Silvaniei clipe de înoblare spirituală alături de Tata Silviu. Unde se afla acesta trona buna înțelegere, omenia, dialogul select, pentru că profesorul Silviu Pop știa că în sufletul oamenilor apropiindu-și partenerii de dialog cu o artă specifică oamenilor aleși.

Om adevărat, soț iubitor, tată minunat, bunic adorat și mai presus de toate, profesor de excepție, dăruit cu un discernământ pedagogic și un stil de predare unic în felul său, marele dascăl sălăjean a știut descifra resursele intime ale adolescenților îndemnându-i să păsească încrezători spre lumea științei și a culturii. Cunoștea toti elevii liceului, găsea o vorbă de duh pentru părinții acestora și era stimat și iubit de către toți colegii săi, indiferent de specializarea și vârsta pe care o aveau.

Prin muncă, cumpătare și dragoste față de profesia aleasă a descoperit talente, a modelat caractere și s-a dovedit pedagog, prieten și sfătuitor pentru elevii săi. Cu un șarm aparte, înțelegător, înțelept, principal și devotat școlii a fost un model, un sprijin de nădejde și un bărbat din spina celor cu adevărat legați de carte și se făcea înțeles și iubit de cei tineri care vedea în orele sale privilegii unice de desfătare intelectuală a cugetului uman.

Mare iubitor de folclor a studiat graiul și obiceiurile codrenești, a stat de vorbă cu mulți oameni și a cules creații populare din zona Codrului, Someșului Mijlociu și a Chioarului, dintre care o parte au apărut în volumul „Pe cel deal cu dorurile“, publicat de profesorul Augustin Mocanu în anul 2001.

Pasionat de poezie, a organizat cenaclul elevilor, a pregătit recitaluri și montaje literare, a dat spectacole și a organizat simpozioane care s-au bucurat de o largă audiență la Cehu Silvaniei și satele din jur. A distribuit cărți rare pentru iubitorii de literatură, a organizat procese literare, concursuri și expoziții, a adus în mijlocul elevilor și al profesorilor: poeti, prozatori, critici literari. Elevii pregătiți de el au câștigat premii la olimpiade și concursuri naționale.

Era mereu prezent acolo unde se făcea cultură, instruind trupe de teatru, activând în corul cadrelor didactice, ori la aniversarea unor momente semnificative din istoria poporului nostru.

Modest din fire, nu aspira la funcții și glorie, deși era un lider absolut între colegii săi, prin tinută intelectuală, valoare profesională și simț al dreptății, dublat de un profesionalism inconfundabil. El știa că are un loc aparte la catedră, acolo unde era cu adevărat un om de neînlocuit.

A rămas același om de școală până în ultima clipă a vieții, când a trecut la cele veșnice în ziua de 19 martie 2001. S-a stins din viață împăcat cu sine și cu această lume trecătoare, conștient că prin tot ce a făcut în decursul vieții i-a servit pe semenii săi. Mii de oameni rostesc cu respect și mândrie cuvintele pătrunse de can doarea recunoștinței: „PROFESORUL SILVIU POP A FOST DASCĂLUL MEU!“

Pentru cei ce l-au iubit și prețuit, el rămâne un simbol al dragostei de carte și cultură, o efigie vie cu atribute de model pe tâmpla timpului.

prof. dr. IOAN CIOCIAN

Cât de diferenți sunt cei de lângă noi?

Fiecare om este o entitate unică în univers și manifestă un comportament aparte, are o personalitate de anumite caracteristici dominante numite și predispoziții. Predispozițiile definesc variatele aspecte (funcții) pe care le îmbracă interacțiunea individului (persoanei) cu lumea.

Prin urmare, fiecare persoană are un tip de personalitate, care se poate regăsi într-un tablou format de patru perechi de caracteristici (predispozitii), după cum urmează:

- *extraversiunea (e) și introversiunea (i)*, legate de preferința pentru lumea exterioară, respectiv lumea interioară;
 - *funcția senzorială (S) și cea intuitivă (I)*, legate de modul

EXTRAVERTITUL

- Acumulează energie din contactele cu oamenii, dar își epuizează repede rezervele.
 - De obicei, discută deschis cu cei din jur, își exprimă ușor sentimentele, vorbește cu placere la telefon etc.
 - Este impulsiv; întâi acționează, apoi gândește.
 - Vorbește cu ușurință despre el însuși și își exprimă părerile fără rețineri; compania introvertitorilor îi produce o senzacție de disconfort. Întrucât îi dispune tăcerea,

REFLEXIVUL

- Ia decizii sub influență raționii; este impersonal și obiectiv când alege.
 - Privește lucrurile din perspectivă logică și rațională.
 - Bun analist, are principii ferme.
 - Reacționează emoțional la fel ca un afectiv, dar pentru că nu se exteriorizează mulți îl cred insensibil.
 - Este devotat instituției în cadrul careia lucrează; este capabil să facă față oricărei situații fără să se implice emoțional.
 - În majoritatea cazurilor, rămâne ferm pe poziție.
 - Crede, de obicei, că afectivii sunt confuzi și ilozi.

cei de lângă noi?

în care asimilăm informații despre lumea înconjurătoare;

- *funcția reflexivă* (R) și cea *afectivă* (A), legate de procesul prin care luăm decizii;
 - *funcția judicativă* (J) și cea *perceptivă* (P), legate de preferința pentru un stil de viață mai organizat, respectiv mai flexibil.

În lucrarea intitulată, *Personalitate și temperament*, Patricia Hedges face o descriere sintetică a opt tipuri de personalitate, pe care le prezintă după cum urmează:

a. extravertitul, introvertitul, reflexivul, afectivul

INTRO OVERVIEW

-

■ Îl place, din când în când, compania oamenilor, dar are nevoie și de momente de singuratățe în care să citească, să mediteze sau pur și simplu să aibă liniste.

 - Preferă grupurile mici și contactele cu câte un singur om; o companie prea numeroasă îl obosește și-l vlaguieste.
 - Așteaptă să primească nouăți de la ceilalți; este mai interesat de lumea interioară a reflectiei decât de lumea exterioară.
 - Este rezervat și are uneori dificultăți de comunicare; își face mai greu prietenii, dar se simte foarte legat de ei.

■ Se "realimentează" din surse interioare de energie; are tendința să-și economisească energia în loc s-o cheltuiască.

■ Când se află într-un grup, are nevoie de timp de gândire înainte de a-și spune opinia; în general nu intervine în conversația celorlalți sau este posibil să nu-i placa să vorbească la telefon.

■ Preferă să gândească înainte de a acționa; uneori nu acționează la momentul oportun.

■ Este mai greu de cunoscut deoarece își ascunde calitățile, iar compania extrovertitilor îi trezeste un sentiment dureros.

AFFECTIVUM

- Ia decizii sub influența sentimentelor; ține cont de valorile subiective și personale când alege.
 - Priveste lucrurile din perspectiva nevoilor umane; crede că acestea trebuie să primeze întotdeauna.
 - Simpatia și armonia dintre oameni sunt pentru el esențiale.
 - Își exteriorizează sentimentele.
 - Este devotat șefului și colegilor de serviciu; se simte implicat în majoritatea situațiilor și încercă să mențină armonia în relațiile interpersonale.
 - În majoritatea cazurilor, se lasă convins de doleantele oamenilor.
 - Crede, de obicei, că reflexivii sunt calculați și fără inimă.

b. senzorialul, intuitivul, judicativul, perceptivul

SENZORIARUL

- Realist, cu simț practic, rezonabil.
- Se conformează instrucțiunilor; atent la detaliu.
- Ia lucrurile așa cum sunt; face uz de metode deja verificate.
- Dă mare importanță trecutului, crede că orice decizie trebuie să se bazeze pe experiența trecută.
- Se implică în tot ce se întâmplă acum și este "cu picioarele pe pământ"; știe să se bucură de clapa prezentă.
- Crede că datele concrete sunt importante și trebuie exploataate; în general, domeniul posibilului nu-l interesează.
- Are tot timpul ceva de făcut și asta îl relaxează; esențial pentru el este să se simtă util.

- Observă detaliile, dar uneori nu are perspectiva întregului.
- Adesea, îi consideră pe intuitivi cam inconvenienți, lipsiți de simț practic și nerealisti.

JUDICATIVUL

- Preferă să ducă lucrurile la bun sfârșit.
- Își fixează termene limită și le respectă; se conformează programului stabilit.
- Are un sentiment de ușurare după ce s-a luat o decizie, deoarece poate trece la treabă.
- Lucrează mult și face lucrurile temeinic; se pregătește serios pentru orice însarcinare și lasă lucrurile în ordine când a terminat; de obicei nu se poate relaxa câtă vreme are ceva de făcut.
- Își planifică și își structurează viața, așteptându-se ca și cei din jur să procedeze astfel; schimbările îl derutează.

- Adesea se simte presat de timp și vrea să încheie ce a început.
- Îi consideră pe cei perceptivi nehotărâti, versatili și lipsiți de tel.

Prin combinarea acestor caracteristici se alcătuiesc 16 tipuri de personalitate: spre exemplu eSRJ, iIAP, eIAJ, iIAJ, eIAP etc. O persoană de tip eSRJ, de pildă, este socială, acordă importantă faptelor reale, face uz de logică și este bine organizată. O persoană de tip iIAP este reținută, creativă, dă multă atenție problemelor oamenilor și este flexibilă. Descrierea acestor tipuri nu face o ierarhie privind calitatea unei tipologii în raport cu celelalte. Nu există tipuri superioare de personalitate și tipuri inferioare; fiecare tipologie are specificul său care contribuie la diversitatea existentă între noi, oamenii. Pornind de la aceste exemplificări putem face un exercițiu de autocunoaștere sau de intercunoaștere, comparând seturile de trăsături

INTUITIVUL

- Are imaginație, este înclinaționat spre reflecție.
- Uneori nu se conformează instrucțiunilor, actionează pe neașteptate; nu e atent la detaliu.
- Este inventiv, îi plac schimbările și varietatea.
- Dă mare importanță viitorului și crede că deciziile trebuie luate în funcție de posibilitățile ulterioare.
- Poate părea absent deoarece nu este interesat de ce se întâmplă acum, ci de ceea ce s-ar putea întâmpla; se poate spune despre el că are "capul în nori".
- Interesat mai ales de idei și posibilități de acțiune; se întâmplă să negligeze date concrete importante.

- Are tot timpul în minte idei și proiecte noi; esențial pentru el este să creeze.
- Vede mai curând întregul decât detaliile și poate să nu aibă simț de observație.
- Adesea, îi consideră pe senzoriali cam plăcătoși și incapabili să priceapă o idee.

PERCEPTIVUL

- Preferă să lase lucrurile să devină firești, odată cu fluxul vieții.
- Termenele limită nu-i folosesc decât ca să-și amintească ce ar trebui făcut; aduce frecvent schimbări programului inițial.
- Amână deseori luarea unei decizii pentru a strângă cât mai multe informații; are un sentiment de disconfort când s-a luat o hotărâre definitivă.
- Nu se ferește de muncă, dar preferă să lucreze când are dispoziția necesară; nu-i place să se pregătească din timp și nici să lase lucrurile în ordine. E gata să se relaxeze sau să se distreze chiar dacă mai are treburile de făcut.
- E mai flexibil și refuză programe fixe; se adaptează cu ușurință la orice schimbare.

- Consideră că are timp berechet; preferă să stea și să vadă ce se mai întâmplă.
- Îi consideră pe judicativi marginiți, rigizi și încăpățânați.

amintite anterior cu ceea ce credem despre noi sau despre cei apropiati. Astfel, avem ocazia să descoperim o combinație de patru elemente din cele patru perechi bipolare amintite și să ne dăm seama de formula cea mai potrivită pentru propria noastră persoană, pentru prietenii din jur, pentru partenerul nostru de viață, pentru șeful nostru de la serviciu, pentru vecinul nostru etc. Dacă nu găsiți suficiente argumente în favoarea unui tip sau altul de combinație, nu încercați să inventați sau să construiți în mintea dumneavoastră astfel de argumente; riscați să vă înselați.

(după Alois Gherguț,

în rev. Mesagerul S. A., mai-iunie 2003)

Priorități manageriale la început de an școlar

prof. Faluvégi Zoltán,

Inspector școlar general adjunct

Managerul (directorul) unității de învățământ la începutul fiecărui an școlar se confruntă cu o largă paletă de probleme care prin complexitatea lor se raportează la curriculum, resursele umane și materiale, precum și la dezvoltarea organizațională și relațiile cu comunitate. Pentru că într-un timp foarte scurt, trebuie rezolvate o multitudine de probleme care direcționează actul educational pe durata unui an școlar, directorul are obligația majoră de a structura problematica activităților oferindu-le un aspect sintetic și funcțional, în care scenariul de ansamblu să asigure deschiderea în bune condiții a noului an de învățământ.

Înainte de toate este nevoie de o strategie amplă și dinamică în care să fie cuprinse prioritățile cu fenomene și responsabilități în funcție de mărimea școlii, numărul de cadre didactice, elevi, specializări etc. Nu va încerca să rezolve problemele de unul singur apelând la o repartizare justă a responsabilităților în funcție de condițiile concrete ale unității de învățământ.

Încă din prima zi de lucru (1 septembrie), este recomandabil ca managerul să aibă o întâlnire de lucru cu staff-ul organizațional, cu toți factorii de răspundere din școală într-un cadru cât mai larg. Întâlnirea va face o analiză legată de problemele de ansamblu ale școlii urmărind punerea în temă a următoarelor domenii funcționale:

1. *Curriculum* - Discutarea programelor, a descongestionării, corelarea programelor cu Planul cadru, situația manualelor la nivelul disciplinelor și pe baza calendarului stabilit de I.S.J. Educatoarele, învățătorii și profesorii vor fi informați cu elementele necesare pentru buna desfășurare a consfătuirilor în funcție de graficul și tematica elaborată de I.S.J.

2. *Resursele umane* - Sunt prezentați colectivului noii membrii (profesori, învățători, maștri-titularizați, suplinitori, detașați). Fiecare va primi o notă de probleme cu aspectele care-l vizează pe discipline și responsabilități: Managementul prezintă: Regulamentul de ordine interioară, însoțit de un Tabel nominal, care la final va conține toate semnăturile de luare la cunoștință ale

cadrelor didactice. Sunt stabiliți învățătorii pe clase, dirigintii, şefii de catedre, responsabilități de comportamente, etc. Fiecare învățător și diriginte primește: Regulamentul de ordine interioară pentru elevi, pe care are datoria de a-l afișa în propria sală de clasă, precum și un model (proces verbal) în vederea normelor de protecție și prevenire a accidentelor. Sunt împărtășite Fișele postului cu atribuții actualizate pentru noul an școlar, iar cadrele didactice semnează de luare la cunoștință (Anexa 2).

Managerul va avea discuții cu fiecare cadru didactic în parte pe probleme de curriculum, bază materială, formarea catedrelor, responsabilități, etc., ținând cont de inițiativele care vin din partea colectivului școlii, a elevilor și părinților acestora.

O atenție deosebită se va acorda prezentării principalelor acte normative pentru anul în curs.

3. *Resurse materiale și financiare* – După o analiză detaliată a spațiilor de învățământ, a reparațiilor, mijloacelor din dotare și a instalațiilor și anexelor se va trece la repartizarea claselor pe săli (potrivit planului afișat la 1.09 în cancelarie). Repartizarea se va face în funcție de numărul de elevi, profilul clasei și anul de studiu.

Se va face apoi o trecere în revistă a cabinetelor, dotărilor, laboratoarelor stabilindu-se responsabilități, care le vor lua în primire pe baza listelor de inventar.

4. *Dezvoltarea organizațională și relații comunitare* - Se fac o serie de informări, analize privind proiectele comunitare în care este sau urmează să fie implicată școala. Sunt reactualizate echipele de proiect și se stabilesc responsabilități.

Consiliul de analiză a activității desfășurate în anul școlar anterior trebuie pregătit cu multă atenție întrucât numai pe baza unei profunde conoșteri a realităților din grădiniță, școală primară, gimnazială, grup școlar sau licee se poate proiecta și reactualiza dezvoltarea instituțională și implicit planul managerial pe noul an școlar. Va solicita din partea cadrelor didactice întocmirea unui raport de activitate (Anexa 1), pe care va folosi în

școala noastră

întocmirea Raportului de analiză.

În analiza pe care o face managerul, este bine să se pornească de la:

- datele oferite de statistici la finele anului școlar anterior;
- datele oferite de Rapoartele de activitate pe clase, întocmite de învățător și diriginte;
- propriile observații consemnate în urma asistențelor la ore, monitorizării, consilierii membrilor

organizației.

Proiectul managerial și planul managerial pot fi abordate ca două documente distincte, ambele purtând amprenta personalității managerului și stafful său (consiliul de administrație, consiliul profesoral). Ansamblul lor fundamental fiind acela de a oglindi realitatea și a cuprinde obiectivele și strategii educaționale realizabile.(Anexa 3)

Structura anului școlar 2003 - 2004

Anul școlar 2003-2004 se structurează pe două semestre după cum urmează:

SEMESTRUL I

Școală luni, 15 septembrie 2003 - vineri, 19 decembrie 2003

Vacanță În perioada 3 -9 noiembrie 2003, clasele din învățământul primar sunt în vacanță sâmbătă, 20 decembrie 2003 - duminică, 4 ianuarie 2004

SEMESTRUL II

Școală luni, 5 ianuarie 2004 - vineri, 2 aprilie 2004

Vacanță sâmbătă, 3 aprilie 2004 - duminică, 18 aprilie 2004

Școală luni, 19 aprilie 2003 - vineri, 18 iunie 2004

Vacanță de vară sâmbătă, 19 iunie 2004 - duminică, 12 septembrie 2004

scoala noastră

Proiectul numărul este înregistrat la 8
anterioră adresa, cu numărul documentelor nr.
Scoala _____
Adresa _____
Telefon/fax _____

anexa 1

RAPORT DE ACTIVITATE

2003 - 2004 **PE SEMESTRUL** _____

CLASA _____

INV./DIRIGINTE _____

1. Curriculum

2003 săptămână 01 ianuarie - 2003 săptămână 21 ianuarie

Numărul de clase învățământul individualizat și clasele 2003 săptămână 0 8 decembrie nr.

2003 săptămână 9 decembrie - 2003 săptămână 05 ianuarie

2. Resurse umane

2003 săptămână 3 ianuarie - 2003 săptămână 9 ianuarie

2003 săptămână 10 ianuarie - 2003 săptămână 16 ianuarie

3. Resurse materiale și financiare

4. Dezvoltare și relații comunitare

Atribuții și responsabilități

Responsabili de arii curriculare						
Responsabili de comisii metodice						
Responsabili de catedre						
Responsabili de Educație rutieră						
Responsabili de Educație sanitară						
Responsabili cu Dosarul elevilor problemă, frecv. elevi, sondaje, grafice						
Responsabili - Gazete de perete						
Responsabili cu difuzarea unor publicații școlare, ziar, reviste						
Responsabili cu organizarea excursiilor, taberelor școlare, spectacole						
Comisia de verificare a catalogelor						
Comisia P.S.I.						
Comisia de inventariere a materialului didactic						
Comisia O.S.P.						
Comisia de întocmire a orarului școlii						
Comisia dirigintilor						
Comisia de aprobare a burselor						
Comisia de disciplină						
Comisia de protecție civilă						

Planul managerial

Funcții Manageriale

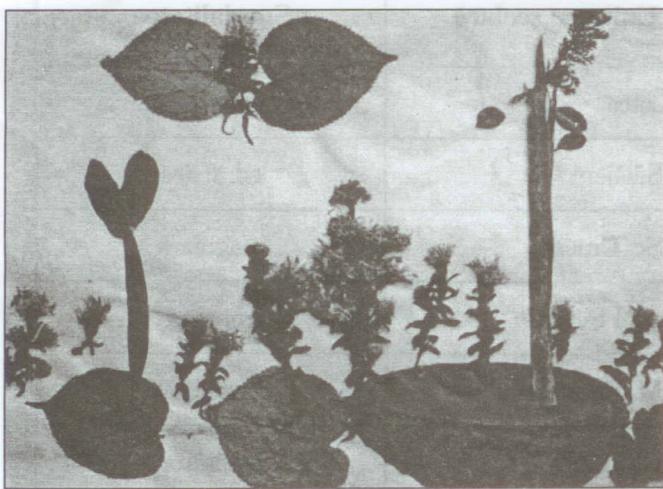
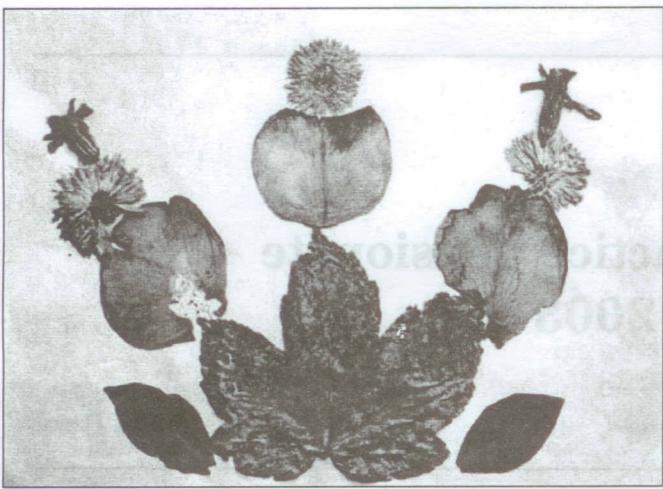
- ◆ Domenii manageriale
- ◆ Responsabilități
- ◆ Termene

	Curriculum	Termene	Responsabil	Resurse umane	termene	Respons	Resurse material financ.	termene	Respons	Dezvolt. relații comun.	termene	Respons
1. Proiectare												
2. Organizare												
3. Conducere operațională												
4. Control - evaluare												
5. Motivare												
6. Implicare - participare												
7. Formare. dezvoltare - prof. - pers.												
8. Formarea grup - dezv. echipelor												
9. Negociere - rezolvarea conflictelor												

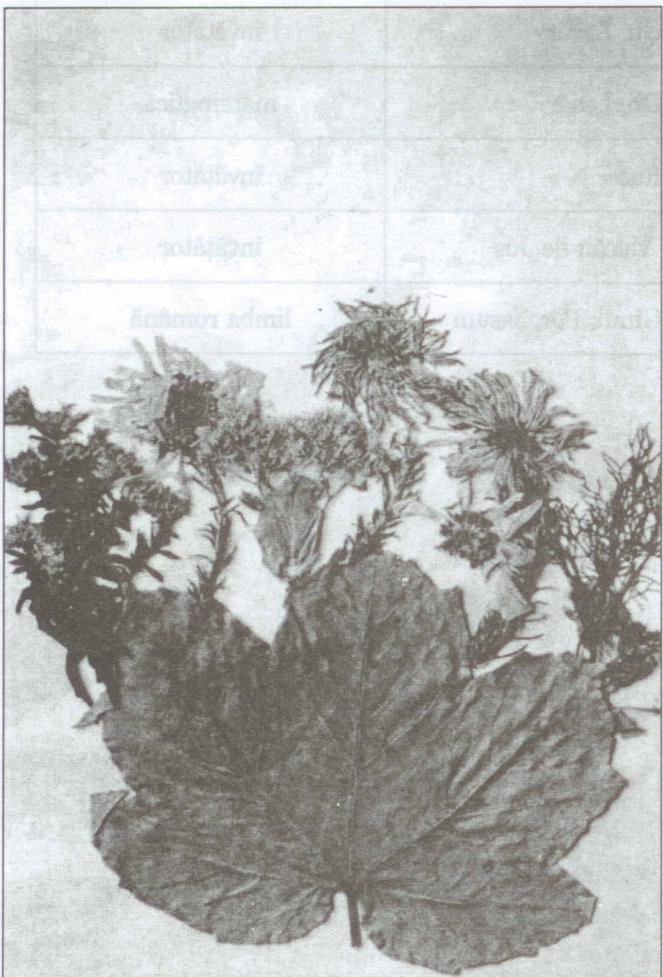
Lista cadrelor didactice pensionate în anul 2003

Alexandru Pocol

Nr.	Numele si prenumele	Vech. în învățământ	Unitatea școlară	Specialitatea
1.	Pop Maria Eugenia	35	Șc Letca	geografie
2.	Santa Ioan	44	Șc. Sălăjeni	ed. fizică
3.	Laszló Tibor	37	Gr. Șc. Crasna	maghiară
4.	Mocan Aura	33	Colegiul Silvania	română
5.	Tyukodi Éva	38	Șc. M. Eminescu	învățător
6.	Costruț Ana	38	Șc. Gh. Lazăr	învățător
7.	Pavel Maria	38	Șc. Gh. Lazăr	învățător
8.	Bordaș Lucreția	40	Șc. Gh. Lazăr	matematică
9.	Dan Maria	37	Șc. Rus	învățător
10.	Boros Valeria	39	Șc. Valcău de Jos	învățător
11.	Tomșa Viorica	31	Șc. Gimn. Porolissum	limba română

Ne-am
jucat sau
am creat?

*"Un fulger străbate chipul îngeresc
Copilul se joacă și crede că-i firesc
Să țină în mână jocul și
Să-i dea alt sens."*

Carmen I.

